

Dialogul la nivel înalt româno-iranian

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, miercuri după-amiază a început vizita oficială în țara noastră a președintelui Republicii Islamice Iran, Seyyed Ali Khamenei. Noul dialog la nivel înalt româno-iranian, desfășurat în atmosfera de caldă ospitalitate specifică unor astfel de momente, reprezintă o importantă contribuție la dezvoltarea relațiilor de prietenie și cooperare dintre Republica Socialistă România și Republica Islamică Iran, în interesul celor două popoare, al cauzei înțelegerii și păcii în lume.

Din cuprinsul
revistei:

● **Magistrala 8 are creier electronic!**

episod semnificativ
în modernizarea căilor ferate

● **Spiroductul**

invenția unui maestru
schimbă o tehnologie
iar la avantajele ei
pot apela și alți beneficiari

● **Tradiție și contemporaneitate**

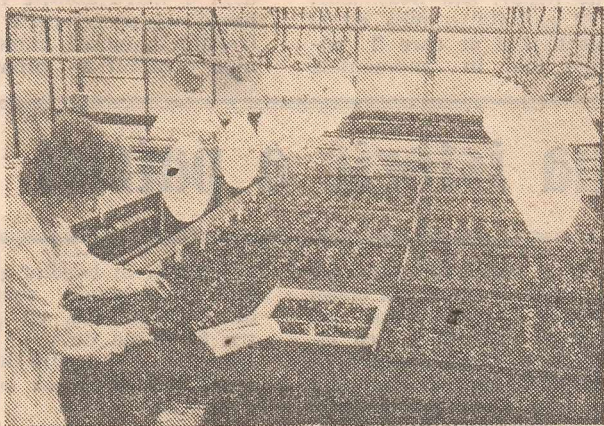
o privire asupra vieții
cultural-artistice la Galaș

● **Cum se învață azi în Bărăgan**

reportaj de la
o consfătuire
didactică

Patru decenii de agricultură socialistă

Fertil, ogorul geneticii

Ca un uriaș adormit, Bărăganul visează la clipa când sămânța își va înălța fruntea spre lumină, dînd semnalul învîrtirii cheilor de contact ale tractoarelor. Pînă atunci, viitoarele plante s-au ascuns de februarie în culcușul brazdei. Iată însă că, într-una din construcțiile cu pereți de sticlă a Institutului de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice de la Fundulea, filele calendarului cunosc o altă ordine. O încăpere se află în plin iulie cu porumbul de statură omului, înălțat, un ger tăios ca o lamă

verifică cît s-a călît grîul, augustul dintr-un compartiment a împlinit discul florii soarelui, iar la doi pași, adulmecînd zvon de mai, orzul a înspicat. Becurile cu neon, ventilatoarele de aer cald, panourile electronice de reglare fac din fitotronul institutului o veritabilă fabrică de anotimpuri. Cercetătorii se grăbesc. Provoacă în această instalație mai multe cicluri biologice pe parcursul aceluiași an și produc în timp mai scurt noi soiuri și hibrizi de cereale și plante tehnice. „Gîndirea clarvăzătoare a

tovarășului Nicolae Ceaușescu a trasat un nou drum agriculturii noastre spre trepte superioare de calitate și eficiență, spune directorul dr. doc. Cristian Hera. Conform sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, anul acesta va trebui să fie anul unor producții agricole record, pentru care s-au creat toate condițiile de realizare. În acest scop, în institutul nostru s-au obținut o serie de

(Continuare în pag. 5)

FLORIN CONDURĂȚEANU

Făurind noua istorie a patriei

Realizarea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, este organic legată de participarea eroică, revoluționară angajată, a clasei muncitoare în deplină alianță și colaborare cu toate clasele și categoriile sociale pentru îndeplinirea mărețelor obiective economico-sociale prezente și de perspectivă care vor conduce la ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, țelul suprem al politicii partidului și statului nostru.

„După cum a demonstrat cu putere viața — adevăratul judecător — accentua secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala expunere prezentată la marele forum democratic național din noiembrie 1988 — clasa muncitoare și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste rolul de clasă

societate conducătoare a întregii societăți”.

Profunde prefaceri, cu deosebire calitative, care caracterizează perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, perioadă pe care cu aleasă stimă și mîndrie patriotică o numim — Epoca Nicolae Ceaușescu — evidențiază forța și capacitatea clasei muncitoare, a contribuției sale determinante, strălucit orientată pentru progres și modernizare de marele nostru conducător, secretarul general al partidului, președintele republicii.

Fac parte dintr-un puternic detașament muncitoresc, întreprinderea de Mașini Unelte și Agregate din București, cu rol deosebit pentru dezvoltarea construcției de mașini, ca furnizor de utilaje necesare realizării programelor

(Continuare în pag. 2)

GHEORGHE ISCRU
Maistru la I.M.U.A. București

Fie și la o simplă urmărire cu degetul pe harta fizică a României, traseul pe care urmează să-l străbată Canalul Magistral Siret-Bărăgan prin nordul secetos al cimpiei din preajma curburii Carpaților, între punctul Călimănești, aflat în apropierea Adjudului și localitatea Dridu de pe Ialomița, din imediata vecinătate a Sectorului Agricol Ilfov, traseul acesta care va coborî din miezul Moldovei prin preajma orașelor Mărășești, Focșani, Râmnicu Sărat, Buzău pînă pe Ialomița, pentru a se uni cu amenajarea salbei de lacuri de pe Mostiștea, dă o perspectivă a cărei amploare nu poate fi comparată cu nici o lucrare similară realizată la noi pînă în prezent.

Dar o trăsătură comună a lucrărilor hidrotehnice actuale care au făcut din pămîntul României scena unui amplu spectacol al muncii, devotamentului și eroismului contemporan este faptul că aceste proiecte par să nu mai țină seama de distanțe și de rezistența pe care o opune spațiul real al geografiei noastre. O altă caracteristică a acestor impresii este tabloul fi dimensiunile și amploarea lui fără precedent: nu se mai lucrează ca în etapele anterioare ale istoriei, pe secvențe mici, circumstanțializate unei nevoi sau urgențe, acum se procedează sistematic, întreg pămîntul țării cuprins între granițele sale este gândit ca un organism cu funcționalitate unitară, marile noastre riuri sînt considerate în ansamblul lor ca potențiale energetice chemate să colaboreze la vectorul unic al sistemului hidroenergetic național.

La sediul Antreprizei de lucrări hidrotehnice speciale Focșani (din cadrul T.A.G.L.H.S.) s-au adunat în biroul directorului Mihai Bunea, la prima oră a unei zile obișnuite de muncă din luna februarie, inginerul Magirescu Constantin, care răspunde din partea Comitetului județean Vrancea al PCR de canal, inginerul Boacă Ionel, beneficiarul lucrării din partea Direcției Apelor (cu sediul la Bacău), proiectanții Simion Nadia și Teodorescu Dan, veniți de la București la fața locului, pe teren, diri-

VOCATIA STĂRII DE ȘANTIER

Tangentă curburii Carpaților

ginta de șantier Alexandru Ana Maria și alți tehnicieni: al căror destin este legat pentru cîțiva ani buni de rezonanța atât de familiară pe aici a cuvîntului Siret. Este un prilej cit se poate de nimerit de a recapitula ce s-a făcut începînd din 25 decembrie 1986, cînd s-a înfipt primul țaruș al Magistralei Siret-Bărăgan pînă azi, pe acest șantier ce și-a propus să adauge Siretului grăbit să se verse în Dunăre, la Galați, un braț suplimentar de aproape 200 km, imaginat anume să lucreze pe sub curbura Carpaților la fertilizarea atât de necesară a Bărăganului din județele Vrancea, Buzău, Ialomița.

Nici n-a intrat bine Siretul în țară, în nordul cel mai înalt al județului Suceava, pe sub dealurile Dragomirnei, că apele sale au fost adunate în acumularea de la Rogojești, în avalul căreia au început lucrările acumulării complexe Virful Cîmpului, din care se va trage o derivație și pentru irigarea județului Botoșani. Coborînd și mai jos pe funia învolburată a riului, de sub cupola și trapezele nordului, apele Siretului se vor odihni cîteva clipe în amenajarea Pașcani (jud. Iași), lucrare aflată în execuție și destinată în principal irigațiilor, dar avîndu-se în vedere, desigur, și capacitatea sa pentru producerea energiei electrice.

Acumularea de la Călimănești se vrea un fel de lac-tampon în avalul viitoareii acumulări de la Adjud, ale cărei lucrări încă n-au început, dar a cărei iminență e o realitate la fel de prezentă printre constructori, ca barajul Călimăneștiului. Practic, Călimăneștiul de lângă Adjud va fi priza de captare a Canalului Magistral Siret-Bărăgan, de aici încolo Siretul „natural” își va urma destinul său

istoric și geografic cunoscut, un alt Siret nou născîndu-se și părăsind matca-mamă pentru a urma cu fidelitate fluidă întorsura Carpaților la Buzău și a se îndrepta apoi într-o albie betonată de mîini muncitoare pe o linie direcționată spre București și care are ca punct final așezarea Dridu de la confluența Prahovei cu Ialomița.

Proiectul numit Canalul Magistral Siret-Bărăgan și ieșit de pe planșetele îndrăznețe ale I.C.P.G.A. București urmează să fie înfipt în trei etape succesive. Prima vizează lucrările începute deja de mai bine de doi ani pe teritoriul județului Vrancea, la sfîrșitul cărora suprafața agricolă fertilizată cu vitalitate nouă va fi de peste 108 mii ha. Diferența mare de nivel între canal și aducțiunile de irigații de pe partea lui stîngă, spre marginile județului Vrancea alimentate prin cădere gravitațională, va permite instalarea unor microhidrocentrale care vor îmbunătăți și ele simțitor bilanțul energetic al apelor.

La această oră, lucrările au fost atacate începînd de la Călimănești pe toată distanța de 50 km, urmînd ca în toamna acestui an să fie finalizată primii 5 km de canal, astfel încît terenurile agricole cuprinse între Călimănești și Modruzeni să beneficieze de rîvnă îndelungă a constructorilor. În județul Vrancea, apele riurilor au o direcție de curgere orientată dinspre Nord-Vest spre Est, ceea ce presupune ca albia Canalului Magistral să se intersecteze în înaintarea sa cu riurile ce curg spre Siret. Iar cum o bună parte a județului Vrancea e ocupată de munți, riurile și piraiele pe care canalul va fi obligat să le traverseze sînt extrem de numeroase. Proiectanții au imaginat un sistem ingenios de împletire a cana-

lului cu firele de apă, acesta urmînd să subtraverseze cursurile importante ale riurilor Zăbrăuți, Șușița, Putna, Milcov, Rimna, în timp ce piraiele mici, canalele de evacuare de coastă din sistemele de combatere a eroziunii solului și văile naturale ce colectează apa de pe diverși versanți vor subtraversa, la rîndul lor, canalul, astfel încît imaginea unei împletituri în care firul bătăturii se întrețese cu firele urzelii se impune cu toată forța sugestivității ei.

Antrepriza de lucrări speciale a repartizat cei aproximativ 50 de km ai canalului vîrincean în patru secțiuni. Brigada Pădureni a inginerului Ciula Alexandru are de executat 8 km de canal, de la priza Călimănești pînă în nordul orașului Mărășești, lucrări care implică subtraversarea de la Valea Cîmpului și nodul hidrotehnic Zăbrăuți. Cum primii 5 km ai acestei porțiuni au punere în funcțiune chiar în acest an, cam 80% din valorile de plan ale celorlalte brigăzi repartizate pe canal sînt comasate tot aici. Cînd canalul trece pe cîmp deschis, are forma trapezoidală cu baza mică de 25 m și deschiderea mare de aproximativ 63 m, — prin localități se îngustează sub formă de cuvă. Următorii 10 km sînt ai brigăzii Șușița, coordonată de inginerul Stoienescu Ovidiu, care are de realizat cuva Mărășești din dreptul Mausoleului, subtraversările Șușița, Putna Seacă și nodul hidrotehnic Șușița. Tot brigada inginerului Stoienescu va da o mină de ajutor colegilor din brigada Pădureni realizînd cuva Pădureni și 800 m din această porțiune de 5 km care va trebui realizată anul acesta. Brigada Putna a inginerului Floriștean Ovidiu, care încorporează Șantierul Național al

Tineretului — comandant Hodor Nicu — va prelungi canalul cu încă 10 km, realizînd subtraversările Putna, Șoimuș și Sturza. În jurul orașului Focșani, lucrează brigada Milcov, care are în obiectiv subtraversările Dolhăuți, Mera, Dilgov și realizarea nodului hidrotehnic Milcov. În sfîrșit ultimii 11 km de canal ai județului Vrancea sînt executați de A.C.I.N.D. cu cele două brigăzi Cotești și Rimna, care vor împleti canalul cu riurile Cîrcelu Mic, Cîrcelu Mare și Rimna.

Desigur, Canalul Magistral Siret-Bărăgan nu va înainta dinspre Călimănești spre Dridu, prin cîmpia Bărăganului, intersectînd județele de la cotitura Carpaților în linie dreaptă, asemenea căii ferate București-Fetești. Canalul va avea modulațiile de curgere ale oricărui riu obișnuit, proiectanții mergînd pe linia naturală de pantă a căderii libere, astfel încît să se miște prin excavații cît mai puține volume de pămînt, iar irigațiile să se facă prin forța gravitației. Canalul va avea în final o lungime de 190 km și va asigura irigarea unei suprafețe totale de aproximativ 700 mii ha, în anii cu precipitații medii, și a peste 500 mii ha în anii secetoși. Dacă vom mai adăuga că Magistrala Siret-Bărăgan este rodul colaborării C.N.A. cu M.T.T. (care efectuează devierile de cale ferată și podurile), Ministerul Petrolului (devieri conducte gaze și subtraversările acestora la intersecția cu canalul), Ministerul Energiei Electrice (alimentarea cu energie, devieri trasee pe cablu și conducte), Ministerul Agriculturii (redări în circuit agricol), cît și alte importante sectoare ale economiei noastre, vom avea imaginea unui nou riu al României, născut în acești ani de efervescentă constructivă și purtat pe brațele muncitoare a mii de oameni, care-și cîștigă pîinea zilnică muncind în viitoarea sa albie, înaintînd invincibil prin cîmpia Bărăganului ca o tangentă sublimă la curbura Carpaților, ca o tangentă necesară la viitorul geografic și economic al României de mîine.

ION ZUBAȘCU ■

(Urmare din pag. 1)

prioritare ale economiei naționale și pentru diversificarea exportului. Pot să afirm cu mîndrie că în cei peste 18 ani de activitate în întreprindere, toate marile realizări obținute de acest harnic colectiv au fost și continuă să reprezinte un răspuns la însuflețitorile îndemnuri formulate în repetate rînduri de secretarul nostru general, de a aplica în producție cele mai noi cerciri ale științei și tehnicii din domeniul mașinilor unelte. Ele de demonstrează evoluția continuă ascendentă a nivelului de cunoaștere și creație a minunatei noastre clase muncitoare, capabilă astăzi să abordeze cele mai deosebite și complexe cereri de ofertă ale beneficiarilor interni și externi. Ele sînt rezultatul strădaniei cu care muncitorii, inginerii și tehnicienii au abordat de la an la an sarcinile pe care ei înșiși și le-au asumat în calitate de proprietari, producători și beneficiari responsabili față de avuția incredințată de popor, pentru înnoirea și modernizarea fabricației și produselor, pentru introducerea în producție a unor tehnologii de mare randament, încaadrarea cu trusele în consumurile materiale și energetice și reducerea continuă a acestora și pentru ridicarea calității produselor, contribuind astfel la creșterea eficienței întregii activități a întreprinderii.

Sînt reprezentative în acest sens în programul de fabricație al IMUAB, strungurile carusel cu comandă program, mașinile de alezat și frezat cu afiaje de cote, agregatele specializate și liniile de transfer, mașinile de rectificat și mașinile de găurit de înaltă precizie, șuruburile cu bile, mașini cu parametri tehnico-calitativi comparabili cu ai unor produse similare de vîrf fabricate pe plan mondial.

Coordonez activitatea unui

niri alături de strungari ca Vasile Ion și Marin Ion, frezorii Popa Nae și Voicu Gheorghe, rectificatorii Vlad N. și Călin Gh. cu care am rezolvat o multitudine de probleme legate de complexitatea și diversitatea fabricației. Desigur că în activitatea de zi cu zi ne-am confruntat și cu o serie de greutăți, o serie de lipsuri sau neajunsuri atît în activitatea mea cît și a colectivului pe care îl coordonez, dar în momentele

la scurtarea ciclului de fabricație a unor produse. În activitatea zilnică cu funcțiile de lucru, am în vedere o bună organizare a fiecărui loc de muncă, asigurarea documentației și a semifabricatelor, realizarea unor lucrări de bună calitate, perfecționarea și modernizarea producției în general. Pentru aceasta acordăm o mare atenție ridicării pregătirii profesionale a întregului personal muncitor în mod deosebit a proaspeților

de partid la fabrica de mașini de rectificat și ca membru al Comitetului Oamenilor Muncii, am acționat și acționez pentru ca toți oamenii muncii pe care îi reprezintă să cunoască hotărîrile de partid și de stat, deciziile luate de organul colectiv de conducere, sprijinind în mod deosebit ducerea lor la îndeplinire, inclusiv prin prezentarea propunerilor și inițiativelor muncitorești care contribuie la creșterea de productivitate, sporuri de producție, îmbunătățirea calității, cît și pentru rezolvarea unor probleme sociale privind asigurarea celor mai optime condiții de viață și muncă în întreprindere pentru întregul personal muncitor.

Am considerat și consider ca o datorie a unui comunist revoluționar de a avea o atitudine intransigentă față de lipsuri, de a fi un exemplu personal și a determina pe toți colaboratorii cu care lucrez să dea dovadă de conștiinciozitate și disciplină în îndeplinirea sarcinilor de plan, în transpunerea în viață a politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Împreună cu colectivul muncitoresc din care fac parte sînt angajat pentru ducerea la îndeplinire a angajamentului asumat în întrecerea socialistă astfel ca să întîmpinăm cu realizări deosebite în producție marea noastră sărbătoare națională de la 23 August și Congresul al XIV-lea al partidului.

Sentiment tonic... Mă simt ca o școlăriță, de câte ori sosesc la Curtea de Argeș. Istoria îmi cere un extemporal fulger și eu simt, parțial, pregătită. „Orașul a fost atestat documentar în 1330, a fost reședință domnească...”

Un claxon de mașină. Șoferul, miniat, îmi strigă:

— Unde umbli cu gindurile, vrei să mă nenorocеști?

Nu vreau să nenorocesc nici pe alții, nici pe mine. Vreau numai un reportaj interesant care să fie citit, eh!, cu răsuflarea tăiată.

Îmi iese în cale Curtea de Argeș din 1989. Cine o cunoaște, știe cât e de cocheta, primitoare, întinerită și eficientă pe scara realității zilnice.

Fiecare zi este... prima zi în viața orașului.

În fiecare zi se primenește aspectul ca într-o casă nouă...

În fiecare zi, Niculina Pițigoi intră în firele numeroaselor probleme ale orașului, harnic și disciplinat, cu emoția trăită în prima zi când a trecut din munca de secretar cu propaganda în cea de primar.

Prima zi...

Pentru Ana Bălșanu, directorul Întreprinderii de porțelan-menaj, este chiar prima zi dintre numeroasele prime zile care vor urma. Inginera șefă, așa a fost pînă a seară, își strînge lucrurile din biroul său pentru a-l preda succesorului. În același timp, un alt inginer chimist, care a lucrat ani îndelungați cu deosebită abnegație și dragoste, Arghir Ciobotaru, își ia rămas bun de la fabrică. Pînă a seară a fost directorul acestei întreprinderi. Au început binemeritații ani de pensie, după o activitate stimată, care a ridicat întreprinderea în rîndul celor mai bune din țară, a făcut-o să aibă contracte cu 32 de țări, din cîteva continente, a condus-o să fie răsplătită de două ori cu Ordinul Muncii clasa I. În acești ani s-au pus la punct tehnici și tehnologii moderne de lucru, a fost organizată una dintre cele mai frumoase expoziții de porțelan din cîte am văzut la noi și aiurea în lume.

Ana Bălșanu conduce, de fapt, întreprinderea de 12 luni și nu este primită ca un director nou, mă ajută, în documentarea mea, primarul orașului. Inginerul Ciobotaru a fost grav bolnav și, din mers, ingineră șefă a preluat răspunderile directorului. Prima măsură pe care vrea să o ia în noua sa funcție este trecerea de la arderea clasică la cea rapidă. Noțiunile în sine îmi explică ciștigul de timp. Dar, cit, cum?

— Porțelanul de la Curtea de Argeș are calități deosebite în transparență, transluciditate, grad ridicat de alb. Printr-o ardere rapidă vom economisi energie electrică și timp de lucru. Perioada de coacere se va reduce de la 48 la 16 ore.

Am văzut de zeci de ori expoziția, care este o istorie comprimată a creativității și talentului acestui colectiv, dar emoția și plăcerea estetică sînt nu numai neștirbite, dar crescute. Fiecare an are compartimentul dezvoltării sale, care prin simpla vedere a exponatelor poate fi citit fără nici un dubiu. Frumusețea trăiește în mintea acestor oameni precum cifrele în mintea unui contabil. Numai pelicula se poate apropia de ceea ce văd, dar și atunci sînt posibile denaturări prin modificarea culorilor la expunere, la dezvoltare. Nu mă socotesc în stare de a găsi acele minunate cuvinte, pe măsura acestor giuvaiere, izvorite din temperatura cuptoarelor, în forme pe care le numim servicii de ceai, cafea, vase de flori, obiecte de decorat interioare. Penelul mîiestru al unor artiști din fabrică le-a transformat din obiecte banale, de folosință de trei ori pe zi, în piese de muzeu, care trebuie să dăinuiască,

cu toată fragilitatea lor, și să fie purtătoare unei civilizații.

Înainte să intru în expoziție, Ana Bălșanu sintetiza: „Producem tot ce e necesar într-o bucătărie obișnuită, într-un restaurant, într-un mare spital, într-o casă elegantă, într-o cantină muncitorească, într-un hotel”.

Ana Bălșanu, înainte de orice, trebuia să menționezi: „Putem furniza piese de artă pentru oricare mare muzeu de acest gen”.

Decoratorii, cu sau fără diploma Institutului de arte plastice, se numesc la fel — artiști: Florian Bondoc, Florian Maior, Marius Arsene, Ion Vasiliu, Mircea Coralevici.

Plec cu primăvara în suflet printr-un oraș care socotește anul în fiecare zi, cu fiecare zi.

cea în care se desfășoară acum spectacolele nu mai face față, pentru că numai la Electroargeș sînt peste 5 000 de tineri.

Inginerul Simion Grama e neschimbat. Mîntea îi lucrează pentru ca într-adevăr întreprinderea de produse electronice și electrotehnice, din 5 în 5 ani, să se schimbe la față, să se mențină pe verticală, singura linie pe care o admite în viața tinărului director. Vede orașul în continua lui dezvoltare și-i simte nevoile imediate, de aceea și constatarea că a devenit neîncăpătoare casa de cultură. La Electroargeș este un teren fertil, deschis, nu numai pentru invenții și inovații dar și pentru experiența de viață. Sigur că m-a interesat să aflu cum din mîntea lui Simion Grama și a colegilor săi, a

ciul. Acum și musca dacă se mișcă ne deranjează la un spectacol. Schimbările de mentalitate s-au produs ușor pentru că lucrăm numai cu tineri. Media noastră de vîrstă este de 27—28 de ani. Nu vom avea pensionari încă 20 de ani. Vom părăsi întreprinderea pe „clase” de pensionari pentru că la fel s-a venit, clase întregi de absolvenți, promoții din tot județul.

— La dumneavoastră, are un sens de cîteva ori crescut proverbul cine n-are bătrîni să-l cumpere.

— Noi sîntem bătrînii noștri, deocamdată nu-l avem pentru sfaturi, decît pe cei din familie. Ne-am maturizat totuși, sîntem pe picioarele noastre. Acum 17 ani, cînd am venit aici, ca inginer, nu era posibil ca la sfîrșitul schim-

fost de trei ori mai mare decît în 1987. Ambiția cea mai mare este să iasă mai mult în lume, prin confecții cerute de firme renumite din Italia, S.U.A., Canada, Franța. Anul trecut, anul performanței nu s-a înregistrat nici o sesizare, nici cel mai mic semn de nemulțumire de la partenerii străini. Pentru respectarea adevărului, trebuie să scriu, că în anul 1987 Curtea de Argeș era pe ultimul loc în clasaamentul Centralei Industriale Confecțiilor și Tricotajelor București.

Viorel Helbet a fost șef de secție la „Argeșana” și în urma sa sînt numai cuvinte de laudă. Întreprinderea de confecții Curtea de Argeș va sărbători peste doi ani 50 de ani de activitate și atunci ea va fi complet întinerită. Este terminată clădirea, cu cîteva etaje, proiectul ținînd seama de necesitățile fluxului și tehnologiilor de ultimă oră. Trebuie să se amplaseze numai mașinile, și ele ultimul cîvint al tehnicii, care sînt așteptate de la furnizorii din Tirgu Mureș, Sighișoara. În 1990, cu același număr de muncitori și ingineri, se scontează dublarea producției.

Niculina Pițigoi îl îndeamnă pe Viorel Helbet să lase deoparte modestia, pentru că într-un timp neașteptat de scurt, noul colectiv de conducere a izbucnit să destelenească energiile, să ajungă, după aprecierea directorului general al Centralei, „în continuă creștere”.

— Mai avem multe de făcut. Nu este încă momentul să ne lăudăm!

Chiar că are haz inginerul director, pentru că cine îl cunoaște numai lăudăroșenia nu-i așază între trăsăturile definitorii de caracter. Este muncitor prin definiție și ceptie, este un spirit autocrit, care, cînd crezi că va răsufla după o reușită, găsește că se putea și mai bine. Niculina Pițigoi caracterizează noua echipă de conducere de la întreprinderea de confecții printr-o formulă sui-generis, însumînd elementele care pun în mișcare și în siguranță autoturismul.

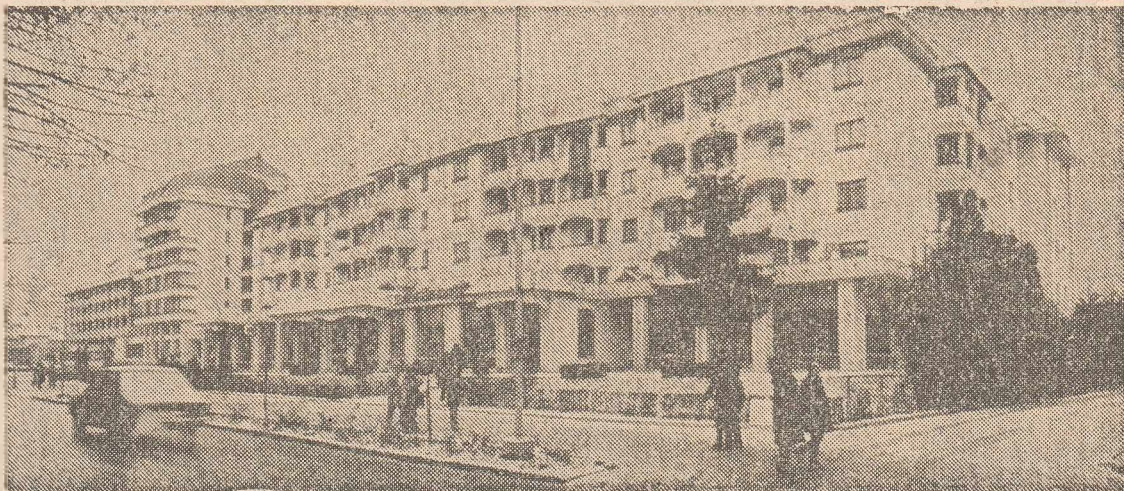
— Directorul este volanul (Viorel Helbet), inginerul șef este motorul (Paula Breazu), directorul comercial este carburatorul (Ion Dinu), contabilul șef este frîna care, se știe, contribuie esențial la siguranța circulației (Petre Muraru).

Curtea de Argeș se deșteaptă în fiecare dimineață cu presimțirea primăverii. Se sapă și se ard buruienile, se scot lucrurile de la iarnă. Peticilele de zăpadă, din loc în loc, recofirmă însă luna lui februar. Starea de spirit e cu mî înaintea calendarului. Se împart răsădurile, se stabilește repartizarea lor pe străzi, zone, se hotărăsc excursii care se vor organiza la lacul Bilea, se fac pregătiri pentru deschiderea restaurantelor în aer liber, cu cîteva mese și scaune pentru o bere și un mic, se cumpără înghețată ca în luna mai.

Ficusul enorm, din biroul primarului, care a crescut atît că are nevoie de o încăpăre pe măsura sa, a fost transportat, într-altă clădire, fastul și grija care-mi amintesc de reîntoarcerea în Spania a celebrului tablou „Guernica” de Pablo Picasso. La intrarea în noul și modernul spital, o adevărată casă a refacerii sănătății, ficusul „cotopește” spații, înfrumusețînd, uimind, încurajînd oamenii, că lată este posibilă și vigoarea, și longevitatea, și tineretea fără bătrînețe, dacă ne îngrijim să le păstrăm.

Pe autostrada Pitești-București, sălciiile bat în galben-verzui. Aplecate în adierea vîntului și strălucirea soarelui sînt zețe cu părul despletit. Spună ce-o vrea calendarul, PRIMĂVARĂ!

CARMEN DUMITRESCU

„Meșteri mari, calte și zidari...”

O legendă cu dimensiuni noi

Cu primăvara în suflet

Niculina Pițigoi, energicul primar din Curtea de Argeș, urmărește la fața locului cum decurg cele două mari investiții industriale de la Electroargeș și Fabrica de confecții. N-are liniște pînă nu aruncă o privire la stația care alimentează cu apă orașul, deși e convinsă, după lucrările efectuate, că nu vor fi neacazuri pînă în anul 2000. Dar, în cei doi ani și jumătate, de cînd este primar, la toate audiențele, cetățenii aduceau în discuție debitul de apă nesatisfăcător. Toate cele 360 de apartamente, construite în 1988, ca și restul clădirilor au apă cîntă le trebuie. Centralele cu cărbuni, din două cartiere aglomerate, funcționează perfect. Stadionul așteaptă premiera, prin primul gol. Cine îl va înscrie? Baza sportivă cheamă primăvara mai devreme pentru a fi, în sfîrșit, o adresă foarte dorită de localnici.

Sirena fabricii — ceasul conștiinței

— Ne mai trebuie o casă de cultură încăpătoare, modernă,

apărut aspiratorul, care are proprietatea să absoarbă nu numai praful (extrem de normal), dar și lichidele. Am răsturnat o găleată cu apă și mi s-a demonstrat într-o secundă cum ea dispăre lăsînd locul curat ca și cînd ar fi fost bine frecat cu o cârpă. Sigur că am fost fascinată să fiu asigurată că vara căldurile nu ne vor toropi. Ventilatorul cu baleiaj este livrat de pe acum pieței. Și mixerul de dimensiuni reduse, care consumă de cîteva ori mai puțin curent, cu preț de cost mai redus, este iar un lucru îmbucurător. Dar, mai importantă, mi se pare povestea lui Simion Grama care, în 1972, a venit cu soția și cu un geaman-tan, s-a instalat într-o cameră la etajul patru, și a venit în contact cu fabrica.

— Ora venirii nu era fixă, pentru cei mai mulți. Muncitorii veneau de la țară și pe cîmp de unde portar și cronometru? ! Nu erau obișnuiți cu sunetul sirenei fabricii. Au trebuit să treacă cîteva ani pînă ordinea le-a intrat în sînge. Îmi amintesc că primul film pe care l-am văzut în orașul Curtea de Argeș era „Sunetul muzicii”. N-am auzit nici o singură notă muzicală pentru că în sală tinerii erau cu tranzistoare și ascultau me-

bului, șeful de formație după observațiile unui schimb să tragă concluziile zilei de muncă. După cum nu exista personalitatea, opinia colectivului. Astăzi este deosebit de „banal”, ca într-o adunare generală un muncitor să întrebe: „ce face X, are grația a VI-a și plimbă hîr-tiile?”

Simion Grama se bizuie pe creșterea conștiinței muncitorilor a tinărului colectiv de la Electroargeș. Noi, cumpărînd aspiratoare, aprinzătoare piezo-ceramice, ventilatoare, mixere, îi considerăm, cum și sînt, specialiști.

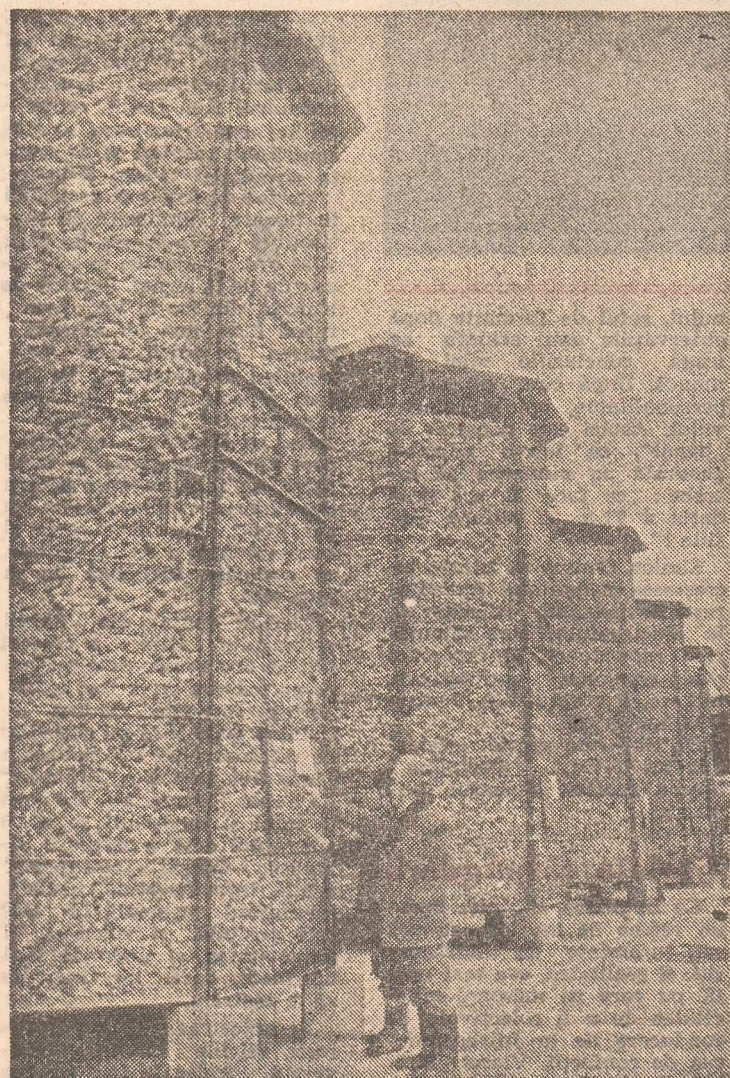
Pe cine mai sperie astăzi punctualitatea, disciplina? Sirena fabricii e ceasul conștiinței...

Ștafeta răspunderii

Ca în prima zi... nu invoc un refreaz de muzică ușoară sau jurăminte de îndrăgostiți. E realitatea, cea mai reală, cu care își măsoară capacitatea de a fi colectivul de conducere de la Întreprinderea de confecții. Viorel Helbet, Paula Breazu, Petre Muraru și Ion Dinu au luat în același timp în primire posturile. După un an de la venirea lor, producția la export în 1988 pe devize convertibile a

O măturie peste ani : de la primul grajd, construit imediat după înființarea cooperativei, la o platformă zootehnică modernă, rodul muncii unor oameni întreprinzători și ambițioși

Baza de recepție, cu coșurile pline se vede din oricare parte a comunei, ca un semn al bunăstării cooperativelor din Slobozia-Mindra

Și-au strîns laolaltă avutul, munca și certitudinile

Printre specialiștii în agricultură, numele Fănica Udma este tot atât de cunoscut ca Marin Nedea din Purani sau Gheorghe Riciu din Drăgănești-Vlasca. Ea este președinta unei puternice cooperative agricole de producție, înființată cu 40 de ani în urmă, la 30 iunie 1949, în comuna Slobozia-Mindra, în roditoarea luncă a Oltului, la marginea actualului județ Teleorman.

Pe Fănica Udma am întâlnit-o într-una din serile acestei ierni într-un Aro prăfuit, venind de la Turnu Măgurele, bucurându-se că făcuse rost de toate țevile de care au nevoie pentru captarea celui de-al doilea izvor pentru serra și răsadnița grădinii de legume. Stăteam cu săpăturile făcute, ne spune președinta, de mine ne și apucăm de lucru. Dar cu ce treburi pe la noi? Vroiam să ne povestim câteva momente mai interesante din acești 40 de ani care au trecut de când v-ați pus temelia unei vieți noi. Eu tocmai veneam de la Mitru Florea, care mai păstrează la loc de cinste o copertă a revistei „Săteanca”, în care este fotografiat primul grajd pe care l-ați construit în toamna aceluiași an, 1949. Mama lui Mitru Florea, dusă cu gîndul la anii care au urmat după acel eveniment, ne-a spus cu glasul plin de duioșie: abia atunci ne-am săturat și noi de piine. Dumneavoastră ce vă mai amintiți?

— Eram o copilă, dar parcă văd cum în casa boierului, în niște magazii, veneau oamenii și se treceau pe liste pline de speranțe. Și lucrurile s-au adevărat. Între timp am urmat școala tehnică de agricultură de la Măgurele, unde eram colegă cu actualul inginer șef al cooperativei de producție, Alexandru Pană, aici de față. Dinsul a mers mai departe la facultate, iar eu am lucrat,

din 1954, ca tehnician cu creșterea animalelor. Au urmat, ani rodnici, munceam toți cu elan și tragere de inimă, pămîntul ne răsplătea pe măsura hărniciei noastre, oamenii și-au construit, de atunci, case noi, am făcut școală, grădiniță, dispensar și parcă nu mai știam ce să mai ne dorim. Cînd a venit inginerul șef înapoi în sat, primul lucru pe care l-a făcut a fost să facă liniște cu

nii să fie răsplătiți pe măsura muncii lor. Așa că am respectat legea acordului global. Oamenii s-au reasezat și au știut să fie fermi.

Fănica Udma e președinte doar de 11 ani; a preluat o cooperativă bună, dar alegerea ei a coincis cu un moment de organizare mai slabă. A fost aleasă președintă tocmai pentru că oamenii au simțit-o pricepută, harnică și alături de ei. Simțeau și ei că progresul presupune o continuă autodepășire. În meseria de țaran, de lucrător al pămîntului, nu poți ceda. Așa că, uniți și mobilizați, au modernizat sectorul zootehnic, care, în momentul de față, numără 14 grajduri de bovine, 14 adăposturi pentru păsări, 1.500 taurine, rulaș pe an, 70.000 pui de carne și 20.000 de găini ouătoare. Au două magazine de cereale și una de îngrășăminte, dar abia le-au terminat, și iarăși au apărut pretențiile: actuala magazie nu se pretează la mecanizare; oamenii obosesc, vor o volă, un ifron, o coloană de mașini, vor să beneficieze de mecanizare. Cooperatorii din Slobozia-Mindra au pretenții, dar au și posibilități!

După 40 de ani, aici s-a instaurat, ca o înăscută tradiție, acel simț al ordinii și al respectului pentru muncă și pentru viața omului. Trăgînd linia, după un an de muncă, după încheierea socotelilor, după plata oamenilor și achitarea obligațiilor la fondul de stat, Cooperativa Agricolă de Producție Slobozia-Mindra se înscrie printre cele peste 30 de unități agricole milionare ale județului Teleorman care au în cont alte milioane beneficii. Un milion și jumătate poate fi un punct de plecare pentru noi pretenții.

Fotoreportaj de
ELENA GHERA

„Pămîntul
ne-a răsplătit
pe măsura
hărniciei”

loturile personale. Nu a fost ușor, dar argumentul a fost hotărîtor: cine muncește, primește lot, cine nu — nu! Odată depășit acest moment, ne-a mers, iarăși, bine. A urmat chimizarea, am adus erbicide de la Vilcea, am irigat pămîntul... Toată suprafața e irigată. Noi am beneficiat de cel mai modern sistem de irigații din țară, Olt-Călmățui. Din nou ne mergeau treburile bine, și atunci iarăși ne-am gîndit că era cîstit ca oame-

„Am simțit eu că asta e viitorul. Și n-am greșit“

Cererea de intrare în Gospodăria Agricolă Colectivă „1 Mai” Smirna din județul Iași l-a lăsat pe Dumitru Mircea pe o parte numărul 2. A fost, deci, printre cei cu inițiativă și curaj. La cei 67 de ani, ciți are acum, i se simte în glas mindria de a fi fost printre primii.

— Atunci, în martie 1952, ne-am înscris 42 de familii. În toamna lui '53 s-au mai înscris 11 familii. Peste un an, alte 20 și tot așa până a venit tot satul. Puterea noastră stătea mai mult în brațele de muncă. Vite și unelte nu prea aveam. Eram tînăr, abia mă însuraseram, o aveam și pe Jeni mică și nu eram chiar printre cei mai săraci. Aveam căruță și cal, un plug și o prășitoare, ceea ce nu era puțin dacă ne gândim ce aveau oamenii atunci, dar am simțit eu că asta e viitorul. Și n-am greșit!

În procesul verbal întocmit la înființare, care se păstrează în biroul președintelui cooperativei, Maria Georgescu cu grija care se acordă documentelor istorice, este consemnată cu meticulozitate a-verea țaranilor care se învolsă primii în sat să lucreze laolaltă: 243,81 hectare, din care 36 erau date din fondul de stat, 18 pluguri, 12 grape, 9 prășitori, 23 căruțe și 37 cai. Și 102 brațe de muncă.

— Da. O căruță la două familii, un plug la două-trei familii, mai puțin de un cal la o familie. Era greu. Recoltele erau mici — 1 000—1 200 kilograme de grâu și porumb la hectar. Se cultiva puțină floarea soarelui, de soia nici nu se vorbea. Sfecia de zahăr era greu de transportat tocmai la Slobozia cu căruțele. Când ne duceam la oraș și aduceam o franzelă la copii, apoi aceea era pe post de prăjitură. Pe atunci se plătea pentru o zi de muncă o normă cum ar veni, un leu. Da, un leu pe zi muncă. La un ou te gîndeai dacă să-l mîncîci, să-l bagi sub cloșcă sau să-l vinzi.

— Ar fi greu să evaluăm în lei averea obștească a celor care au intrat în 1952 în gospodăria. Nu mai știm valoarea lucrurilor de atunci. În orice caz, era foarte mică. Astăzi, ne spune Maria Georgescu, averea obștească este de 111 milioane lei. Întreaga suprafață a C.A.P., de 2 900 hectare este irigată. Ferma zootehnică are 968 taurine achiziționate din import, 2 500 oi. În ferma de păsări se cresc 44 000 găini. Asta fără să mai pun la socoteală ce are fiecare gospodărie în curtea lui. C.A.P.-ul are în proprietatea sa 5 camioane, 7 tractoare, 55 de atelaje, un bulldozer și un greifer. Secția S.M.A. care deservește cooperativa exploatează 28 de tractoare și 12 combine.

Cooperativa din Smirna a obținut pentru rezultatele sale de două ori titlul de Eroii Muncii Socialiste, de 4 ori Ordinul Muncii clasa I-a, nenumărate diplome și brevete. De fapt, pereții biroului președintei Maria Georgescu sînt tapetați cu distincțiile pentru munca oamenilor din Smirna. În anul trecut, la Smirna s-au obținut recolte record la hectar: porumb știuleți 25 000 kilograme, sfecă 92 tone, grâu 8 400, floarea soarelui 4 000, atingîndu-se astfel nivelele pretinse de înaltul titlu de Eroii Noii Revoluții Agrare.

Producțiile superioare, puterea economică deosebită a făcut din Smirna o localitate prosperă, înfloritoare. Organismele județene au propus spre

aprobare transformarea satului Smirna în comună, avînd ca sate aparținătoare Traian și Iazu. Într-adevăr, nimic din ce poate face viața mai frumoasă și mai comodă nu lipsește: brutărie, grădiniță cu creșe, blocuri de locuințe pentru specialiști, școală generală, cantină, restaurant cu grădina de vară, cofetărie, dispensar medical, magazine alimentare și de bunuri de larg consum, unități de prestări servicii către populație.

— Am 67 de ani, dar încă mai muncesc. Cît sînt încă în putere o să muncesc. Ce să fac toată ziua acasă? Treburile din curte nu-ți umplu ziua. Din 1974 sînt șef de fermă la legume. Jeni, fiica, e contabilă la Brăila. S-a măritat acolo, așa a fost să fie. Ne-poțelele sînt mari, de 18 și 12 ani. Cea mare intră anul ăsta în focurile admiterii. Mai vin ei pe la noi, mai rar ne ducem noi pe acolo. Ne ajută și ei, îi ajutăm și noi cu ce avem. Ori la noi, ori la oraș, viața e tot aia. Radio, televizor, frigider, mașini de spălat și de cusut are toată lumea. Păsări sînt în ogradă, acum am tăiat al doilea porc și trebuie să-mi cumpăr unul pentru iarna viitoare. La fermă lucrurile merg bine. Anul trecut am scos peste 32 tone de legume la hectar. Sănătate să fie. Ce să vă mai spun?

În 1952, odată cu Dumitru Mircea, cu miinile nedepinse cu tocul, poate cu fireasca ezitare a omului în fața necunoscutului, 42 de semnaturi au optat pentru viitorul de atunci, pentru prezentul de acum al comunei Smirna. După cum se vede, n-au greșit. Să ni-l amintim; Gheorghe Ghiban, acum pensionar, Gheorghe Georgescu, merceolog, Ion Neagu, șef de formație, Mihai Luca economist la zootehnie.

— Ceea ce ne bucură în mod deosebit, remarcă Maria Georgescu, este că de la începutul anului au venit 20 tineri cerînd să lucreze în cadrul unității noastre. Este un fenomen semnificativ. Nu se prea întîmplă să vină într-un număr atît de mare. Tinerii s-au convins că la noi se cîștigă bine în toți anii, că n-are rost să plece prin alte părți să-și caute roșutul. Am plătit 80 de lei pe normă. Un muncitor în zootehnie cîștigă între 30 și 38 mii lei pe an, la care se mai adaugă produsele în natură și lotul personal. Se poate cîștiga și mai mult. Soții Niculina și Vasile Banciu, amîndoi mulgători, cîștigă împreună 10 mii lei pe lună.

S-a nimerit să ne aflăm la Smirna a doua zi după comunicarea hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. de a se majora fondul de retribuție a cooperativelor în natură. Înainte de a pleca de la sediul cooperativei, în biroul președintei, facem un calcul, ce plusuri de produse va aduce anul 1989 pentru familia Stroe Ștefan. Pentru două brațe la cîmp și patru copii, familia Stroe a primit în anul care a trecut 2 250 kilograme porumb știuleți și 700 kilograme grâu. Se mai adaugă cîte 50 kilograme grâu pentru fiecare copil, deci încă două sute kilograme grâu. Dacă anul acesta va munci la fel, familia Stroe va primi pentru munca sa un plus de 750 kilograme porumb și încă 700 kilograme grâu. Este aceasta o nouă dovadă a atenției ce se acordă țăranilor, bunăstării familiilor lor.

OPREA GEORGESCU

(Urmare din pagina 1)

soiuri și hibrizi de cereale și plante tehnice de mare productivitate, cu rezistențe deosebite la boli și condiții nefavorabile de mediu. Ne-am străduit ca aceste realizări să corespundă înaltelor exigențe ale Noii Revoluții Agrare“.

Directorul științific, dr. doc. Alexandru Viorel Vrinceanu ține să precizeze: An de an, institutul și stațiunile sale livrează unităților agricole întreaga cantitate necesară de semințe din aceste verigi biologice superioare. Mai mult, hibrizii autohtoni de porumb au cîștigat competiția valorică cu cei străini. Acum două decenii nu existau hibrizi de floarea soarelui de proveniență românească. Acum, nu numai că ei se cultivă în exclusivitate, dar s-au afirmat atît de puternic și pe plan mondial, încît România a devenit coordonatoare a programelor FAO în lume privind această cultură“.

Făcînd și cite o mie de combinații hibride pe an, provocînd arșite, geruri și imbolnăviri artificiale în fitotron, unde au forțat obținerea a trei generații anuale în vederea accelerării cercetărilor, dar mai ales, semînd multe idei în brazdă, dr. ing. Nicolae Săulescu, Gheorghe Ittu și colegii lor, au realizat o familie de soiuri de grâu intensive, de mare productivitate și talie scurtă. Campion este Fundulea 4 care, în condiții de irigare, produce 9—9,5 tone la hectar. Cu spic mare (circa 40 de boabe) și densitate de 600—700 spice/mp, ei mai prezintă și acea calitate numită înfrățire sincronă, adică fără nici un spic neroditor. Prima manevrarea eredității, el moștenește de la Lovrin 32 supradimensionarea spicului, înălțimea mică și rezistența la arșiță și rugină brună, iar de la Fundulea 29, egalitatea fraților și robustețea în fața ruginii galbene. Prislea familiei, omologat în 1987, răsare acum pe 180 de mii de hectare și în brutării se coace deja pîinea din Fundulea 4. „Sîntem în testări cu primul soi multiliniar avînd mai multe gene de rezistență pentru același agent patogen, spune Gheorghe Ittu. Semînd un amestec de semințe din 5 linii, atunci cînd fîinarea imbolnăvește o plantă, următoarea îi opune altă genă de imunitate, astfel că epidemia este frînată“.

Adaptabile și cu productivitate constantă de-a lungul anilor, soiurile românești de grâu au cucerit pe drept și galoane internaționale. O soră a lui Fundulea 4 a sînt pe prima treaptă a podiumului într-o testare CAER, iar în cadrul unei competiții coordonată de S.U.A., Fundulea 29 a ocupat primul loc, după ce a fost experimentat cu succes în 33 de țări.

În camera sterilă de alături, fete în alb, mascate cu tifon pe față, decupează cu bisturie fragmente de țesut sub microscop. O sală de operație? Nu! Laboratorul de biotehnologii de la Fundulea unde se practică o veritabilă microchirurgie pe o banală frunză de orez. Orezul obținut „in vitro” conține o serie de mutații genetice producătoare de toleranță la agresivitatea concentrărilor mari de săruri din unele culturi „in vivo“. Șeful de laborator Marian Verzea e tînăr ca și disciplinele abordate, de fapt copiii teribili ai științei de secol. Prima intervenție a practicat-o pe propria genă, căreia i-a grefat sete de nou, curaj științific.

„Incrucișarea a două specii din genuri îndepărtate botanic nu se poate realiza în natură din cauza incompatibilității lor genetice, spune. În ca-

drul experiențelor noastre de inginerie genetică, am reușit să facem ca, într-o soluție de enzime, celulele unor meristeme de porumb, orez, soia să-și piardă peretele celular. Cu reactivi și cîmpuri electrice, am fuzionat protoplaști din specii diferite obținînd o celulă complet nouă care înglobează informațiile genetice ale părinților. Crescut pe medii de cultură, acest hibridom își regenerează membrana. Amelioratorii au la dispoziție o plantă nouă cu caracteristicile transferate pe cale somatică“.

Dar misterioasa aventură în universul genelor nu se oprește aici. Din organele mascale ale florii, anterele, specialiștii români au regenerat plante întregi, chiar orfane de mamă. Numai cu jumătate din cromozomi la început, deci sterile, ele devin apoi diploide, normale cromozomial, prin hrănirea cu o soluție de brîndușă de toamnă. Urmașii lor sînt parcă trași la xerox, cu toate caracteristicile uniforme. Androgeneza scutește pe ameliorator de lupta cu populațiile vegetale heterogene și lucrările se scurtează cu 2—3 ani.

La Fundulea, în expoziția de cereale noi, de fapt și de gîndire harnică, una din ve-

Fertil, ogorul geneticii

dete este hibridul de porumb 420. A rodit deja la C.A.P. Scornicești și în alte unități cu peste 29 000 de kilograme de știuleți la hectar. Productivitate, intensivitate, circa 1 000 de boabe profunde încrustate pe un știulete, răspuns prompt la maximalizarea măsurilor agrotehnice și la recoltarea mecanizată, rezistență la cădere provocată de ploți și vînturi, la frîngerea tulpinii, mușcături și dăunători, — cam acesta ar fi portretul lui robot. Dar concurența la înțietatea valorică e mare. Fundulea 320 se coace cu 2—3 săptămîni mai devreme și se plantează la densitatea de 80 000 plante pe hectar, Fundulea 102 este printre primele creații timpurii din lume semănate la sfîrșit de iunie și recoltate în octombrie. Alți hibrizi de porumb precoci și semitimpurii pentru zonele nordice, semitardivi și tardivi pentru sud, rîvnesc și ei la prima treaptă a podiumului. Obținerea unor hibrizi de performanță mondială reprezintă un mare succes al științei românești. Părinții lor au fost actualul președinte al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, Tiberiu Mureșan, dr. ing. Traian Sarca și dr. ing. Octavian Cosmin. De peste 30 de ani, vîrsta lui Traian Sarca se socotește în generații de porumb consancvinizate prin culegerea polenului florii bărbătești și depunerea lui pe mătasea aceleiași tulpini pentru a nu-l lăsa „pe aripile vîntului“, în mii de plante îngrijite cu dragoste dar triate sever pînă la cîteva exemplare care și-au cîștigat dreptul de a avea moștenitori. Cînd nu exista încă fitotronul, își puneau semințele într-o traistă-n băț și dădeau o fugă pînă-n îndepărtata Asie pentru a le cultiva și a mai obține o recoltă pe an. La întoarcere, în trenul de la celălalt capăt de geografie, scoteau geamantanul cu știu-

leți, culegeau boabele și le aranjau cu grijă în plicuri. „Călătorii se mirau, dar hibridul născut și în îndepărtata Asie, și lîngă Dunăre, trebuia să prindă semănatul de mai din Bărăgan, spune. Cînd în 1958 seceta a ofilit hibrizii americani aflați în experimentare, mi-am dat seama că trebuie să cizelez prin genetică modernă porumbul rezistent din spatele casei mele bătrînești din Năprădea. Înlocuirea soiurilor cu hibrizi productivi și constanți calitativ, produși în țară a reprezentat un mare pas înainte. Să fi avut mai demult porumbul acesta, cîtă bogăție ar fi adunat comuna noastră, a oftat tata.“

La Fundulea, în cîmpurile experimentale de floarea soarelui, se înfîlnește vara un peisaj ciudat. Creștetul plantelor este acoperit cu piște huse, oferind privirii soarelui un detașament de pălării de pinză. Specialiștii barează astfel accesul insectelor și împiedică polenizarea încrucișată care conduce la plante cu personalități diferite. Abia apoi doctor inginer Nicolae Pirvu și colegii lui, transportă polenul de pe o floare pe alta în cadrul aceluiași capitol. Prin această autopolenizare forțată se ajunge la liniile consancvinizate. Cîtă răbdare și dragoste trebuie să strîngi ca să mîngîi făptura fiecărei flori cu tampon de catifea imitînd mersul albinelor și devenind astfel tu însuși cărăușul grăunțelor de polen? Munca însă abia acum începe. După 5—8 generații autopolenizate se obțin liniile consancvinizate cu caractere și arhitecturi uniforme. Prin încrucișarea lor, sporește efectul de histerezis, tradus în final printr-o vigoare deosebită, prin cantități de semințe de 3—4 ori mai mari. „Hibrizii Select, Festiv, Florom 328 produc și 5 000 kg/ha, spune Nicolae Pirvu. Sămînța conține 53—56% ulei, peste performanțele mondiale. Unitățile din Lehliu, Brănești, Kogălniceanu au cultivat suprafețe de peste 300 de hectare cu acești hibrizi obținînd producții medii bune, în jur de 4 000 kg/ha. Finisăm o generație de plante precoce cu perioada de vegetație 100—110 zile pentru zonele nordice ale țării sau pentru a doua cultură în sud, după orz și furaj“.

Hibrizii „made in Fundulea“ au o cotă internațională deja recunoscută fiind în topurile de testări din peste 30 de țări și populînd lanuri din Franța, Spania, R.F.G., Turcia.

Viața profesională a tînărului cercetător Titl Soare a mers de peste 10 ani în paralel cu destinul soiurilor românești de soia. „În adolescență, m-am îndrăgostit de pictură și am urmat liceul de arte plastice. Cîteva sutimi mi-au lipsit să intru și la facultatea de profil. M-am reîntors pentru un an în satul meu de lîngă Buzău și, într-o zi, m-am urcat în joacă pe un tractor. Cînd am văzut în urmă brazda reavănă, probabil s-a redeșteptat în mine gena de țăran și așa am ajuns să caut cea mai bună formulă de împerechere a genelor de soia“.

Nu s-ar zice că a schimbat fără folos șevaletul cu spicul, căci, alături de dr. Stelian Dencescu și ceilalți specialiști, a lucrat la soiul semitimpuriu SHI cu o producție de 4 700 kg/ha și conținut în proteine de 37—42%, și în substanțe grase între 17 și 24 procente și la tipul semitardiv Lena, cu productivitate de 5 450 kg/ha și rezistență mare la cădere, scuturare, viroze, mană.

Într-un miez de lărnă, în laboratoarele institutului de la Fundulea am auzit foșnetul viitoarelor recolte.

Răspunderea pentru dezvoltarea și gospodărirea eficientă a proprietății socialiste a fost spiritul dominant al adunării generale a reprezentanților oamenilor muncii de la Cooperativa „Constructorul” Cluj-Napoca

Cu o oră înainte de începerea adunării generale, vin la sediul cooperativei „Constructorul” pentru a încerca să înțeleagă antefactum cite ceva din modul în care a fost pregătit acest important moment de analiză și decizie.

Discuția cu președintele cooperativei, Jorj Radu, se centrează asupra materialelor care vor face obiectul dezbaterilor și deciziilor din adunarea generală. Pentru că, neîndoielnic, o dare de seamă analitică și la obiect, un program de măsuri clar și concret sînt cele care canalizează pe un făgaș asemănător și discuțiile. „Vreau să vă spun că această adunare generală va fi cu predominanță un moment de decizie, de asumare colectivă a responsabilității îndeplinirii și depășirii planului pe acest an, și mai puțin un prilej de dezbateri. La adunarea generală din toamnă și de atunci pînă la sfîrșitul anului am dezbătut și analizat suficient de mult sarcinile pe anul 1989. Am clarificat — așa spune în porție de 99 la sută — și ce și cum trebuie să facem pentru a le îndeplini, ce resurse umane, materiale și financiare trebuie să punem „la bătaie”, cum să repartizăm tot acest efort pe brigăzi și pe formații de lucru. S-a văzut aceasta în adunările generale de la nivelul brigăzilor, se vede acum în primul rînd în planul de măsuri.”

M-am convins de acest lucru o oră mai tîrziu, atunci cînd în adunarea generală au fost prezentate darea de seamă și planul de măsuri. N-am sesizat în ele nici o formulare generală, nici măcar o propoziție de genul „cutare compartiment trebuie să se preocupe pentru rezolvarea cutărei probleme”. Căci problemele, cu excepția unor care sînt de aprovizionare, erau deja soluționate pentru întregul an. Mi-a atras în special atenția excelenta stare de sănătate economică a cooperativei, întemeiată mai

cu seamă pe o permanentă ofensivă a dezvoltării și modernizării producției. Firesc, asemenea trăsături de esență n-au scăpat din vedere nici celor care au luat cuvîntul: „S-a gîndit bine dezvoltarea activității la nivelul fiecărei brigăzi de producție și pe ansamblul unității. Remarc în mod deosebit faptul că toate investițiile și modernizările sînt bine ordonate în timp și spațiu, astfel încît noi nu ne-am întîlnit și nu ne vom întîlni cu situații cînd noile capacități nu pot fi pe deplin valorificate din lipsa altora, sau cele existente se poticnesc datorită unor locuri înguste”. Asta a spus-o inginerul Mircea Vodă, șeful brigăzii de construcții Turda.

400 t. Nu este ușor, dar e bine. Ne-am organizat și un atelier de fabricație a panourilor electrice, concurînd de pe acum întreprinderile specializate din industria republicană, ca acelea din Alexandria și Băilești. Nici aici n-a fost ușor. A trebuit să calificăm oamenii, să-i policalificăm, să ne organizăm activitatea ca în marea industrie. Dar e bine. Oamenii au de lucru, și încă foarte mult, și cîștigă pe măsură”.

„Eu așa spun că, într-adevăr, organizarea stă pe același plan cu modernizarea, o pînează la rîndul său șeful brigăzii construcții Dej, subinginer Ioan Tîrcă. Comandamentele zilnice de planificare și programare a tuturor activităților, pînă la nivelul celui mai mic obiectiv de lucru și al distribuției și transportării fiecărui kilogram de material, intervențiile operative, prompte, pentru soluționarea unor dereglări care apar pe parcursul executării

reconfirmarea conducerii, participanții au izbucnit în aplauze la pronunțarea numelui Jorj Radu, înseamnă că ceva aparte i se datorează și acestui om, care, din 1983, de cînd se află în fruntea colectivului, a știut să promoveze o anumită strategie de dezvoltare a cooperativei, astfel încît aceasta să fie astăzi cea mai mare și mai modernă, apreciată de delegațiile care vin de peste hotare și asaltată mereu de delegații venite în schimb de experiență din numeroase județe.

După adunarea generală îl provoc pe președinte la o nouă discuție. Îmi propune s-o facem în baza de producție de la marginea orașului. „Aici, înainte erau gropi și mărăcini. Îmi amintesc că s-a filmat serialul de televiziune „Pistruiașul”. În 1968, cînd s-a înființat cooperativa — am lucrat și eu în acea vreme în cadrul ei — aveam doar două tălgi”. „Ce sînt astea?” „Căruțele acelea mici de trans-

celorlalte cooperative județene de construcții?”

„Mulți spun că Jorj a prins o conjunctură favorabilă, pe vremea cînd investițiile se a-probau mai ușor. Eu spun că foarte multe lucruri nu le-am făcut prin investiții, ci prin autodotări de genul celor pe care le-ați văzut. Aș zice că din tot ceea ce mi-am propus din 1983, am realizat cam 80 la sută. Ceea ce e mult. Și ca o replică la justificările altora, eu vin și spun că și în prezent poți să faci suficiente investiții dacă știi să le alegi și ești pregătit să le susții corespunzător. De pildă, recent, la UCECOM s-au discutat investițiile pentru anul 1990. Mulți au venit cu propuneri nefundamentate. Noi ne-am dus cu toate documentațiile și formele necesare pentru avizare, astfel că ni s-au aprobat ca în 1990 să construim două microhidrocentrale, iar în anul 1991 alte două în zona Mărișel. Vom deveni, deci, și furnizori de energie electrică în sistemul energetic național pentru că vom produce de două ori mai multă energie decît consumăm în prezent. Iar după ce vom închide șantierul, aici vom avea o frumoasă bază de agrement pentru oamenii muncii din unitate”. „Și, în concluzie, care este secretul bunului mers al cooperativei?” „Dezvoltarea sub imperativul eficienței. Adică, să te dotezi cu cît mai mult din ceea ce ai nevoie, dar cu bani cît mai puțini și să obții pe fiecare leu investit o producție cît mai mare. Noi realizăm într-un an 4 lei producție pe un leu fonduri fixe. Ceea ce cred că e relevant”.

Într-adevăr, de ani buni, la Cooperativa „Constructorul” din Cluj-Napoca se gîndește și se acționează sub imperativul eficienței. Iar nestăvilită dorință de a face mereu ceva nou a devenit, avîndu-l drept catalizator pe președinte, o cauză a întregului colectiv. Așa cum a dovedit-o cu prisosință și recenta adunare generală a reprezentanților oamenilor muncii, unde conștiința de proprietari — chemați să se pronunțe și să decidă în legătură cu toate problemele producției — s-a manifestat în sensul ei cel mai deplin.

VIRGIL SIMION ■

Proprietarii, la ora deciziei

„Exemplul secției metal pe care o conduc — arată subinginerul Pașcu Traian — demonstrează un asemenea lucru. Am exploatat toate posibilitățile de diversificare a activității, în special prin promovarea colaborării cu marea industrie din municipiu. Știți cu toții că începînd de anul trecut realizăm cabinele pentru instalațiile export U.R.S.S. fabricate de Combinatul de utilaje greu. N-am avut pînă acum nici un reproș și ni s-au încredințat comenzi substanțiale și pentru acest an. Tot anul trecut am început acțiunea de brichetare a spațiului de cupru rezultat la întreprinderea „Metalul Roșu”. Pentru ei înseamnă o reducere a pierderilor la retopire cu 25—30 la sută. Pentru noi, e o importanță sursă de venituri care s-au cifrat anul trecut la 3 milioane, iar în acest an se vor ridica la 9 milioane lei. E drept, a trebuit să construim cu forțe proprii, prin autodotare, o presă de 250 t. Acum, vom construi alta de

programelor zilnice fac ca lucrurile să meargă aproape întotdeauna ceas”. Iar inginerul Brumaru Valentin, șeful brigăzii construcții Cluj-Napoca, pare să conchidă, descriînd efectele: „Faptul că oamenii noștri își realizează luna de lună retribuțiile, cu o depășire de 10—15 la sută, și chiar mai mare în perioada de vară, este, cred eu, cea mai bună dovadă că se gîndește și se muncește bine. De aceea, cifrele mari de plan pe 1989 și chiar unele greutăți în aprovizionare nu ne sperie pentru că știm ce rezerve morale și organizatorice avem”.

Fără îndoială, constituie meritul întregului colectiv faptul că această unitate este cea mai bună din cadrul Uniunii județene a cooperației meșteșugărești Cluj și printre cele mai bune — și, în mod cert, cea mai mare și mai modernă — dintre unitățile cu profil de construcții din cadrul UCECOM. Dar, dacă atunci cînd în adunarea generală s-a supus votului

portat materiale”. „Și acum?” „Avem fonduri fixe în valoare de 70 milioane lei. Eu zic că avem cam tot ce ne trebuie: buldozere, betoniere, macarale, două balastiere complet mecanizate, una o vom automatiza în acest an. Avem propriul parc de vagoane, 6 la număr. Le-am preluat dintre cele casate de C.F.R. și le-am recondiționat. Vă dați seama că în ciuda repartițiilor minime de carburant pentru transport auto, nu avem probleme prea mari cu transportul”. „Văd aici, în baza unde ne aflăm, o locomotivă de muzeu. Și fumegă, nu glumă”. „Și asta provine tot din casări. Am transformat-o într-o centrală termică pentru stația de betoane. Vedeti acolo unde iese abur din pîmînt? Sînt platformele încălzitoare. Pe ele turnăm prefabricatele de beton. În 24 de ore, iarna, în aer liber, sînt gata. Altfel ar trebui să stea o săptămînă. Asta înseamnă o producție de 7 ori mai mare”. „Spuneți-mi, nu sînteți învidiat de conducătorii

Calculatorul electronic — „creierul” magistralei 8

În prima zi a lui februarie '89 a început recepționarea Sistemului de conducere a circulației trenurilor cu ajutorul tehnicii de calcul pe tronsonul de cale ferată Ciulnița — Medgidia de pe magistrala feroviară nr. 8, București — Constanța. Așadar, tot ce ține de mișcarea trenurilor pe mai-nainte amînată distanță s-a programat pe calculator, locul operatorilor R.C.M. (regulator circulație-mișcare) fiind luat de sofisticata și modernă instalație gîndită, realizată și implementată de un colectiv din cadrul Institutului de Cercetări și Proiectări Tehnologice în Transporturi condus de inginerul Gheorghe Barbu. Tehnica de vîrf, la nivelul cel mai înalt, folosită în puține țări de pe mapamond în conducerea circulației trenurilor, în rîndul acestora din urmă înscriindu-se, acum, și România, a primit „cale liberă” pe cea mai aglomerată magistrală feroviară din țară și a fost experimentată pe tronsonul cu un trafic intens. Noul sistem este găzduit de stația Fetești, amplasată undeva la jumătatea distanței

dintre București și Mangalia. Cum erau dirijate trenurile, de către Regulatorul de circulație-mișcare Fetești, prin sistemul clasic (folosit, în continuare, în întreaga țară), pînă la implementarea modernelor instalații? Pe un grafic enorm sînt trecute toate trenurile care circulă pe raza de activitate a acestuia. Într-o tură de serviciu. Cu ajutorul unor, culori (roșu, negru, verde, albastru) este urmărită deplasarea fiecărei garnituri de tren, pe oră și minut, în funcție de programul general al circulației, dar și de prioritățile unor momente, operatorii R.C.M. trasează poziția acestora, formulează dispoziții telefonice sau radiofonice către impiegații de mișcare din subordine. Pătrundem în sala modernă în care este montat noul sistem. Nu oricum, ci în pantofoze de casă. Mocheta amortizează orice zgomet. În fața, pe toată lungimea unui perete, luminoschema geografică. Lumini roșii, verzi, albe. Pe măsură ce trenul se deplasează, sectorul de bloc se roșește dacă este ocupat, devine alb dacă s-a eliberat. Opera-

torii R.C.M. (aceiași oameni, dar instruiți și autorizați special pentru a lucra cu o asemenea bijuterie) sînt secondați de inginerii cu exploatarea, care veghează la buna funcționare a instalației. Pe monitoare ca și pe display sînt afișate scheme analizate de calculatorul central, împreună cu soluțiile optime sugerate de aparat. Dar, omul rămîne cel care hotărăște. Adică, operatorul R.C.M., care-i absolvit de grija graficului. Orice dispoziție a sa este transmisă prin radiotelefon și înregistrată pe bandă magnetică. Chiar și cu mecanicii de pe locomotive are o permanentă legătură radiofonică.

Ora 14.00. Operatorii Dumitru Leffer și Alma Găncăanu sînt la post, în tura de zi. Pe luminoschemă se vede că acceleratul 842 n-a călcat acul din stația Bărăganu.

— Opt doi patru, unde te aflii, ce s-a întîmplat?

— Sînt opt doi patru, recepție. A trebuit să înconștinm pentru că trecea o turmă de oi peste pasajul din apropierea I.A.S. Pînă la Ciulnița recuperăm întîrzierea.

— E-n regulă. Drum bun! Calculatorul reface și propune, la cererea operatorului, o schemă optimă pentru ca acceleratul 824 să se încadreze în grafic. Dar, înainte de Ciulnița, totul reîntră în normal, așa că...

Îl abordez pe inginerul Gheorghe Barbu, responsabil colectivului de cercetare

din cadrul INCERTRANS, omul care, împreună cu foarte tinerii ingineri Tiberiu Angelescu, Marius Lăncrănuș, Marian Martin, Dan Ripeanu, Răzvan Niculescu, Marilena Cristea, Ion Săvulescu, specializați ca electroniști, automatiști, analiști-programatori ori în automatizări feroviare, a realizat Sistemul de conducere a circulației trenurilor cu ajutorul tehnicii de calcul electronic de la Fetești. Îmi vorbește despre zilele și nopțile de neodihnă în care s-au căutat soluții, s-au calculat și refăcut variante, s-a consultat literatura de specialitate (ce puțin s-a publicat pînă acum în acest domeniu?). Dar, în glasul-i disting satisfacția muncii împlinite.

— N-am cumpărat nimic, de la nimeni. Nici măcar idei. Totul este românesc aici, de la mai-micile ori mai-marile calculatoare electronice și pînă la ultimul element încorporat în sistem. Deoarece, odată cu darea în exploatare a podurilor dunărene a fost lichidată strângerea ce se crea datorită traficului pe un singur fir de cale ferată, volumul transporturilor a sporit substanțial. Se știe că o foarte importantă cantitate de mărfuri care se exportă ori se importă sînt cărate, către și dinspre poarta maritimă a țării pe această magistrală. Deci, o aglomerație cum nu-i alta în țară și, în consecință, condiții ideale pentru testarea noulor instalații care, în viitor, va fi extinsă

în întreaga țară.

— V-aș ruga să furnizați și cîteva detalii tehnice.

— Prin postul central de la Fetești se realizează 3 importante funcții: a) O informare promptă a operatorului de trafic asupra situației reale a circulației trenurilor. Această funcție se realizează prin afișaj electronic și display, ca și prin echipamentul de imprimare; b) Urmărirea automată a trenurilor, cu numărul de cod al fiecăruia, localizat pe sectorul de bloc și linii de garare; c) Telecomanda din postul central a parcursurilor de circulație în stațiile de cale ferată.

Sistemul este format din rețeaua de calculatoare electronice montate în toate stațiile aflate în legătură cu postul de calcul central. Prin transmiterea de date între aceste calculatoare se realizează funcțiile mai-nainte amintite. Microcalculatorul care echipează fiecare stație transmite către centru date referitoare la circulația trenurilor în unitatea respectivă, la starea instalației de centralizare electrodinamică. Aceste date sînt prelucrate de calculatorul central și puse la îndemina operatorilor R.C.M. prin afișaj electronic și display, pe baza lor îmbunătățindu-se calitatea deciziilor.

— Să presupunem că apare un deranjament în rețeaua electrică. Ce se întîmplat?

— Nimic deosebit, pentru că în fracțiuni de secundă sînt cuplate bateriile de re-

Vîntul care scoate apa din fîntînă

„Experiența acumulată atît pe plan mondial cît și în țară, privind sursele noi de energie, sau mai bine-zis resursele neconvenționale, îmi zice tovarășul Ion Popa, prim-vicepreședinte al Consiliului popular al județului Sălaj, trebuie să țină cont de particularitățile fiecărei zone și cînd spun aceasta mă gîndesc la relief, bazine hidrografice, potențial eolian etc. De exemplu în județul nostru am pus la lucru cîteva firișoare de apă din zona deluroasă și montană, soarele, biomasa, chiar și vîntul cu toate că Sălajul este situat într-o zonă cu potențial eolian scăzut. Numai pornind de la o bună cunoaștere, o bună utilizare aceea ce s-a făcut pînă în prezent la noi în țară în acest domeniu vom putea îndeplini în modul cel mai optim sarcinile trasate.”

Ajungem într-un început de zori, împreună cu inginerul Ioan Haș, adjunct de șef de secție arhitectură sistematizare și tehnic-investiții de pe lîngă consiliul popular județean, sus, sus către izvoarele Barcăului, în satul Tusa, comuna Sig. Aicl, s-a construit în urmă cu 4 ani, experimental, prima microhidrocentrală din județ. „Necazuri și greutăți inerente oricărui început au fost, îmi zice inimosul inginer, dar scepticismul multora s-a spulberat cînd rotorul turbinei a prins să se învîrtă.” Microhidrocentrala de la Tusa, într-un an hidrologic mediu degreveză sistemul energetic național de 100 000 KWh, acoperind aproape jumătate din consumul de energie al comunei Sig cu cele 5 sate ale sale.

Cum această experiență a fost multumitoare, edilul județului au continuat-o, construind în localitatea Iaz, pe pîrîul cu același nume, încă două microhidrocentrale care funcționează cuplate la sistemul energetic național. Asta înseamnă că cele două surse cu o capacitate de 600 000 KWh, dublă față de necesitățile de consum ale comunei adaugă anual sistemului ener-

getic național jumătate din energia produsă.

„Și microhidrocentrala de pe Barcău, îmi zice inginerul Haș, este racordată la sistemul energetic național; în perioada în care consumul de energie electrică este mic în comună, energia se varsă sistemului. În schimb seara, deci în perioada de vîrf, sistemul energetic național cedează o parte din energie pentru a acoperi în totalitate necesitățile energetice ale Sigului. Cît

pentru că e prima care mi-a ieșit în cale în drumul de la Zalău înspre Șimleul-Silvaniei, dar la fel de bine se poate scrie și despre Stația de epurare a IJGCL, care folosește ca materie primă reziduurile apelor, ori despre gospodăriile Petru Tuns din Sig, Petru Bonțea din Tusa sau Nicolae Filipici din aceeași localitate, care în tot timpul anului beneficiază de flacăra produsă de substanțele menajere din propriile gospodării. Numai în satele din jurul orașului Cehu-Silvaniei funcționează mai bine de 10 instalații de biogaz iar în întreg județul Sălaj numărul lor se ridică la 60 și este în continuă creștere pentru că oamenii vîd ei înșiși eficiența economică a acestor instalații și posibilitatea amenajării lor cu mijloace ieftine.

Se poate, e necesar, deja există:

Autonomie energetică în localitățile rurale

privește biomasa și biogazul, continuă interlocutorul meu, tot experiența ne-a dovedit că aceste grupuri energetice sînt mai rentabile în cazul funcționării lor pentru consumatori mici din mediul rural, ori pentru complexe și ferme zootehnice.”

Spusele inginerului Ioan Haș le-am verificat în cîteva puncte ale județului. Așa de pildă întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor din Zalău și-a construit în urmă cu un an și mai bine o stație de biogaz care asigură căldura în hale, în boxele de fătare, apa caldă menajeră pentru cantina întreprinderii, economisindu-se pînă în prezent aproape 100 tce. Directorul întreprinderii, Gheorghe Cuc îmi relatează că este în curs de testare producerea energiei electrice prin această stație. Pînă acum rezultatele sînt îmbucurătoare și chiar în acest an din biogazul de la ISCIP se va produce și curent electric.

Scriu despre această stație

Dar nici inițiativa gospodărilor din localitatea Ciumărna, comuna Românaș nu mi se pare mai puțin ingenioasă. Acești oameni, cu forțe proprii, punînd mînă de la mînă, au construit pe pășunea satului o instalație eoliană, instalație ce servește la scoaterea apei din fîntini și aducerea ei în jgheburile din care-și astîmpără vitele și oile setea. Cînd jgheburile sînt pline, instalația se deconectează singură. Iată, așadar că punînd și vîntul la lucru oamenii de aici și-au ușurat considerabil munca. Asemenea instalații îmi explică inginerul Ioan Haș se vor mai construi pe pășunile județului nostru chiar începînd din acest an pentru că sînt nespuse de avantajoase.

Exemplele prezentate mai sus, privind sursele de energie neconvenționale nu sînt nici unicele, poate nici cele mai edificatoare din județul Sălaj. Cert este că numărul lor sporște continuu, pentru că ele asigură căldura și energia de care avem nevoie.

Soarele — gospodar din dealul Feleacului

Deși economistul Aurica Bințîșan nu conduce Oficiul Județean de Turism Cluj decît din martie 1987, sînt semne evidente că în perioada care a trecut, destul de scurtă, s-au făcut multe lucruri bune. De pildă, pentru creșterea calității serviciilor în principalele complexe turistice s-a experimentat cu bune rezultate o reorganizare a unităților. Așa se face că a fost arondat complexului turistic „Sportul”, unul dintre cele mai mari cam-

tru a nu îngheța peste iarnă. Și fiindcă amortizarea se produce într-un timp scurt, iar eficiența lor e nebănuită, acești inimoși oameni s-au gîndit — gînd care de altfel va prinde conturul realității — ca în această primăvară să mai monteze cîteva baterii, satisfacînd în întregime nevoia de apă caldă a campingului. Cînd soarele își întinde o mînă de ajutor nu se cade să-l refuzi, după cum păcat ar fi să refuzi și ajutorul vîntului. „De aceea, îmi zice Grigore Borz, ne frămîntăm mereu cum putem face să construim și o instalație eoliană cît mai rentabilă. Am consultat specialiști și se pare că o roză cu palete se va învîrți curînd pe dealul Feleacului, asigurîndu-ne o oarecare autonomie energetică și astfel vom putea servi drumețul obosit care poposește la noi și pe timpul iernii cu un ceai fierbinte ori cu o mîncare caldă, pentru că ajutorul vîntului ne va permite să ținem deschisă o parte a localului și în anotimpul friguros.”

O idee care merită toată admirația conchidem noi, dar, precizează Aurel Axente, șeful complexului turistic „Transilvania”, începînd chiar din primele luni ale acestui an, energia neconvențională va căpăta o pondere pronunțată și la Fîntînele. Panourile solare sînt pregătite și vor fi montate îndată ce timpul ne va permite. Ele vor furniza apă caldă pentru cele trei pavilioane, pentru bucătăria restaurantului și pentru piscina care va fi dată în folosință în perioada de vară.

Iată, așadar, că Oficiul județean de Turism Cluj a pus și pune la treabă prin inteligența oamenilor săi toate resursele naturii și acești oameni privesc cu încredere spre viitor pentru că truda și căutările lor n-au fost și nu vor fi zadarnice.

VIOREL VARGA ■

Un maestru inventiv

Cînd vine vorba despre atelierul lui, maestrul Aurel Cocu pare a fi unul dintre acei oameni despre care s-ar putea spune că tot ceea ce ei gîndesc, li se citește în ochi. Nu numai că nu-și ascunde bucuria, dar o exprimă limpede și în cuvinte: „Am creat 100 de locuri de muncă.”

La întreprinderea mecanică navală unde lucrează de mai mulți ani, e cunoscut de toată lumea pentru străduința lui de-a face ca munca să fie mai spornică și, dacă se poate, mai ușoară. Emil Enache, secretarul comitetului de partid al acestei întreprinderi, ne spune că invențiile și inovațiile maestrului s-au dovedit a fi de importanță economică deosebită. „Dar n-am lucrat singur, precizează Aurel Cocu. Trebuie să-i amintim și pe coautori, că așa e drept: Aurel și Petrică Ghelber, Florea Mihael, Platon Nistor, Ionel Zelinski, Sandu Tugui, Leonte Cuțov. Împreună am muncit.”

În atelier, mașinile lucrează singure, oamenii doar le supraveghează. „Pe orice navă, zice maestrul, există un paienjenis de tuburi, de țevi. Acestea, se înțelege, trebuie să fie cît mai ușoare și cît mai rezistente. Noi am brevetat aceste mașini care reprezintă de

fapt o linie tehnologică de fabricare a tubulaturii cu care am echipat, pînă acum, 300 de nave românești. Pînă într-un timp, tuburile pentru instalațiile de aer condiționat erau aduse din import. Acum am ajuns să și exportăm, cele fabricate aici fiind tot la fel de bune ca și celea folosite de marile firme de construcții navale din lume. Cît privește sistemul de ventilație al navelor, noi foloseam înainte tuburi sudate, care erau de cîteva ori mai grele. Acum, toată Centrala de construcții navale cumpără de la noi.”

După cum sînt reglate mașinile, aceste tuburi pot să fie mai groase sau mai subțiri. În funcție de comenzile primite pînă acum, diametrele s-au întins de la 8 la 50 de centimetri. Indiferent de mărimea diametrului, toate tuburile au însă pe ele un desen spiral, pentru că ele sînt făcute nu prin sudură, înțelegem, ci prin ambutisare. „Dar desenul acesta le face să fie și frumoase, să spună ceva și ochiului, nu-i așa?”, zice maestrul. Fără îndoială, el are dreptate. Și nu întîmplător arcul spiralei e mai strîns pe tuburile cu diametre mari și mai distanțat pe suprafața celor subțiri. „Pentru că noi nu cerem de la

Combinatul siderurgic tablă cu lățime mare, ci folosim străfururi, adică folosim tabla căreia nu i se poate găsi altă utilizare. Avantajul modului nostru de lucru este însă că, indiferent de lățimea ruloului de tablă pe care-l primim, noi putem face tubulatură cu orice fel de diametru. Deci nu condiționăm onorarea unui contract de aprovizionare cu tablă de o anumită lățime.”

Că e vorba aici și de o economie de metal, se înțelege, dar trebuie adăugat că nu e singura. Aurel Cocu: „Alt avantaj al modului nostru de lucru este că noi putem folosi tablă foarte subțire, de la 0,4 la 0,6 milimetri. Dacă am fi făcut tubulatură prin sudură, tabla ar fi trebuit să aibă o grosime de cel puțin 1,6 milimetri, altfel e știut că nu poți să o sudezi electric pentru a obține etanșeitate. Prin urmare, produsul nostru e de trei ori mai ușor. În plus, spirala care rezultă din ambutisare face ca tubul să fie mai rezistent. Acesta rezistă la o presiune de 1 kilogram-forță pe metru pătrat, ceea ce depășește cerințele pentru care-l fabricăm.”

Se înțelege, ca să poată fi depozitate, transportate, folosite acolo unde e nevoie de ele, tuburile sînt secționare cînd ajung să aibă o anumită lungime. Dar cum sînt ele montate pe nave? „Prin fîtinguri — răspunde maestrul —, prin elemente de legătură pe care

le facem tot noi, aici, și prin același procedeu care elimină cu totul operația de sudură. Pentru îmbinarea tuburilor, noi am eliminat așadar folosirea celui material scump și deficitar care e cositorul. Dacă am avea în vedere chiar numai acest avantaj, eu cred că tot ar trebui să fie cineva care să spună: stați, băieți, că uite cum zic cei de la Galați că se poate lucra.”

Dorința maestrului Aurel Cocu ar fi ca produsele „atelierului spiroduct” să intre în toate bazele județene de aprovizionare și să fie folosite de toți constructorii, nu doar de cei din domeniul construcțiilor navale. În acest scop, înțelegem, întreprinderea are de gînd să tipărească un pliant, un material de prezentare a acestor produse, urmînd să-l trimită în primul rînd institutelor de proiectare din țară. Dar pînă atunci, maestrul nu-și poate ascunde bucuria că poate să spună: „Am dat de lucru la 100 de oameni”. După cum mărturisește, acesta l se pare lucrul cel mai important pe care l-a făcut pînă acum, la 55 de ani. Atelierul lui reprezintă materializarea a 7 brevete de invenție. Alte 4 invenții ale maestrului se află în curs de brevetare. Și nu poate fi mai mare mulțumire sufletească pentru el, cum zice, decît că ideile lui sînt idei care „dau de lucru”.

D. CONSTANTINESCU ■

zervă pentru alimentarea cu energie electrică. Oricum, operatorul are o permanență legătură prin radio și telefon cu stațiile din raza sa de activitate, iar impiegtății de mișcare au posibilitatea ca, la nevoie, să intervină cu promptitudine pentru asigurarea fluidității, a unei circulații feroviare în deplină siguranță.

— Cu alte cuvinte, noul sistem ar trebui să excludă, din start, orice întîrziere.

— Categoric! Prin aceasta sporește, necondiționat, capacitatea de transport pe calea ferată.

— Ce alte elemente informaționale mai furnizează calculatorul?

— Numărul trenului, tonajul, lungimea garniturii, situația ocupării fiecărei linii din stațiile de pe parcurs, modul în care se desfășoară descompunerea și compunerea trenurilor în triaje. Cu alte cuvinte, tot ce vizează activitatea de mișcare pe calea ferată.

La Fetești, undeva la margine de Bărăgan, într-o încăpăre modernă, în care liniștea tronează parcă nefiresc, lumini multicolore se aprind și se sting, se sting și se aprind „glăsuind”, în limba-jul electronicii, despre faptul că „creierul” magistralei opt veghează.

AUREL DAVID ■

II

Considerarea universului doctrinar pașoptist ca un tot ideologic-politic este de natură să conducă la comensurarea reală a valorilor acestuia ca momente de vîrf în cugetarea radicală românească. Mulți dintre reprezentanții lui vin în mișcarea pentru revoluție animați de idealul libertății și unirii naționale, obiectiv pe care îl concep nu în sine, ci corelat cu cel al dreptății sociale pentru mase, al propășirii societății românești potrivit cu cerințele sale reale, și nu urmînd în copie modele de aiurea. Sint, cu toții, oameni de implicare în viață, năzuitori, dinamici, eroici, mereu neliniștiți și mereu scrutați, dornici de nou, înclinați spre explorarea și talmăcirea concretului social și politic din societatea românească, dar și de pe alte meridiane, trăsătură manifestă a gînditorilor socialiști. Ei formează generația cea mai prodigioasă în personalități de prim rang pe care o dau concomitent, provinciile istorice ale țării, în totalitatea lor, și care alcătuiește, semnificativ, o unică mișcare ideologică și culturală a pașoptismului român. Din Muntenia și Oltenia sint, bunăoară: Nicolae Bălcescu, Dimitrie și Ion C. Brătianu, C.A. Rosetti, Ion Heliade Rădulescu, Ștefan C. Golescu, Nicolae Golescu (Albu), Al. G. Golescu (Negru), Cezar Bolliac, Ion Ghica, Christian Tell, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Gheorghe Măgheru, Nicolae A. Kretzulescu, Ioan Bălăceanu, George Crețeanu, C.D. Aricescu, Barbu Iscovescu, I. D. Negulici. Transilvania și Banatul i-au dat pe: Avram Iancu, George Bariț, Simion Bărnuțiu, Eftimie Murgu, Andrei Mureșanu, Al. Papiu Ilarian, Florian Aaron, Timotei Cipariu, A. T. Laurian, Ion Codru-Drăgușanu, Stephan Ludwig Roth, Ioan Maiorescu, Aron Pumnul, Anton Kurz, Gábor Aron, Axente Sever. Moldovei îi aparțin: Mihail Kogălniceanu, Vasile și Iancu Alecsandri, Ion Ionescu de la Brad, Alexandru Ioan Cuza, Costache Negri, Vasile Mălinescu, Costache Negruzzi, George Sion, Alecu Russo, frații Constantin, Eudoxiu, George și Alexandru Hurmuzachi. Interesant de observat că, prin domeniile în care s-au exercitat, au acoperit, practic, întreaga spiritualitate românească a epocii. Au făcut parte din această generație a piscurilor oameni politici, economiști, agronomi, filozofi, istorici, literați, lingviști, pictori, publiciști, juriști, ingineri, medici, diplomați, pro-

fesori. Unii, precum Bălcescu, Kogălniceanu, Bariț, Rosetti, au cumulat mai multe compartimente social-umanistice, ceea ce le-a permis să-și lărgescă aria de observație, să sesizeze fin interdependențe. Semnificativ, revoluționarii români au venit în contact cu mai tot ce însemna nouitate de gîndire și de viață în Europa timpului, au fost prezenți și au acționat în cercuri și organizații, societăți și asociații de avangardă de la Paris, Londra, Viena, Geneva, Bruxelles, au avut legături personale ale de grup cu lideri ai mișcărilor de eliberare națională, cu personalități de orientare general-democratică, socialist-utopică și socialist-mic burgheză — francezi, germani, italieni, ruși, englezi, polonezi, unguri ș.a. —, precum și de orientare socialist-comunistă, inclusiv cu fondatorii teoriei revoluționare științifice, Marx și

pentru promovarea și materializarea lor. I-am putea denumi din acest punct de vedere, gînditori și luptători revoluționari democrat-populari. Momentul 1848 — va observa gazeta socialistă „Basarabia”, în numărul său din 28 octombrie 1879 — „a dat națiunii citiva democrați adevărați, oameni care au făcut pentru popor tot ce era în puterile lor”. Nicolae Bălcescu se va opune categoric constituirii, prin revoluție, a unui stat burghez în societatea românească. În „Mersul revoluției în istoria românilor” el va spune că: „Numai întocmind statul românesc democratic putem absorbi clasele corupte de sus în popor și a întineri și împunernici statul”. Ziarul francez de orientare socialistă „La Réforme” scria, în august 1848 că „Revoluția care a izbucnit în Muntenia nu este o mișcare a ciocnirilor împotri-

niști-științifică, Bolliac, Rosetti sau Heliade sint figuri proeminente ale socialismului utopic român, dar, în unele cazuri, întuiesc valori ale gîndirii socialist-științifice. Unele dintre idei sint formulate înainte de Marx și preluate de filozoful german. Problematika națională și cea agrar-țărănească, bunăoară, sint abordate în premieră de militanții români, dar planurile și nivelul de investigare diferă. Intemeietorii concepției revoluționar-științifice a proletariatuluiduc analiza pînă la capăt în cadrul unei construcții sistemice unitare concepute. Realitățile și telurile naționale ale poporului nostru, acuitatea gîndirii revoluționare românești au făcut ca ideile-principii enunțate de aceasta să se situeze în rîndul acelor de importanță cardinală în viața noastră concepție socialist-științifică sintetizată de Marx

nea, faptul că ei au prospectat un domeniu de nimeni explorat pînă atunci cu asemenea mijloace — cel economic-social propriu unei societăți cu economie precumpănitor agrară. Ceea ce se desprinde din aprofundările lor formează, pe plan mondial, o prioritate — problematica societăților cu profil predominant agrar, adevărind că, în epoca modernă, idei ale economiei politice științifice, ale socialismului științific pot fi deduse din orice societate divizată în clase antagonice contrapuse, din orice forme de exploatare, și nu exclusiv din cea de fabrică. Revoluționarii români au analizat o multitudine de laturi și caracteristici ale proprietății funciare din unghiul originii, locului și rolului ei în raporturile de clasă, al determinărilor asupra vieții sociale și politice. Ei au situat relațiile de proprietate la baza explicării condiției economico-sociale a țărănului în epocă, au deslușit — Bălcescu, cel dintîi — procesul formării marilor proprietăți funciare feudale și al nașterii servajului din munca de clacă, unitatea dintre starea de aservire a șerbului față de pămînt și față de stăpînul de moșie. Înainte ca Marx să teoretizeze problematica relativă la munca necesară și la supramuncă în agricultura capitalistă, Nicolae Bălcescu a sesizat delimitarea muncii necesare de supramuncă în interiorul relațiilor agrare din societatea românească, fără să utilizeze, desigur, terminologia specifică și fără să-i formuleze pînă la capăt implicațiile teoretice, dar dezvăluind științific exploatarea lucrătorului ogoarelor.

Ideologia economică a revoluției a găsit înțelegerea științifică a unor elemente ale teoriei valorii-muncă, datorate nu preluărilor din surse externe, ci filonului gîndirii populare, de impresionantă acuitate. Ea a înscris un a-nume aport — indirect — la încheierea teoriei plusvalorii a lui Karl Marx, firește, de la datele societății românești preponderent agrare. Bălcescu, în primul rînd, a semnalat participarea clăcii generatoare de „produs net”. O încercare de identificare a plusvalorii, de această dată în condițiile industriei capitaliste, găsim și la Cezar Bolliac.

O strălucită confirmare a integrării unor idei ale doctrinării români în fondul însuși al teoriei revoluționare științifice o formează Insemnările (le) despre români ale lui Karl Marx, ca și lucrarea de bază a marxismului — Capitalul.

NICOLAE RAUȘ ■

Despre un fond al gîndirii noastre revoluționare

Idei socialiste în programele revoluției de la 1848

Engels. Aceste legături vizau atât mobilitate doctrinară, cit și promovarea intereselor istorice, în primul rînd naționale, ale poporului român în respectivele circumstanțe. Corespunzător au cunoscut literatură politică și socială care însoțea efervescența revoluționară din Europa occidentală, inclusiv scrieri marxiste. Toate acestea i-au făcut pe doctrinari români să distingă socialismul științific creat de Marx și Engels de toate celelalte idei și curente socialiste, în cadrul cărora evoca distinct comunismul. Mișcarea românească de idei a epocii pașoptiste a fost, astfel, un imens laborator, în care elementele de socialism științific s-au cristalizat prin cunoașterea de ansamblu a gîndirii timpului.

Dacă sub raportul etapei istorice, ei aparțineau unei revoluții cu caracter burghezodemocrat, care propunea și proclama obiective programatice — naționale și sociale — adecvate cerințelor societății românești din respectiva epocă, sub raport ideologic, unii dintre ei, și nu puțini, se înscriseră, prin convingeri și vocație, în linia idealurilor și crezurilor populare, militînd

va înaltei aristocrații; ea este triumful ideilor democratice, al libertății împotriva tiraniei și a despotismului”. De pe aceeași poziție, și nu exclusiv socialist-utopică — de altminteri nici o direcție ideologică — politică nu e absolută în mișcarea pașoptistă —, au fost incriminate societățile de tip capitalist din lumea apuseană. În Marea Britanie, spunea Bariț, „sint prea mulți bogați peste măsură și iarăși prea mulți lipși de săraci iar starea de mijloc a locuitorilor e mai puțină”. C.A. Rosetti deplînge, în 1851, imposibilitatea înaintării revoluției franceze în condițiile în care aceasta a căpătat un fagăș burghez.

Natural, ca doctrinari revoluționari, ei n-au atins, cu vînt cu cuvînt același nivel de radicalitate în fiecare dintre enunțurile lor, după cum neîmplinirile lor nu stau nici ele sub semnul egalului. Efervescență și dinamică, gîndirea lor este contradictorie. Așa se face că lui Bălcescu, de pildă, sau lui Ion Ionescu de la Brad, sau lui Bariț le sint specifice elemente de gîndire și popular-democratică și socialist-utopică, și socia-

și Engels despre libertatea și dreptatea națională.

Gînditorii revoluționari români s-au îndreptat și către prospectarea datelor și mecanismelor existenței sociale, categorii fundamentale a materialismului istoric, cuprînzînd în sfera cercetării miezul însuși al acestora — modul de producere a vieții materiale și relațiile ce se stabilesc între oameni în acest proces —, pe care le-au așezat la fundamentul explicațiilor și judecăților asupra mișcărilor istorice a societății, pentru a extrage de aici idei și întemeieri privind evoluția și schimbarea socială ca legitate și cerință. Se întîlnesc la diverși ideologi pașoptiști, mai mult sau mai puțin conturate, accepțiuni științifice ale categoriei de formațiune socială, de societate determinată istoricește, ca și ale unor concepte corelative acesteia, cum sint: forțe de producție și relații de producție, relații sociale, clase sociale, lupta de clasă, revoluție, ceea ce vădesc pătrunderea mecanismului progresului social, a legăturii intime dintre progresul material, social și politic. Se detașează, de aseme-

Carnet de istoric

● „Uneori mă simțeam animat de un entuziasm fără margini. Alteori, paralizat de cel mai sufocant scepticism. Dar, mereu tulburat de întrebări numeroase și grele” mărturisește istoricul Mihail Iacobescu în „Cuvîntul înainte” al cărții sale *România și Societatea Națiunilor, 1919-1929* (București, Ed. Academiei, R.S. România, 1988, 296 pag.), o amplă cercetare asupra activității noastre în forumul internațional de la Geneva, de care s-au legat atîtea speranțe, în momentul înființării sale. Cartea lui Mihail Iacobescu completează fericit cercetarea mai veche a lui Petre Bărbulescu: *România la Societatea Națiunilor (1919-1939)*, astfel că dispunem acum de o imagine completă a acțiunilor diplomației românești în cadrul instituției create să asigure respectul legalității internaționale.

Mihail Iacobescu nu s-a mărginit la inventarierea problemelor abordate în forul genevez și a demersurilor și pozițiilor corespunzătoare ale reprezentanților țării noastre, ci a urmărit într-un larg cadru de politică internațională activitatea însăși a Societății Națiunilor, un in-

teres deosebit prezentînd paragrafele despre activitatea desfășurată de forțele politice ostile Societății Națiunilor și, în general, statu-quo-ul, astfel cum el rezultase din primul război mondial.

Autorul refuză să vadă în bilanțul Societății Națiunilor un total eșec; el consideră cu dreptate „nici o furtă, nici un eșec, nici o experiență istorică, nimic nu a fost zadarnic”. Greșelile săvîrșite la Geneva au avut grave și grele consecințe, dar ele nu pot fi imputate principiilor ce au prezidat la crearea Societății Națiunilor, ci tocmai neaplicării lor. Mihail Iacobescu a scris o carte vie, în înțelesul că participarea sa intelectuală și afectivă la elaborarea ei se simte la fiecare pagină. O carte de debut, îndreptînd... „the great expectations”. ● Elev fiind, făcîm analiza literară a nuvelei „Uzina vie” și a altor scrieri ale lui Alexandru Sahia, ales cu puțin timp înainte (1948), membru post-mortem al Academiei R.P.R. Ulterior, el a intrat într-un con de umbră și chiar dacă reeditări sau cite un studiu nu au lipsit, scriitorul nu s-a

mai bucurat de interesul istoricilor literari. Se cuvine deci salutată volumul de *Scrieri alese*, editat, cu un cuvînt înainte și un tabel cronologic de Valentina Marin, Curticeanu (Craiova, Scrisul românesc, 1988, 286 pag.). Recitirea scrierilor lui Sahia mi-a readus în minte orele de Limba română făcute la Colegiul Național Sf. Sava (unde Al. Sahia a trecut în 1927) cu neuitatul meu profesor, căruia îi datoriez atât de mult, Mihail Bărbătescu. Dincolo de amintiri a fost însă interesul pentru o relectură, cu ochi de istoric. M-a ajutat în primul rînd, studiul editoarei, care încadrează pe autorul „Ploii din lunie”, considerată o „nuevă exemplară” în realismul expresionist. Pentru cercetătorul de istorie contemporană, opera lui Alexandru Sahia, este un mijloc de a investiga societatea românească din perioada interbelică, mai exact sensibilitățile și mentalitățile acestei lumi. Viața unei societăți se reconstituie nu numai din acte și documente, din tradiționalele surse istorice, ci și din scrierile literare, prea adesea neglijate de istorici. Cu ani în urmă, o cercetătoare sagace a istoriei noastre moderne, Paraschiva Căncea a analizat societatea românească

în epoca modernă prin creația ei literară. (Nu știu ca ea să fi tipărit rezultatele acestei investigații). Iată o cale ce cred că merită să fie urmată. ● În volumul lui Alain Ducellier, *Les Byzantins, Histoire et culture* (Paris, Ed. du Seuil, 1988, 278 pag.) găsim aceste aprecieri despre bizantinologia noastră: „În România, unde planează încă prezența mitică a unui genial «touche-à-tout», Nicolae Iorga, cercetările actuale, care se manifestă mai ales în studiul textelor și în arheologie, sint puțin estompate de două mari figuri ale perioadei imediat premergătoare războiului, N. Bănescu și G.I. Brătianu” (p. 29). Triada de aur a bizantinisticii românești Iorga — Bănescu — Brătianu continuă să strălucească într-o disciplină ce cheamă — aceasta imi este părerea — istorici cu un orizont de preocupări, mai larg decît cel al confrărilor interesați de alte aspecte sau momente ale istoriei universale. Important este ca și această tradiție să fie continuată. Alexandru Elian este, desigur, marele nume de referință, și, alături de el o echipă de bizantinști, ale căror contribuții valoroase au îmbogățit substanțial nu numai studiul izvoarelor și arheologia,

ci și istoria politică și economică, culturală și eclesiastică a Bizanțului. ● În recenzia apărută în ultimul număr al excelentei reviste „Relations internationales” (1988, nr. 5) la ultimul volum al biografiei lui Churchill, scris de Martin Gilbert, autorul citează această mostră de umor britanic al celebrului om politic, rău vorbitor de limbă franceză: „Vă supăr cînd asasinize genurile «limbii — n.n.» Dvs.?” se adresează el francezilor. Din păcate, Churchill a tratat dezinvolt nu numai genurile limbii franceze, ci și popoarele. ● În același număr, într-un articol, întîlnesc această indicație dată secretarului cabinetului britanic în 1952: „să evite în măsura posibilului... să lase vreo urmă despre opiniile exprimate de anumiți miniștri”. Bieții istorici obligați, apoi, să refacă procesul de decizie! Autorul citează în context următoarele versuri: „Acum, cînd cabinetul a plecat la masă / secretarul rămîne pe loc și slăbește, vîzînd cu ochii / stordindu-și creierul pentru a întocmi nota / despre ce gîndește că el au gîndit că ar fi trebuit să gîndească”.

FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEM PENTRU PATRIE

Salutul

Am gravul sentiment al primăverii crude
Cind sparge iarba pojghița de vis
Și cind prin codri tainic se aude
Chemarea de iubiri cu foc deschis.

Cind timpul se termină pe-ndelete
In zalele luminilor de ploaie
Și zarea se preface-n chip de fete
Cu linii care-n liniști se-ntretaie.

Și coborind din mine-n alba ceață
Ridic din ochi contururile grele
Ca să vă las in prag de dimineață
Salutul din Carpați al țării mele !

DIONISIE DUMA

Tradiție și contemporaneitate

Cei care s-au aplecat cu interes asupra documentelor — multe la număr — care atestă bogatele tradiții spirituale ale Galațiului, vor fi avut destul de repede acces la adevărul că acest oraș din sudul Moldovei — cunoscut în istoria mișcării muncitorești ca „Portul Roșu” — a avut și are o contribuție importantă și consistentă la dezvoltarea artei și a culturii naționale. Răsfoind publicațiile apărute acum o sută și mai bine de ani : Dacia literară, Vocea Covurluiului, Poșta, Curierul Tecuciului, sau cele apărute în secolul nostru : Curentul nou, Dunărea de jos, Frăția, Calendarul pozitivist, Vrem legalitate, Libertatea și Dunărea Roșie — citind deci cronici și corespondențe, manuscrite autografe ale unor personalități de

seamă referitoare la biografia social-culturală a acestor me-leaguri, ne dăm limpede seama că orașul dunărean s-a înscris — în pofida vicisitudinilor vremii — în mișcarea generală de emancipare și afirmare a ființei poporului nostru.

Gălățenii și-au dorit și au luptat pentru școli în limba română, pentru teatru, ziare și reviste, pentru constituirea unor forme statornice de educație, cum au fost : Societatea „Infrățirea muncitorilor” (1887), Cercul „România muncitoare” (1907), Asociația universității populare din Galați (sub președinția lui Jean Bart), Societatea culturală „V.A. Urechia” (1919), cu scopul manifest de „răspindire a culturii în general și propagare a culturii în special”. Prin urmare, județul

care i-a avut pircălabi pe Negri și Cuza, care a dat militanți de seamă al revoluției de la 1848 și ai Marii Uniri, care a produs și propulsat oameni de știință, de cultură și artă de real prestigiu (să-i amintim doar pe citiva : Anghel Saligny, Iorgu Iordan, Ion Popovici, Camil Ressu, Nicolae Mantu, Gh. Petrascu, Constantin Levaditi, Dimitrie Cucin, Ion Bohociu, Valentin Gheorghiu, Ștefan Petică, Hortensia Papadat-Bengescu) ; așadar, spațiul acesta spiritualizat are meritul de a fi pregătit temeinic pasul decisiv spre păstrarea identității noastre etnice, care a făcut să se vorbească în lume despre genul creator al românilor. În același context generos de emulație spirituală este locul să amintim aici organizarea comemorării a 20 de ani de la trecerea în neființă a marelui nostru poet național Mihai Eminescu, finalizată cu publicarea primului volum omagial și ridicarea primei statuii din țară (realizată în anul 1911 de către sculptorul Fr. Storck), în prezența lui Mihail Sadoveanu, Ion Minulescu, Dimitrie Anghel, Maria Filotti ș.a. Acestea ar fi coordonatele tradiției celui mai vechi tirg de pe Dunăre, consemnat în Descriptio Moldaviae de către Dimitrie Cantemir.

A trebuit să se instaureze acest timp legitim al oclor ce muncese, al libertății cugetului și al faptei, această etapă a marilor și profundelor împliniri pentru ca arta și cultura să fie puse în adevăratele lor drepturi, să devină un atribut al educației, cu largi și polivalente semnificații în acțiunea de educare și formare a omului nou, revoluționar prin convingeri și însușiri morale, capabil să participe activ la procesul istoric de ridicare a României pe trepte superioare de cultură și civilizație. Urmărind un scop atât de nobil, căutând metodele și mijloacele de cea mai mare eficiență, avem înaintea de toate în față modelul superior al vieții, operei și activității revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, genialul arhitect al României moderne, care, prin propriul său exemplu, prin gândirea sa

(Continuare în pag. 11)

FLORICA ȘERBĂNESCU
președintele Comitetului
județean de cultură și educație
socialistă — Galați

Cuvintul potrivit

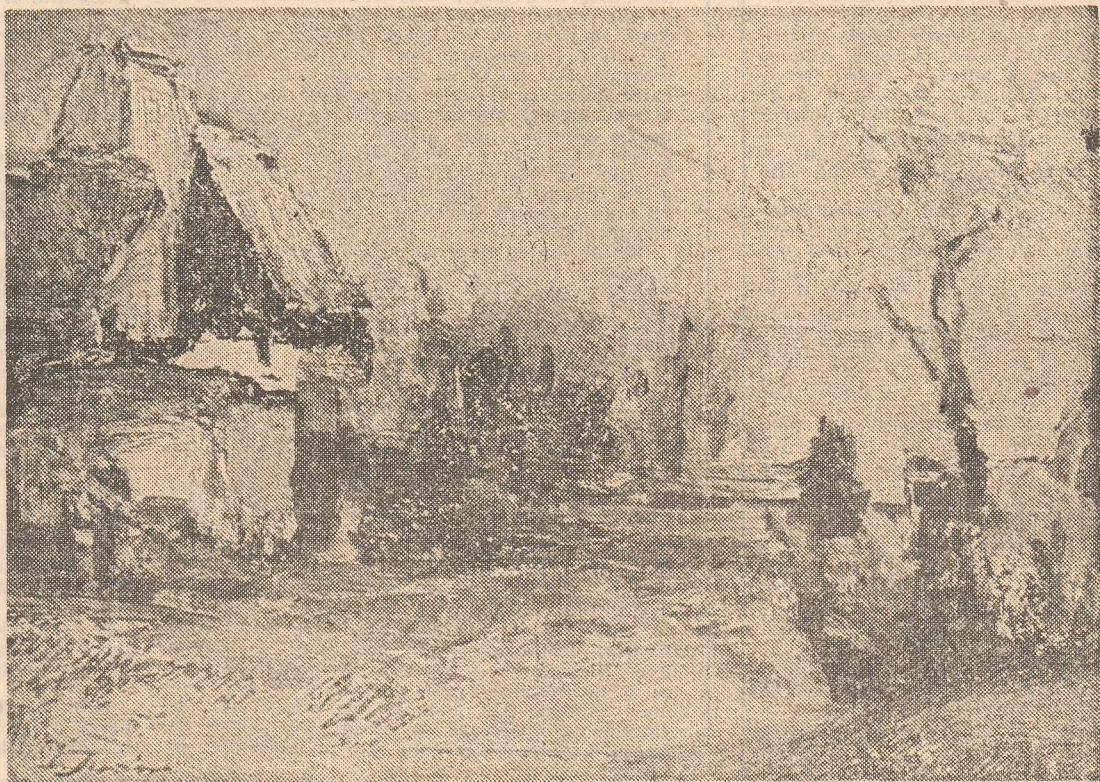
Această umbră de om
cât firul de mesteacăn, cu
ochi albaștri-verzui, atins
de bruma anilor, de ani
aleargă după cuvintul po-
trivit, însuflețindu-i pe
cei tineri de-a urma ca-
lea Morală a Tradițiilor
poporului român, ale lu-
mii Europei, ce a zămis-
lit culturi și neamuri aco-
lo unde noii veniți pe lu-
me, cu fiecare generație,
s-au lăsat lucrați, agrați,
semănați de plugul focu-
lui Logosului neprihănit
ce înseamnă, Familie,
Patrie, sfânta Familie,
sfânta Patrie în spiritul
ferfel aceluia Verb in-
carnat în fiecare frază, cu-
vint și faptă istorică a
omenirii gata să-i asculte
Porunca iubirii.

Iorgu Sava-Crăiești a
reusit să facă un lucru
ajuns pînă și în ziare, de
prestigiu mondial.

La Maieru, satul cu cei
mai mulți copii din
România, oamenii s-au
hotărât să se lase de fu-
mat și de beții.

Dacă se nasc mai mulți
copii sănătoși în această
mătcă din România, o da-
torăm și acestui om de
conștiință românească.

IOAN ALEXANDRU

În acest număr, reproduceri după lucrări de Luminița Tudor

Scrititorul — conștiință a epocii sale

Gheorghe Schwartz :

„Lupta pentru frumos implică solidaritate”

— Stimate Gheorghe Schwartz, ați debutat editorial cu romanul „Martorul” la Editura „Facla” din Timișoara în 1972, pentru care ați fost distins cu Premiul C.C. al U.T.C. Citiți ani aveți la vârsta debutului ? De atunci publicul cititor a mai fost „martorul” altor apariții editoriale înaintea acestei neobișnuite instanțe a literaturii, în care scriitorii judecă, dar, mai ales, sînt judecați. Cum ați fost „judecat” atunci de public și de critică ?

— Am debutat editorial la 27 ani. Cu patru ani înainte am depus la o editură un volum de povestiri. Acesta a fost împins dintr-un sertar într-altul, ba gata de a fi tipărit, ba respins cu hohotire. Pînă la urmă, și o variantă a acestei cărți a apărut, e drept că nu în 1968... ci în 1984 ! Adică după 16 ani și... nemaifiind volumul de debut... ci a șaptea mea carte.

Cum a fost judecat Martorul ? După principiul bine încetăținit la noi de a comenta prima carte și de a le uita pe următoarele. Romanul s-a bucurat de vreo douăzeci de comentarii, vreo patru categoric negative, altele entuziaste, multe incoloro. Înaintea primului volum ești un potențial geniu, fiecare carte și fiecare cronică mai demolează puțin din acest soclu. Sondaje de public la noi nu se fac, n-am

primit plicuri cu flori presate de la admiratoare blonde, nici nu mi-a spart nimeni geamurile de la locuință în urma apariției Martorului. Eu m-am crezut puțin mai important, apoi mi-a trecut și asta. Am învățat că nu trebuie să-ți faci mari iluzii după un premiu literar — care a fost primit cel mai reticent chiar de editorul căruia i-l adusesem și care mi-a amintit a doua carte cu patru ani...
— Considerați că editurile pun

întotdeauna semnul egalității între un scriitor din Capitală și unul din „provincie” ? Ați întâmpinat greutăți la debutul dv. ? Poate că în această clipă mulți scriitori (încă necunoscuți) aflători în „provincie”, așteaptă cu emoție răspunsul dv.

— Lucrurile decurg unele din altele. Sigur că e mai bine să te vadă și la față editorul. Dar o editură nu este o revistă : acolo nu visezi să publici lunar. Pentru o editură trebuie să ai,

în primul rînd, pregătită „marfa” : manuscrisul. Faptul că am scos unsprezece cărți în șaisprezece ani, nemișcîndu-mă de la Arad, pledează mai bine ca orice argument că se pot trimite cu succes cărți și din „provincie”. Condiția esențială și eliminativă este să scrii : cunosc mulți „nedreptățiți”, mulți căinați de confrăți și prin reviste că nu pot publica. Nimeni nu ia în considerare amănuntul că ei, în marea lor

jale, au și uitat să mai scrie cărțile nepublicate.

— Un căutător „de nod în papură” al operei dv. de la Arad (nu spun care, secret de reporter) mi-a spus, ca o ciudățenie, că toate titlurile cărților dv. au câte 8 (opt) litere. Are acest fapt vreo semnificație aparte ? Vă obsedează cifra opt ? Sau e numai o simplă ciudățenie, o licență îngăduită, o toană benignă sau un pur bizid auctorial ?

— Nu numai titlurile (toate !), dar și numele și prenumele meu au opt litere. Uneori cred că am descoperit taina tainelor în atașamentul față de cifra opt, analizînd tot felul de teorii, altele accept și eu că e vorba doar de un răsfăț. Oricum, nefăcîndu-i nimănui nici un rău cu acest „talisman”, nu renunț la el.

— Ultimul dv. roman publicat — cu titlul-tot din opt litere — la Editura Facla anul trecut, „Cei O Sută — Anabasis” s-a epuizat din librării. N-aveți de ce vă plînge. Și, totuși, într-un interviu din revista „Valra” nr. 2/1986, v-ați căinat că „un critic n-a auzit încă după opt cărți despre mine, chit că a scris

PASCU BALACI

(Continuare în pag. 15)

Desene pe asfalt

Un eminescolog numit Eminescu (II)

„Deci să-l vedem pe colonelul Gheorghe Eminescu luind în mână (cu cită sfială, cu cite gin-gașe precauții!) sculele de scris ogândit în spăimășul alb al filiei de hirtie (la o masă ce nu va fi fost de brad) și bucurându-ne ochii cu o grafie, ca a bătrînilor, citeață.

Despre sine se exprimă cu dulce humor. La 77 de ani, citi avea cind a elaborat paginile cuprinse în „Profil eminescian”, mărturisese net: „De cind mă știu, adică de 77 de ani sint (și vă rog să credeți că fără întreprerere) nepotul lui Mihai Eminescu. M-am născut cu acest privilegiu fără voia mea, fără să am vreun merit sau vreo vină”. În junețe, un colonel venit în inspecție a vrut să-l facă o grație Eminescului său, subordonat, interpellându-l în prezența sa pe un biet sergent, altfel „chipeș și isteț”:

„Tu știi cum îl cheamă pe domnul comandant al batalionului?”

„Da să trăiți domnule colonel. Pe domnul comandant îl cheamă Gheorghe Eminescu.”

„Tu știi cine a fost Eminescu?”

„Eminescu a fost tipografist de cărți!”

Să vedem așadar ce scrie Gheorghe Eminescu despre sublimul său înaintaș, „tipografistul”.

E de la sine înțeles că nu face dezvăluiri senzaționale, ci se mulțumește să avanseze credibile prezumții ori să ofere detalii glosind episoade biografice cunoscute din scrisa altora. Nemulțumit de puținătatea (și verosimilitatea) știrilor despre realele „relații” dintre Eminescu și regina-poetă Carmen-Silva el și-a interpellat părintele de la care a aflat că, devenită celebră, „audiența” la palat a marelui poet a fost „aranjată” de Maioreșcu fără o prealabilă consultare a celui ce, mai mult ca sigur, n-ar fi solicitat-o. Regina i-a incredințat o poezie, poetul a citit-o atent și și-a dat, abrupt, verdictul: „Maiestate! În forma actuală cred că ar fi mai bine să nu fie publicată”. Fără a fi „supărat” pe Maioreșcu pentru „nereușita audienței” cum credea G. Călinescu, poetul s-a mulțumit doar să-l ceară, cu blindețe: „Domnule Maioreșcu, vă rog să nu mă mai puneți în situații de felul acesta”.

Cunoscîndu-l pe Cincinat Pavelescu, un apropiat al lui Macedonski, Gheorghe Eminescu a aflat și de la acesta (ca mai tirziu de la Victor Eftimiu) că oribila epigramă („Un X pretins poet” etc.) nu-l viza pe Eminescu. Ar fi apărut dintr-o eroare și Macedonski ar fi regretat-o cu sinceritate. Ca și cel ce scrie aceste însemnări, colonelul Eminescu nu s-a lăsat convins de această versiune (avansată fără probe și de alții)

dar socotește că nu mai trebuie scormonită cu nici un chip năfrăcită istorie a apariției ei.

Tirziu, fără nici o urmă velleitară, eminescolog produce un adevărat scenariu al conflictului dintre Eminescu și Lahovary. Relatarea poartă din nou girul lui Matei Eminescu și ea sună astfel: „Era în timpul războiului din 1877. Eminescu terminase de scris articolul de fond care se referea la acest război. Alexandru Lahovary intră în redacție, citește articolul și, foarte nemulțumit, reproșează lui Eminescu că nu atacă pe liberali.

— Domnule Lahovary, fi spune el, războiul este o problemă gravă națională, care trebuie privit pe de-asupra luptelor noastre de partid.

— Da bine domnule Eminescu, nu mai facem opoziție?

— Ba facem, domnule Lahovary dar în momentele grele prin care trece țara, trebuie să vedem cu toții lucrurile ca buni români.”

Episodul, de care aveam știință (dar nu pus în replică), ne oferă imaginea unui Eminescu adinc preocupat de război (s-a insinuat cindva contrariul) și probează „elasticitatea” de care putea da dovadă cel prezentat indeobște ca un „fanatic” ireductibil.

Date prețioase ne oferă colonelul Eminescu despre tatăl său Matei (figură controversată pentru biografi) și lucrul pare firesc, după cum firesc ar fi să se găsească editorul tuturor paginilor, editate și inedite rămase de la acest demn urmaș al Luceafărului. Se vorbește despre o uriasă istorie a Marii Revoluții Franceze, rămasă în manuscris, încheiată. Nu interesează pe nimeni? Aud că ne-a rămas de la el un, și el urias, jurnal. Nu-l putem răsfoi, fie și în fragmente?

Închei relatînd disponibilitatea fără egal vădită de Gheorghe Eminovici atunci cind era solicitat să vorbească despre Mihai Eminescu. Nedespărțit de prietenul său cel mai bun, Augustin Z. N. Pop, el a străbătut în lungi și obositoare călătorii zeci și zeci de localități, cu trenul, cu „autostopul” dar și cu pasul.

Doamna profesoară Olga Pop, soția eminentului A.Z.N., mi-a oferit spre cercetare o hartă a României, pe care soțul ei notase, subliniindu-le, toate locurile peregrinajului în doi. Cu măruntă excepție, colonelul și eruditul au bătut drumurile întregii țări! Și asta la vîrsta neprielnică drumeției.

Tot împreună, la citeva luni unul de altul, s-au stîns.

Dorm apropiați, sub veghea tutelară a teiului eminescian de la Șerban Vodă...

GHEORGHE TOMOZEI

Cronica literară

de Romul Munteanu

Aventura poetică

În cartea sa *Pentru o poezică a imaginarului* (Paris, 1982, trad. rom. 1988), Jean Burgos face o afirmație gravă de multă vreme în conștiința scriitorilor, ca și în programele unor poeticieni: „Totul începe cu cuvîntul, iar aventura poetică este mai întîi o aventură a limbajului”.

Dar cuvintele din dicționare sînt relativ moarte. Ele au doar un caracter exponențial de muzeu. Nici dicționarele de sinonime nu se configurează ca niste rînduri de poezie sau proză literară posibilă. Cuvintele capătă o adevărată forță expresivă doar atunci cînd sînt puse în mișcare, cînd sînt situate în cele mai variate moduri, în cele mai neașteptate contexte. Atunci drama literară de cuvinte-imagini se revitalizează, iar imaginile capătă și ele o forță sporită de fascinare. Jean Burgos este de altfel convins că odată „Cu această fascinație, oricare i-ar fi obirșile, oricare i-ar fi scopurile, funcționează textul poetic”.

Și cum poezii, mai ales, sînt deplin convinși de acest lucru, este firesc să-și centreze atenția asupra dinamicii textuale, menite să joace cuvîntul în cele mai variate împrejurări ale discursului literar. Modernitatea enunțurilor lirice a sporit și ea pe această cale încă din ultimele decenii ale veacului trecut.

Rînd pe rînd, diverse generații de poeți operează micile sau marile lor revoluții literare nu numai la nivelul ideilor și sentimentelor, ci și la acela al cuvîntelor și imaginilor.

Se știe doar că și în literatura română limbajele poeziei s-au schimbat de multe ori, exemplele oferite de Eminescu, Coșbuc, Goga, Arghezi, Minulescu, I. Barbu fiind elocvente în acest sens. Reacțiile de acest gen față de diferite forme ale dogmatismului literar, ca și ale academismului înghetat sînt frecvente în diferite țări. Ele nu s-au oprit însă în epoci mai îndepărtate. Poezia lui N. Stănescu, M. Sorescu, M. Cărtărescu aduce alte dovezi ale eliberării de stereotipurile unor discursuri poetice închise. Este adevărat că în epoca noastră și studiile de teorie a limbajului au încurajat asemenea eforturi. Dar nu ni se pare mai puțin semnificativ faptul că scrierile de poezică au deplasat într-o anumită măsură atenția creatorilor de la poezia centrată doar asupra limbajului spre poezia destinată să cerceteze limbajul textului în curs de elaborare. Actul de creație este astfel fotografiat instantaneu pe plan mental și scriptural, textul devenind astfel într-o bună măsură însăși istoria nasterii sale.

Într-un amplu liant de experimente literare și speculații teoretice se situează volumul lui George Vulturescu *Frontiera dintre cuvînte* (Ed. Litera, 1988). Centrul poeziei din această culegere de versuri este însăși poezia, concepută ca un complex obiect de cuvînte. Este demn de reținut observația cum o bună parte a creației lirice din ultimul deceniu pare a fi livrescă atît prin modul de organizare a discursului literar, cît și prin suportul informațional al textului, făcut să trăiască într-un ansamblu de texte.

Lumea ca o carte, starea de „panpoezie” sînt astfel prezente în versurile lui George Vulturescu. „Dormim pe ierburile frumoase mirositoare ale poeziei / lenese / în timp ce perechi de îndrăgostiți se / îneca-n smircurile cuvîntelor cu care se strigă.” (Păpuși pe plaja mării).

„Drumul unui nou poem” se cere astfel configurat, arătat, însemnat, fie chiar cu „copiele”. Programul scriitorului se degajează lent ca o povestire adresată unui public din vremuri diferite. Un adevărat darwinism al cuvîntelor se instalează în istoria generațiilor literare. George Vulturescu este un emițător în

direct, un practicant plin de dezinvoltură al discursului ostentativ. Parabola este vag domită sub anvelopa unui text. Abia zgîrțită, aceasta se lasă înțeleasă. „Ardeau acoperișurile de paie / ale generațiilor, turnurile limbajului se / prăbuseau, cangrena textului acoperea ideea, / cuvîntul suboma în muncile de excavare ale epocii.” (În medias res).

Așa cum am menționat mai înainte în notațiile de limbaj intră în cîmpul obsesional al scriitorului, ci travaliul său „filmă” în neodibna căutării, în durerile brutale ale facerii sau în chinurile negăsirii, a neîntîlnirii cuvîntului menit să devină imagine, substanță a unei realități risipite prin timp, gînd așezat în litere organizate semantic.

Secvențele poeziei se mută astfel prin locuri diferite, textul devine evocare explodată (Marc Aureliu, Edvard Munch, Afrodită, Marilyn Monroe etc.), apoi se promtește pe un fel de picioare stabile, plînge și ride, se denunță pe sine („tremurați cuvînte”). Îl arată cu „degetul” pe emițătorul de diavoli al lexicului („Mă ridic din mine pe ruina / propriilor mele cuvînte”). Relatarea lasă totuși o obsesie deschisă, un risc, ba chiar o dorință (numai să-ți fi putut POVESTI eu înainte.)

Confesiunea celui care scrie, se aude ca o mișcare de suflet, ca o așezare pe hirtie, ca va-gabondare pe un drum ce se cere a fi însemnat.

De fapt, George Vulturescu se înscrie într-o lungă serie literară a unor scriitori lapitti într-o asemenea măsură de demonul fanteziei încît să încerce pe toate căile să facă să trăiască poezia în sine și pentru sine. Acest deziderat nu este conceput decît arareori ca un act de exilare a poeziei din real, ci doar ca o posibilitate ca aceasta să trăiască în afara unor scopuri pur utilitare. Într-o lume a placatului, a afișului și a fotografiei „cum numise un estetician german o bună parte a societății contemporane, George Vulturescu conferă, așadar, poeziei un drept de existență prin frumusețea sa intrinsecă. Este drept că unele texte ale sale plutesc într-o ambiguitate pîndită de păcatul asumării involuntare a contradicției (Viața lui Zamolxe).

Poate niciodată mai mult ca astăzi poezia românească nu s-a așezat atît de ferm sub constelația realului. Dar așezarea nu e nici supunere, nici fotografie; ea este mai cu seamă atitudine, asumare deschisă de tip comportamental. De fapt, ca și eroul lui Molière și George Vulturescu practică un discurs pe marginea realului care nu ni se pare însă suficient conștientizat. Polemica sa cu realul („această bulă a voastră împotriva fotografiei”), ca și așezarea sa, nu dîntii, între „sacra și profan”, seamănă mai degrabă cu un joc „cochet de vorbe scoase în lume din virful „chibritelor ludice”, evocate de autor cu alt prietel. De aceea, apocalipsa în miniatură ni se pare gratuită: „dar continui să strig: stingeti-vă cuvînte / nu serviți de cărăuși, de magazii insalubre, de crematorii ale realului / hemoragia fotografierii lasă o diră / respingătoare”.

Ostetec al cuvîntelor, martor al acestora, dar și soldat îndrăgnet ce le apără puritatea, George Vulturescu seamănă uneori cu un personaj ciudat ce ridică haltere fără să se pregătească încă vizibil pentru o mare competiție.

O surpriză din partea sa nu ni se pare imposibilă. Deocamdată el rămîne în aventura poeziei, centrată asupra sa pînă la obsesie.

N.B. Ar fi util ca editurile să ofere pe coperta a patra unele informații biografice despre debutanți.

„Creșterea limbii românești s-a patriei cinstire”

Vasile Vetîșanu

Toată truda spiritului românesc

Există o realitate etnică inconfundabilă și ireductibilă la altceva. Ea vine de departe și rămîne în sinea ei avîndu-si rosturile adinc înfiote în temerurile limbii, ca temeiuri originare ale dăinuirii neamului. Apele istoriei au adunat toată truda spiritului românesc în puterile graiului nostru vechi-străvechi. Cu ochii atinți spre vremurile de îndirire și de apărare a cuvîntului rostit, de la leagăn pînă la mormînt, se îndreptau înaintemergătorii noștri cu veacuri în urmă. Căci cuvîntul acesta nu putea fi năruit, trăia în noi, în duhul nostru lăuntric, în vreme ce toate celelalte, și așezările, și rînduirile și socotelile de la o zi la alta, toate puteau fi năruite, dar graiul întărea pe mai de-

parte pe cei ce-l grăiau și le da o identitate etnică, proprie, peste toate vrăjmașile politice și istorice de moment.

De la dimensiunea stăpînitore a acestei variabile etnice care intrupează în alcătuirile ei de durată un etnos echivalent cu viziunea despre lume și viață a unui popor, de la această dimensiune deci se cuvine să înțelegem zestrea lăsată nouă drept sacra moștenire de către înaintași. Numai că acești „înaintași” în ale limbii românești sînt și au rămas pentru noi, cei mulți, cei necunoscuți, poporul mare care a păstrat această limbă pe teritoriile sufletesti ale etniei, de la legendă și poveste, la colind, la basm și la proverb, la rostiri spuse la

ceas de sărbătoare, la zicale și glume ori la frămîntările de limbă, pentru ca să se ajungă la monumentalitatea graiului din balada „Miorița” care să-vîrșește, prin metafore, adevărate mutații în cuvîntul românesc: „Pe un picior de plai / Pe o gură de rai”.

Privind mai îndeaproape creația cultă românească, vom observa că motivele ei fundamentale vin din acest tezaur poporan de limbă, de o înrîurire incredibilă, prin continut și formă, de la cronicari, la Eminescu și Hasdeu, și pînă la „teoria ondoliformă” a lui Vasile Conta și „spațiul mioritic” al lui Blaga. Nu-i de mirare, asemenea fenomene se petrec în aria spirituală a popoarelor vechi, adinc înrădăcinate în spațiul lor originar și în graiul ce le-a definit în timp o rezistentă etnică necesară, dar și originalitatea creației lor materiale și spirituale.

Cu sentimentul aderenței la o realitate etnică străveche se întorcea cărturarul Ștefan Golescu spre adîncurile limbii, spre vocabula românească, intangibilă în ale ei, cuprinzînd atît de unitar și „frumosul și folosul”, adică frumusețea din cuvînt și eficiența lui în planul acțiunii. Că este așa ne-o spune aceeași spiritualitate poporană prin formele și genurile ei de creație care au pietrificat credințe, mentalități și moravuri cu putere de adevăr pînă în zilele noastre. Proverbul româ-

nesc a rămas același, neclătinat în tiparele dîntii ale limbii celor mulți, oricîți condeieri iluștri s-au ivit sau au trecut pe lingă el, căci sintetizează simțămînte ale unui mod de viață, rînduit în formele alese și cizelate de veacuri ale limbii românești.

E nevoie, cred, să ne apropiem mai mult ca scriitori, ca gînditori, ca oameni care vehiculăm cu cuvîntul scris spre ceea ce Hasdeu numea „spiritul poporan”, căci în formele lui de viață stau așezate veacurile cele vechi de limbă, stau vorbele scumpe care alung deopotrivă și la minte și la inimă. Din păcate, ne întîlnim în scris, uneori, cu stilul impersonal, cu graiul și cuvîntul sec, șters ori alambicat, trecut prin seturile de neologisme din dicționare, ca și cum ar fi secăt „fîntina darurilor” noastre. Intelctualii, mai ales cei proveniți din mediul rural, ar fi bine să mai răcolească arhiva „vie” a locului natal, să inventarieze cuvintele ce nu vor să „piară”, răzbind, ca la un ceas de sărbătoare, de sub piatra anilor de uitare. Există aceste cuvînte-comori care ne așteaptă, pilpiind, la rîstimpuri firești, în grai, în cîntec, în orății alese, în bocete cu sunet arhaic, limpezind rosturile limbii.

Se impune să nu pierdem legătura directă cu sursele de viață ale limbii românești, gîndindu-ne la faptul că mitologia și toponimia românească ascund

valori spirituale de netăgăduit. De cite ori așung la mine a-casă, într-un satuc, de pe „Sălaje”, descopăr o parte de lume în dialogurile cu oamenii specifice locului meu, o parte de lume pe care n-as putea-o găsi în dicționarele Academiei. Mulți dintre noi, ca intelectualii, sîntem înrobiți cuvîntului din dicționar, consacrat, desigur, dar are alte echivalente în viața cea continuă, de fiecare zi, cu mult mai multă culoare și putere expresivă. Cum anotimpul după iarnă era așteptat, dar nu năvălenea, un om a spus: „A venit numai o primăverea, nu e primăvară, răsăfînd, cumva, cuvîntul. Întrebîndu-l de ce spune așa, mi-a răspuns: „Așa s-a vechiuit la noi cuvîntul, cînd primăvara nu-l la locul ei”. Iar atunci cînd mi-a rostit o orăție de nuntă, care putea fi spusă oriunde, la orice mese înalte, la întrebarea mea: „de ce nu o scrie?”, mi-a răspuns: „Ca să n-o uit”. dîndu-mi a înțelege că scriul e o convenție, în raport cu ceea ce sălășluiește în noi ca o cultură trăită.

Cum mă achit eu față de această datorie.

Aș spune, mai întîi, că prin lucrările mele, îndreptate asupra spiritualității noastre poporane am încercat să dau tradițiilor românești de limbă un plus de înțelegere, cîntînd o-birșile limbii. Apoi în mod concret, de ani de zile, mai precis, din 1982, am organizat Co-

SEMNAL

Tradiție și contemporaneitate

(Urmare din pag. 9)

analitică și prospectivă, i-a dat țării măreție, forță și strălucire. Prin aceeași permanentă grijă a partidului și statului nostru, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ultimele două decenii Galațiul a pășit vertiginos pe calea modernizării, a unei industrii plurivalente, cu un peisaj economico-social complex și armonios.

Dintr-o asemenea perspectivă este și firesc ca accentul să cadă pe educație, pe modelarea conștiinței, pe lărgirea orizontului de cunoaștere, conjugând în mod necesar politicul cu eticul și esteticul, în scopul realizării obiectivelor economice, morale și sociale ale fiecărei etape în parte. Forța cu care putem acționa azi în această direcție este considerabilă. Galațiul dispune la ora actuală de 98 centre de cultură și creație, 7 cluburi muncitorești, 3 teatre și 3 muzee, dotate corespunzător. Au fost renovate o bună parte din căminele culturale. Există puternice colective de creatori profesioniști sau amatori, care ne-au reprezentat cu cinst în diferitele faze ale Festivalului muncii și al creației „Cintarea României”. Prin urmare avem, aici la Galați, cadrul instituționalizat, dotat cu o puternică bază materială, potențial uman și resurse care ne dau garanția că este posibil să obținem un maximum de randament în planul educației, al culturii, în vederea formării unor personalități puternice, animate de dorința de a fi mereu prezente în marea competiție a țării cu timpul.

Și, intrucât dialectica relației social-economic-cultural-educativ-instructiv presupune interferențe continue, determinări reciproce, am instituit manifestări care prin conținut și formă, prin diversitatea lor, și problematica propusă vin în întâmpinarea opțiunilor de cultură ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, inserându-se, prin sfera de interes și participare, în spațiul concret al spi-

ritualității naționale. Este vorba, în concret, de „Întâlnirile de la Minjina”, programul „Danubius”, „Gala Arta Comediei”, „Zilele muzicale gălățene”, „Zilele teatrului pentru copii”, programul „Cibernetica”, „Luna cărții juridice” etc. etc. De asemenea, au intrat în conștiința iubitorilor de muzică concursurile de muzică ușoară și folk „Baladele Dunării” și „Steaua Dunării”, festivalul de folclor „Cîntă de răsună lunca”, precum și unele acțiuni intrate altminteri în tradiție ca „Urare din străbuni”, sărbătorile populare de la Hanu' Conachi, Roscani și Buciumeni, „Corala gălățeană”, „Zilele bibliotecii” sau „Colocvile literare gălățene”.

Dincolo însă de cele consemnate, dincolo de realizările meritore, este firesc să ne punem întrebarea în ce măsură spiritualitatea gălățeană răspunde exigențelor contemporane. Că de eficiente sînt metodele prin care acționăm asupra criteriilor de gust ale oamenilor muncii? Se implică toți intelectuali — de la dascăli, la ingineri și medici și pînă la oamenii retribuiți din sfera culturii — în asigurarea unei noi calități a actului cultural-educativ? Numai printr-o autoanaliză exigentă și printr-o mobilizare intelectuală generală putem da un răspuns care să ne satisfacă pe deplin. Dezideratele artei și ale culturii sînt în genere cunoscute, nu insistăm acum și aici. Galațiul, însă, mai așteaptă acele lucrări (plastice, literare, muzicale, teatrale etc), care să-i redă întreaga măreție și frumusețe. Atît peisajul industrial și uman deosebit de complex, cit și satul moldovenesc înnotor, atît șantierele marilor platforme industriale, în care se clădește prezentul, cit și lăcașurile de cultură și educație în care se făuresc prezentul și viitorul, trebuie să cîștige în caratele permanenței și ale valorii. Și, toate acestea sînt realmente posibile prin faptele concret-contemporane, care vorbesc ca de la sine, despre extraordinara respirație epică a cetății de la Dunăre.

● La Editura „Scrisul Românesc” din Craiova a apărut cartea de versuri a lui Ion Prunoiu: **Permanentul cuvînt. Volumul cuprinde poezii în dulcele stil clasic, dar și de o factură modernistă: „Dudul lăptos / stă doborît pe marginea gropii / ca o țărancă tină / povirnită**

pe brazdă / să-și hrănească pruncul la piept”. O frăgezime aproape minerală răzbate din versurile de nuanță: „E-n preajmă ceva nelumesc / Care mă-nghete și mă arde / Iar greierii cosesc / Prin suflatu-mi cu lerburi 'nalte”.

● Partea întâi a **Antologiei de filosofie românească** a apărut în colecția B.P.T. a Editurii „Minerva” (numerele 1 253—1 255), cuprinzînd capitolele „Începuturi ale filosofiei românești” și „Momente ale afirmării filosofiei românești”. În cadrul acestor colecții a editurii bucureștene au apărut de cînd volumele 4, 5 și 6 ale

Antologiei filosofiei românești (în îngrijirea și prezentarea lui Mircea Măciu). În câteva direcții și orizonturi ale filosofiei românești — incluzînd aici atît elemente de filosofia istoriei cit și de filosofia dreptului — ne sînt prezentați (antologiați) A. D. Xenopol, Ștefan Zeletin, Vasile Părvan, Mircea Djuvara, Eugeniu Speranția. De asemenea, într-o altă secțiune valoroasă de filosofia culturii sînt cuprinși cu texte reprezentative Lucian Blaga, Mihai Ralea, Tudor Via-

na, Mircea Eliade. În volumul al șaselea sînt detaliate citeva dintre dimensiunile filosofiei românești contemporane, cu elemente specifice de știință și filosofie, ontologie, de logică și praxeologie, cit și de filosofia artei și a culturii în genere.

● În colecția „Romanul Secolului XX” a Editurii „Univers” a apărut cartea lui Christopher Isherwood: **Domnul Norris schimbă trenul și Cu bine, Berlin** (traducerea aparține Ilenei Raus, iar prefata lui Dan Grigorescu). În fond, este vorba despre două microromane reunite sub același generic al romanului berlinez (mai degrabă al povestirilor berlineze). Încă

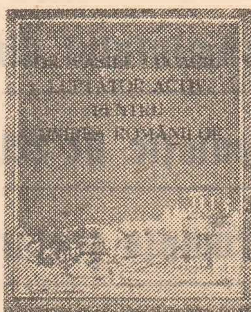

În 1985 James Fenton scria despre autorul Domnului Norris: „Dacă ne punem citeva din acele întrebări care îndeobște ne frămîntă în legătură cu Republica de la Weimar sau cu Germania perioadei naziste, răminem absolut surprinși cite răspunsuri ne sînt sugerate (mai degrabă decît formulate explicit) în aceste două mici cărți...”

● Valeriu Achim, în colaborare cu Ion Ianoși, publică la Editura „Dacia” din Cluj-Napoca volumul Dr. Vasile Lucaci, luptător activ pentru Unirea românilor. Așa cum se afirmă în amplul și pertinentul studiu introductiv (în notele și comentariile de subsol deosebit de bogate), este vorba de citeva dintre „cuvîntările” fulminante ale Leului de la Sisestii, rostite cu diverse prilejuri. Problema emancipării românilor transilvăneni este tema centrală a crezului și vieții celuiia ce a militat pentru Marea Unire atît pe plan intern, cit, mai ales, în străinătate (Italia, Franța, S.U.A., Elveția etc.).

Îngrijitorii ediției conchid, pe bună dreptate: „Prin Vasile Lucaci se stinge unul din marea generație de luptători, care, ținînd trează conștiința națională a românilor subjugati și acțiunea de împotrivire față de tendințele de deznationalizare

forțată a cercurilor reacționare ungare a militat pentru unirea tuturor românilor, pentru întro-

narea dreptății și libertății popoarelor, pentru o Românie modernă, independentă și democratică”.

● După apariția volumelor de versuri: **Cer înfrunzît, Glas de ceară, Masa de mire, Ochii florilor, Dimineața cuvîntului și Paranteza lunii**, poetul Petre Got publică a șaptea carte de versuri: **Stelele strigă** (Ed. Eminescu). Este vorba de aceeași lirică înțeleasă ca rezistență, ca muncă și ca joc, cum spunea cineva. Poetul este acela care, în ton potolit, știe să adune în retorta cuvintelor chiar sub-

stanța aparent „explozivă”, stări care țin negreșit de travaliul său solitar, de o anume „anormalitate”, distanțată față de fenomene. Din cînd în cînd răzbate un motiv cultural sau o trimitere nu tocmai pasageră la un spațiu, la un topos nordic. Vorba oraculară a poetului: „Peste poemul de-atîtea ori scris / Aștept să vă legănați sub zodia mai bune, / Grădini ale marelui vis!”.

DORIN SALAJAN ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ● Cartea de istorie ●

Carte pentru neuitare

În această toamnă se va impune o jumătate de secol de la declanșarea celei de-a doua conflagrații mondiale. Fiecare din cele 2 194 zile de conflict armat a adăugat mereu alte, și alte crime și orori ale războiului ce va rămîne înscris în istorie ca una din cele mai negre pagini ale îndelungatei civilizații umane. Nici astăzi, după aproape 44 de ani de la Marea Victorie, nu putem uita, nu avem dreptul să uităm barbaria și faptele abominabile prin care fascismul, în toate variantele sale, și-a pus hidelele amprente peste țări și popoare.

Plecînd de la o asemenea obligație morală și utilizînd argumente istorice incontestabile, cercetătorii Gheorghe I. Bodea, Vasile T. Suciu și Ilie I. Pușcas au elaborat o lucrare valoroasă, o carte-document ce îndeamnă pe cititor la o profundă meditație asupra unor adevăruri tragice consemnate în spațiul nostru național de vîetare neînscutată „Adminis-

trația militară horthystă în nord-vestul României”, septembrie — noiembrie 1940 (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988).

Elaborată — după cum ne asigură autorii — după o „muncă asiduă de cercetare, timp de mai bine de două decenii” și proiectată „sub forma unei vii și ample cronici”, lucrarea îmbogățește prin conținut și mod de prezentare vasta listă bibliografică — realizată mai ales în ultimul sfert de secol — ce analizează martirajul românesc suferit în timpul terorii horthyste și hitleriste din anul 1940—1944.

Prezentarea genezei revizionismului, fascismului și hitlerismului, precum și analizarea contextului politico-diplomatic și militar în care s-a declanșat cel de-al doilea război mondial introduc pe cititor în atmosfera tensionată de acțiunile armate teroriste și diversioniste desfășurate pe teritoriul românesc, în anul 1919—1940, de către serviciile de spionaj și organizațiile irendentiste paramilitare ale Ungariei horthyste.

Odișoasă dictat fascist de la Viena, prin care României i-au fost anulate prin forță o suprafață de 43 492 km² și o populație de 2 609 007 locuitori (din care doar 37% erau de

origine maghiară) a marcat pentru poporul nostru începutul calvarului unor ani trîști și dureroși pe care nimeni și niciodată nu-i va putea uita. De aceea neuitarea răzbată ca un strigăt din cele 528 de pagini și zecile de fotografii-document ale lucrării. Sînt vocile aduse ca un ecou peste ani de cele peste 22 000 victime (ucisi, maltratați, arestați etc.) din localitățile românești ce vor rămîne mereu în amintirea noastră ca simboluri ale dragostei neîmbrîmîte față de țară și neam: Treznea, Ip, Cluj, Huedin, Sîntana de Mureș, Halmăș, Căpâlnu, Cerșa, Marca, Mihai Bravu, Sucutard, Geaca, Dragu, Mureșeni de Olimpie și atîtea altele.

Crimele, atrocitățile, violențele și excesele pe care le-au suferit populația românească din cele 11 județe anexate (8 în întregime și 3 parțial) de către Ungaria au însemnat — după statistica, totuși incompletă, realizată pînă la editarea lucrării — 919 omoruri, 1 126 schinghiziri, 15 893 arestați, 525 devastări individuale sau colective, 124 cazuri de profanări ale lăcașelor de cult și cîmîtîrele, 88 zile de groază ale ocupației și administrației ma-

litare horthyste (1 septembrie — 23 noiembrie 1940).

Simpla enumerare a cîtorva subtitluri din carte oferă o imagine zguduitoare a unor realități pe care le-am dori apuse pentru totdeauna: „Marșul triumfal al crimei și terorii”; Septembrie 1940, luni, zi de urgență; O durere pentru eternitate: TREZNEA; Dramatica zi de 10 septembrie 1940; Blăstămările continuă; Crimele contelui Vass Albert din Sucutard; „Războiul” din Mureșeni de Cîmpie; Pe drumurile bejeniei; „expulzările continuă”; Arestări, internări în lagăre, domiciliul forțat, multe din aceste pasaje fiind reunite într-un capitol intitulat sugestiv: „LUNGA TOAMNĂ A DURERII”.

Cîtînd această pilduitoare carte de învățătură și luare-aminte ce se încheie cu prezentarea celor mai semnificative manifestări ale rezistenței național-revoluționare a românilor împotriva ocupației horthysto-hitleriste, așa repetă, citîndu-i pe autorii, un mare adevăr: „Dictatele fasciste făurite peste noapte au trecut ca noaptea sumbră pe care au adus-o în scurtă lor existență”.

ILIE SCHIPOR ■

Intr-un județ care, potrivit datelor recensământului din 1938, avea peste 94 de mii de analfabeți la o populație de 221 de mii locuitori, reporterul descoperă astăzi performanța școlară drept unul din lucrurile cele mai firești

Ialomița, lumea școlii

Cum se-nvață azi în Bărăgan

În cadrul unei ample suite de acțiuni politico-educative, în municipiul Slobozia a avut loc în perioada 12-20 februarie un veritabil dialog la fața locului privind noile metode și inițiative aplicate în sistemul de învățământ ialomițean derulat sub genericul „Creativitate și eficiență în învățământ”. Izvorind din necesitatea de a transpune în fapte indicațiile formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind sarcinile ce revin învățământului românesc în actuala etapă de dezvoltare a țării, ediția din acest an are menirea de a generaliza cîteva din rezultatele deosebite obținute de profesorii și elevii acestui județ.

Lipsită de avantajul unei tradiții îndelungate, școala ialomițeană este rezultatul direct al inițiativelor novatoare ce stau la baza procesului instructiv-educativ actual, constituind prin realizările ei un fidel reper al mersului ascendent al învățământului gimnazial și liceal românesc în epoca actuală.

Visul de nerealizat al generațiilor de trudituri ai Bărăganului a prins contur ferm al zilei de azi, în care copiii ialomițenilor învață în școli noi, dotate cu laboratoare moderne — unele unice în țară —, participă la Olimpiade naționale și internaționale, la sesiuni de comunicări științifice sau își petrec vacanțele în tabere de creație literară sau tehnică. Sînt realități născute din dragostea și conștiința unor dascăli competenți, a unor directori de școală ce au imprimat un stil de muncă bazat pe exemplul personal, a părinților care, cu o binecuvîntată silință, se implică activ în viața școlii pentru binele copiilor lor. Și nu în ultimul rînd trebuie subliniată activitatea Inspectoratului școlar județean Ialomița care, sub conducerea profesoarei Atena Vișoiu, se menține conectată în orice clipă la dinamismul necesar îndrumării tuturor factorilor implicați în învățământul ialomițean.

Rezolvind ecuațiile cunoașterii

Liceul de matematică-fizică din Slobozia a fost construit în 1952, dar neconținutul metamorfoză a orașului a dictat și aspectul actual, de construcție abia înălțată. Nou cu adevărat este doar acoperișul, realizat din beneficiile obținute în cadrul atelierului-școală. Este liceul care concentrează cei mai buni elevi ai județului, dînd 75 la sută din participanții la olimpiadele și sesiunile de comunicări științifice și, firesc, revenindu-i și cele mai multe premii, anul trecut ele fiind în număr de 15. Din cei 250 de absolvenți ai ultimei promoții, 110 au părăsit în învățămîntul superior, coeficientul de admitere urcînd la 80 la sută la clasele de matematică. Liceul se mai poate mindri cu un premiu la Olimpiada Internațională de chimie, cu premiile întîii obținute în ultimii doi ani de elevii profesorului de științe sociale Nicolae Stan sau cu poziția a cincea pe țară ocupată de catedra de fizică. Tot aici a luat recent ființă un uimitor laborator de geografie-geologie, născut din extraordinara pasiune a profesoarei Tudora Pirvu, laborator în care evoluția Terrei este reconstituită într-un mod inedit de la formarea ei și pînă

la actualele probleme ce confruntă omenirea.

Pe directorul liceului, profesorul Costică Dumitru, cei 27 de ani de meserie l-au învățat cum să rezolve marea ecuație a instruirii elevilor, găsind mereu soluțiile cele mai eficace: „Intrați în orice sală de clasă sau laborator, unde doriți, și vă veți convinge că tot ce am realizat pentru copiii noștri sînt lucruri deosebit de utile, cu întrebuințare practică. Laboratoarele nou înființate sînt utilizate în mod efectiv, nu ținute sub cheie și prezentate drept modele pentru vizitatori. Că sînt mai deosebite decît în alte școli, asta e altceva, poate că alții nu au înțeles încă spiritul de echipă atît de necesar muncii în școală”.

Doctor în știință, la liceu

Liceul agro-industrial Slobozia este liceul-simbol al județului Ialomița, lui revenindu-i sarcina de a pregăti specialiștii capabili să ridice neconținutul agriculturii județului la cotele superioare ale noii revoluții agrare. În cadrul celor trei profiluri — agricol, industrie alimentară, economie agrară —, prin formele de învățămînt de zi, sîrăl sau mai nou profesional, prin grija celor 50 de profesori, ingineri și maiștri, îndatoririle ce-i revin liceului sînt

îndeplinite cu bine, dovadă fiind cele 7 promoții de absolvenți ce au adus un suflu nou la locurile lor de muncă. Dar faima lui stă tocmai în plusul de muncă ce se depune pentru ca fiii țăranilor de azi să devină oameni cu un larg orizont cultural, receptivi la nou.

Lucrarea de doctorat a directorului liceului, profesor doctor Nicolae Stancu se intitulează „Contribuția activității didactice la creșterea performanțelor școlare ale elevilor” și studiază transferul valorilor școlare, de la elevul bun la cetățeanul de omenie. Tocmai această idee călăuzește permanent munca dascălilor de aici, adevărate exemple vii ce pătrund adînc în inima copiilor. Dacă profesorul de științe sociale Andrei Damian reușește să culeagă cu elevii săi majoritatea premiilor concursurilor de poezie, dacă matematicianul Ion Ianoșe își adună versurile în două volume recent publicate, la fel ca profesorul Marcel Fotache, elevii reacționează aldoma, scriind și tipărind singuri propria revistă — „Columne”. Dacă profesorii au muncă efectiv pentru a transforma un vechi internat într-un liceu de excepție credeți că elevii au rămas mai prejos? Nicidecum, au învățat și ei să prelucereze lemnul, să bată

parchetul, să facă lăcătușerie, într-un cuvînt tot ce era nevoie. Așa se face că după 7 ani de funcționare liceul arată la fel de nou ca la început, iar elevii stăpînesc o a doua meserie.

Drumurile elevilor spre cîmpul experimental sau spre cabinetul de agrofitehnică se intersectează mereu cu cel spre sălile ce găzduiesc cercuri de arte plastice, muzică, teatru sau dans. De aceea anual liceului îi revin numeroase premii la diverse concursuri naționale, premii cîștigate nu doar de vreun elev talentat ci practic de toți elevii. Anul trecut, la faza județeană a festivalului național „Cîntarea României” au participat 15 formații artistice care au cucerit exact 17 premii, corul liceului, de exemplu, obținînd cu regularitate premiul I încă de la înființarea lui.

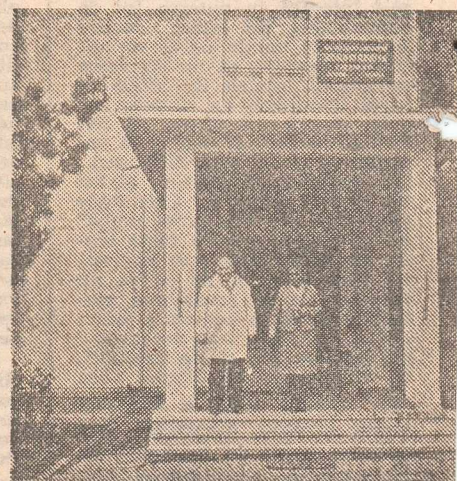
Ceea ce cu puținîi ani în urmă părea tuturor simplă utopie, astăzi a intrat în cotele firescului. Vechile săli de clasă, impersonale prin modestia lor au devenit cabinete specializate, ce nu seamănă unul cu altul, îmbrăcate în lambriuri și catifea, iar băncuța copilăriei noastre înseamnă azi scaun tapițat și masă de lucru împodobită cu șervete de artizanat. Iar mie nu mi se pare nimic mai firesc decît să răsfoiesc revista

„Logica viului” se învață din cărți, dar și în laborator

Columne — o revistă școlară din Slobozia

Viitorul liceu din Căzănești, prîntîmpine elevii

liceului scrisă de copiii țărănilor din Bărăgan și să le citească poeziile, pe care singuri le traduc apoi în engleză sau franceză, să le citească notele de călătorie din străinătate, să afle că pentru ei pasiunea pentru sport se concretizează în rezultate la campionate europene sau că nedumeririle lor se referă doar la laserul cu He-Ne.

Un laborator unicat

Școala generală nr. 2 din Slobozia nu are la prima vedere nimic deosebit în înfățișarea ei, o clădire obișnuită strivită parcă de înălțimea blocurilor din jur. Elevii ei nu sînt nici mai buni și nici mai răi ca în alte părți, dascăli își văd de meserie cu aceeași pasiune ca pretutindeni, iar rezultatele la învățătură sînt firești pentru toată lumea. Dar surpriza se ascunde în acest caracter de obișnuit, căci școala beneficiază de un laborator de biologie unicat, materializare concretă a proverbului „omul sfîntește locul”. Probabil că faptul se datorează directorului școlii, profesoara de biologie Mărioara Chiriac sau profesoarei Rodica Dumitru, o pasionată cercetătoare a lumii vii; cert e că demonstrația a fost făcută — oriunde se pot face lucruri deosebite dacă există pricepere și ambiție.

La început a fost colecția de rarități a profesoarei Rodica Dumitru, apoi cele alcătuite de elevii școlii, prezentate sub forma unor diorame executate de specialiștii Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa” din București. Începutul fiind făcut, copiii au învățat bine lecția și au trecut singuri la extinderea laboratorului. E de la sine înțeles că lotul de biologie al județului participant la concursurile din 1988 a fost alcătuit din elevii acestei școli iar premiile obținute nu au fost decât o în-cununare firească a unui stil serios de muncă. Ceea ce era de demonstrat.

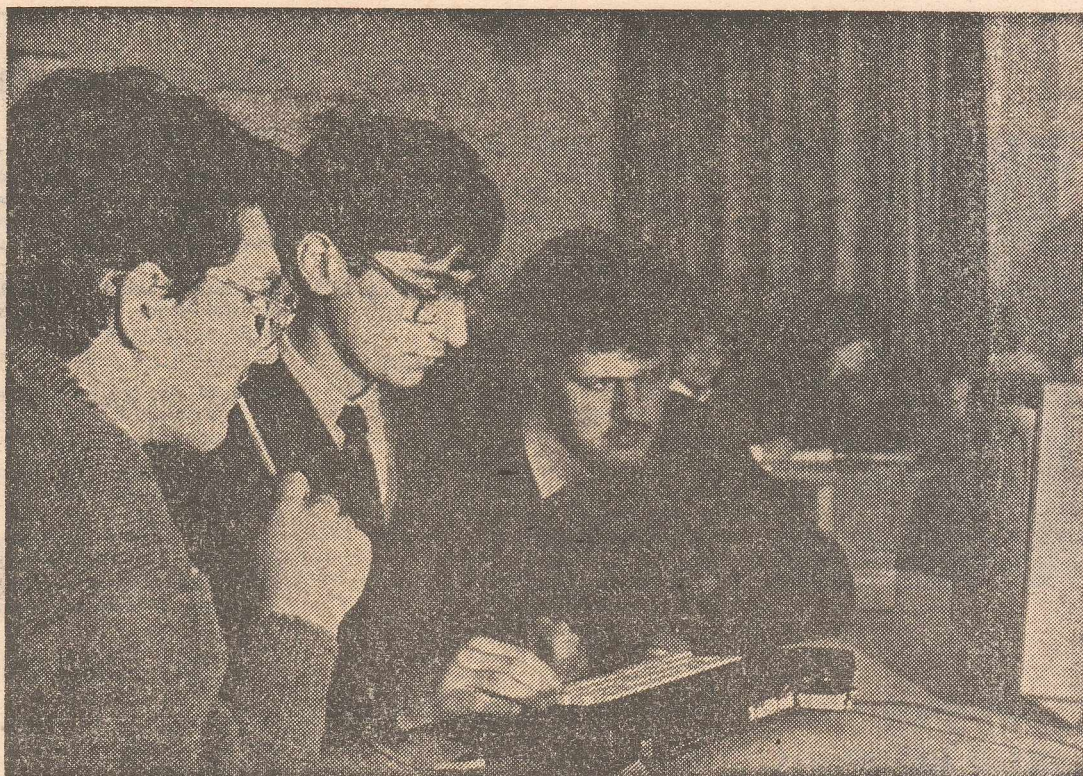
Arta, o mare pasiune

Intrînd în Școala generală nr. 3 din Slobozia ești des-

cumpănit, ai senzația că ai greșit adresa și vrei să-ți ceri scuze pentru greșeală. Ai nevoie de cîțva timp să realizezi că totuși ai nimerit bine, iar ceea ce vezi este chiar școala, o școală de o eleganță deosebită, cu siguranță una dintre cele mai frumoase din țară. Directorul ei, profesorul Gheorghe Tarna a adus din Blajul natal dragostea pentru frumos și pentru lucrul bine făcut, care și-a găsit ecou în sufletul ialomîțenilor, transformînd școala într-un adevărat lăcaș al artelor și științei. Coridoare pline de tablouri și sculpturi, o sală pentru cînaclu de o frumusețe uimitoare, un laborator de fizică model pentru anul 2000, săli de clasă curate și luminoase în care zi de zi se poartă o aprigă luptă împotriva mediocrității. Aici poți realiza pe deplin noțiunea de performanță școlară: participarea la toate disciplinele olimpiadelor școlare, 3 premii la chimie și 8 la limba și literatură română. Fapt fără precedent, premiile la Olimpiada de română au fost cucerite de elevii clasei a VII-a, pregătiți de chiar profesorul Gheorghe Tarna, care s-au impus în grup, cîștigînd atît pe echipe cît și individual. Contaminat de această stare de emulație, profesorul-artist Gabriel Manole și-a depășit cu eforturi doar de el știute condiția de dascăl și a înființat din dragoste și lumină un cerc de sculptură. Cu greu îți poți imagina elevi de 12-13 ani modelînd în piatră, sau lemn visurile lor îndrăznețe, dar dovada o constituie tabăra de sculptură de la Năeni, zonă încărcată de istorie în care a fost descoperită „Cloșca cu pui de aur”, sau cea de la Amara. An de an, în aceste locuri se ridică spre soare lucrări de artă ce vorbesc prin timp despre inteligența și talentul copiilor ialomîțeni.

Deschizînd o fereastră spre viitor

La Căzănești am fost pentru a surprinde pe viu impactul pe care-l are vastul proces de modernizare a satului românesc asupra conști-

Calculatorul a pătruns și în școlile ialomîțene

inței oamenilor și măsurile elaborate de slujitorii școlii pentru ca noile transformări să dobindească o eficiență maximă. Comuna Căzănești numără aproape 4000 de suflete, dispune de o unitate a industriei alimentare și va deveni în scurt timp un puternic centru agro-industrial. Avînd în vedere necesarul sporit de forță de muncă cu înaltă calificare și ținînd cont de existența în apropiere a unor comune mari precum Grîndu, Cocora, Gîrbov, Muntenii-Buzău, începînd din această toamnă școala generală din comună va deveni un modern liceu, dotat cu toate cele necesare, cu nimic mai prejos decît cele de la oraș. Profesoara Victoria Munteanu, după 21 de ani de muncă în acest loc, cunoaște cel mai bine rațiunea acestei devenirii: „Avînd în apropiere atîtea comune mari și bogate, multe din ele răsplătite cu înalte distincții în întrecerea socialistă, este firesc să ne preocupe soarta elevilor și să ne străduim a le acorda șansa de a urma liceul chiar aici în comună, fără să mai bată drumul orașului. În unitățile agricole din apropiere, toate dispunînd de o excelentă bază tehnico-materială, vom putea organiza practica de producție a elevilor în condiții deosebit de bune, iar absolvenților le vom asigura posturile dorite. Străbatem un drum firesc, care nu ne va pune probleme deosebite deoarece plecăm de la o școală ce dispune de o temeinică bază materială și de un corp profesoral minunat, format din absolvenți de facultate cu experiență pedagogică îndelungată”.

Intr-adevăr, un drum firesc care va conduce la generalizarea învățămîntului de 12 clase și implicit va asigura cadre cu înaltă calificare în toate domeniile vieții economice.

Din dragostea oamenilor, pentru oameni

Pentru a înțelege corect toate învățămîntele ce se desprind din exemplu celor cîteva secvențe surprinse în unele școli ale județului Ialomița, ne-am adresat tovarășului inspector general adjunct Nicolae Pirvu din cadrul Inspectoratului școlar județean Ialomița, rugîndu-l să sintetizeze caracteristicile școlii ialomîțene: „De la bun început trebuie subliniat că tot ceea ce există azi sînt realizări ale ultimului sfert de veac, constituînd mărturie grăitoare ale grijii și interesului cu care

este asigurată participarea la învățătură a tuturor copiilor țării. Prin rezultatele sale, învățămîntul ialomîțean se situează pe o poziție de mijloc, oferînd astfel o posibilitate justă de evaluare a tot ceea ce s-a întreprins în acest domeniu la nivelul întregii țări. Situat în inima Bărăganului, județul nostru are sate și comune bine închegate, cu oameni harnici și iubitori de frumos, cu copii isteți și ambițioși, foarte receptivi la cerințele învățămîntului modern. Poate și de aceea, posturile în învățămîntul județului sînt foarte solicitate, absolvenții pe care-i primim avînd de regulă medii foarte mari. Mulți din cei ce au venit doar cu gîndul nemărturisit de a pleca cît mai repede de la noi și găsînd condiții de muncă și viață cum nu se așteptau, s-au stabilit aici și s-au angajat într-o muncă dificilă, dar plină de satisfacții. De fapt, ați și văzut în școlile prin care ați fost, profesori stagiați lucrînd serios după orele de curs cu elevii pe

care-i pregătesc în vederea apropiatelor olimpiade școlare. Avem o bază materială solidă, ați văzut de altfel trei laboratoare — geografie-geologie, fizică și chimie — cum nu cred că mai întîlniți în țară, dar esențial e că în toate unitățile școlare ale județului avem o dotare care satisface pe deplin necesitățile procesului instructiv. Plecînd de la această bază, avem posibilitatea să înființăm în viitoarele centre agro-industriale ale județului licee bine puse la punct cu dascăli foarte buni care să pregătească specialiști capabili să contribuie la înflorirea economiei județului”.

Realitate minunată, născută din dragostea oamenilor pentru oameni, școala ialomîțeană oferă o imagine dătătoare de speranțe a perspectivelor de dezvoltare a societății românești, modelînd zi de zi sufletele și inima copiilor de azi, cetățenii de nădejde ai zilei de mâine.

EUGEN NEGREA

Elevii profesorului Gabriel Manole își modelează visurile cu viziunile lor

Ora fără chip

Versuri de
ȘTEFAN AUG. DOINAȘ

de-asupra turelor un vînt excită
vedenii scumpe
vremea e zgîrcită
parc-ar zvirî napoleoni nu clipe

durerile s-au dezvățat să țipe
și-abia mai chițcăie în timp ce fată

lată și ora fără chip —
coafată
cu nori la temple calcă pe cimpie
fără-ncălțări
virtos
egal

o stea impie
cu foarfeci lungi
ciudate țări
pe-boltă decupează

o ramură de pin
un cînt
o rază —
avut-am cîndva pravile mai juvenile ?

din orologi
un timp energic vine pe șenile

Forma întâmplării

apoi am ațipit
și-aceiași viscol
ne-ntîmpina și dincolo : ca visc al
unei interminabile secunde
și amîndoi ne asumamem riscul
de-a ne-nîlni mereu — dar unde? unde?

În preajma noastră se-ntîmpla ceva
iar noi eram chiar singele-ntîmplării
un singe ce curgînd se întreba
ce martori va avea la ce se-ntîmplă

(ciudată era ora pe perete
un cap pe brațu-ntîns și-aceiași timp
pe care-aceiași zvicnet se grava)

o gură numai gură se-ntreba-ntr-un
suris al nîmănui : cine va crede ?
și ne-am trezit

și-aveam același cuantum
de inocență-n ochi și-aceiași sfredel
fără sublima formă-a întâmplării :
o spumă ce ridea de țărîm mîră

Clipă rourată

Clipa rourată
inimă-n durată
care se arată
numai citeodată :

cînd lumina ta
incepe-a cînta
cînd umărul tău
s-a spălat de rău
cînd genele tale
adie cristale
cînd pe sinii tăi
umbliă vîlvătăi

rourată clipă
avere de-aripe
care se-nfiripă
numai din risipă

Oricît

oricît
ar scînteia săbiile
și spiritul lumii
ar trece călare
pe șa pa lui albă —

o mai senină
îndestulare
mîntuie vrăbiile
și-un
nimb mai fraged
floarea de nălbă

oricît
urgile sumbrele
ar chema lutul
asupra noastră
din vîrf de stîncă —

vecinătatea
cu absolutul
ne varsă umbrele
într-o
prăpastie
mult mai adîncă

Orbita

că se iscă zorii
pe munți
că se lasă bezna
în văi
că se duc păstorii
la nunți
că le mușcă glezna
dulăi —

din toate suile săbii nucleare
spre cerul translucid

orbita spaimelor din lume are
un iris deicid

Vitrina artelor

Plastică

Călătorii

În analiza creației și a iz-
binilor artistice ale unei fe-
mei-pictor, o seamă de ches-
țiuni interesînd formația și, în
chip deosebit, coerența și con-
secvența gândirii plastice s-ar
impune parcă mai mult decît
în analizele dedicate operei
unor bărbați-pictori. Unul din
motive e și acela că obișnuim
să spunem femeii-pictor sau,
pur și simplu, pictor și nu pic-
torită — ori pictorițe — cum
ar părea firesc. Asta din cau-
ză că pictura e una pentru toa-
tă lumea. E însă o realitate că
în clasele institutelor de arte
plastice numărul fetelor îl în-
trece, de regulă, pe al băieților
și că la secțiile de pictură
studentele fac — în primii ani,
cel puțin — o impresie deose-
bită. Este, de asemenea, un
fapt că, din aceste absolvente,
puține continuă să fie active,
ca pictori, cele mai multe din
ele specializîndu-se în creație
ambientală și decorativă ori
renunțînd cu totul la sevele.
Cauzele sînt mai multe și une-
le de natură foarte delicată.
Dacă e întodeauna inoportun
de a căuta pricinile unei ratări,
e absolut oportun să le numim
pe acelea ale unei reușite. Ele-
na Uță Chelaru e un pictor
care a reușit să se afirme prin-
tr-o lucrare de calitate și —
element semnificativ — datori-
tă cunoașterii lucide a artă ca ca-
lătorilor, cit și a limitelor. De
regulă, artiștii care se întrea-
bă adesea și cu gravitate de
limitele talentului lor și, în
special, de posibilitățile depă-
șirii acestora rezistă, cum s-ar
spune, cursei. Că e vorba de o
cursă, de o întrecere cu tine în-
suși și cu cei din jur, și încă
de o probă de tenacitate și
clarviziune o probează și fap-
tul că aproape toți absolvenții
de la pictură fac expoziții în
primul deceniu de după ter-
minarea studiilor, dar că ma-
joritatea se oprește aici. Elena
Uță Chelaru e unul din pic-
torii care, din 1956, de cînd a
terminat Institutul, a stăruit,
fără grabă, fără pripei, tîne-
rești în sensul cunoașterii de
sine. Iar cînd a expus, a fă-
cut-o fiindcă a avut ce spune.
Catul Bogdan i-a definit fru-
mos efortul : „fata asta bravă
a înțeles bine, înaintea altora,
că pictura este construcție,
dacă nu cumva e, într-un a-
nume sens, numai aceasta”. Ele-
na Uță Chelaru a mai înțe-
les un lucru și anume că ar-
tistul are obligația — că e o
obligație tinînd de destinul
profesiei sale — de a călători
și de a-și călători pinzele. În
momentul de față, Elena Uță
Chelaru e tot atît de cunoscu-
tă în Italia și Franța, pe cit de
cunoscută și de apreciată e în

țară, numărul expozițiilor per-
sonale italiene fiind de-a drep-
tul impresionant. Ca și al pre-
mierilor dobîndite peste hotare.
„Pornind din unduirile peisa-
jului românesc, din tradițiile și
clasicitatea lui — scrie Cesare
Baldoni — transformînd prin-
tr-o subtilă metamorfoză ini-
țiată tensiunea ancestrală în
condiție prezentă, înzestrîndu-
și pinzele cu tot ceea ce în
zilele noastre reclamă condiție
poetică... Elena Uță Chelaru
tălmăcește timpul într-o isto-
rie, care nu este alcătuită nu-
mai din secvențe sau din poe-
zia imaginilor, ci din trăire...”.
E semnificativ că criticii străini
subliniază adesea caracterul
românesc (adică al școlii ar-
tistice aparținătoare) la o ima-
gine — de construcție, cum
spune Catul Bogdan — pe care
unii critici români o văd sub
influența picturii franceze. E
drept că motivele tablourilor
Eleni Uță Chelaru și, citeoda-
tă, unele soluții plastice ar
favoriza o astfel de supoziție,
dar ar fi să exagerăm, cită
vreme criticii francezi și ita-
lieni nu consideră aceasta. Co-
mentînd o selecție de „Imnuri
României” prezentată la Roma,
Carlo Emanuele Bugatti obser-
vă că „Parisul Eleni Uță Che-
laru este Parisul unei româ-
nce din București”, cu alte cu-
vinte un simplu motiv, frec-
ventat de atîta alții. În acest
sens, e util să cităm o frază a
lui Alexandru Balaci rostită la
un vernisaj : „Elena Uță Che-
laru este purtătoare, sub orice
cer, a luminosului mesaj al
plasticii românești, a străluci-
rii și optimismului ei genuin”.
Am socotit potrivit să scriu
despre Elena Uță Chelaru
fiindcă în lăna aceasta pic-
torită a expus la Tecuci și Bir-
lad. Cine nu cunoaște activita-
tea și calitatea muzeului din
Birlad nu-și poate închipui că,
pentru un artist serios, cu sen-
timentul importanței lucrului
său, o expoziție într-un oraș
mic e tot atît de relevantă ca
și una într-o urbe mare.

TUDOR OCTAVIAN

Muzică

Festival Mozart

Un concert cuprinzînd muzica
genialului Amadeus atrage în-
todeauna un numeros public ;
cum de altfel s-a întîmplat săp-
tămîna trecută, cînd Studioul de
Concerte al Radioteleviziunii a
cunoscut o afliuență neobișnuită.
Fără a beneficia de nume mari,
orchestra condusă de Cristian
Brăncuși, pianista Oana Velco-
vici și fagotistul Miltiade Ne-
noiu ne-au oferit o seară plăcu-
tă — sub toate aspectele — în-
teresantă și, privită printr-o a-
nuntă prismă, chiar revelatoa-
re. Am putut pătrunde astfel în
eleganța muzicii mozartiene, în
vioiciunea, dramatismul și chiar
intimitatea sa, căci înșiși soliștii
și dirijorul au alcătuit un pro-
gram (destul de întins, ca timp)
cuprinzînd lucrări de o mare
diversitate și bogăție de stări
sufletești.

Oana Velcovici posedă o bu-
nă tehnică pianistică ; are gin-
gășia și delicatetea necesară stilu-
lui abordat și o mare puritate
intonațională. Jocul pedalelor
are eficiență, fiecare schimbare
fiind judicioasă. În aceste con-
diții, concertul pentru pian și
orchestră nr. 22, în Mi bemol
major, K.V. 482 a fost redat cu
muzicalitate și înțelegerea de-
plină a lucrării. Am putut ob-

serva — un principal deziderat
al muzicii mozartiene — o mare
egalitate a sunetului și a tem-
po-ului, lingă tuseul cristalin al
solistel. Chiar și în cadența
primei părți, pianista a preferat
calmismă olimpiană și mai puțin
exuberanța. Iar dacă Andantele,
frumos nuanțat, a relevat splen-
doarea cantabilității marilor
fraze create de Amadeus, apoi
Allegro-ul a trîmpt, plin de via-
ță, așa cum este el cunoscut în
interpretările alese. La 33 de
ani, Oana Velcovici se prezintă
publicului cu o solidă pregătire ;
poate mai puțină „cumințenie”
interpretativă, o mai mare dă-
ruire actului solistic, adică o
mai intensă ardere va fi bine-
venită în aparițiile sale viitoare.

Cunoscut nouă drept un fer-
vent animator al valoroasei for-
mații de suflători „Concordia”,
Miltiade Nenoiu nu s-a înfăți-
șat de această dată în postura de
solist al Concertului pentru fa-
got și orchestră, în Si bemol ma-
jor, K.V. 191. Literatura foarte
săracă ce este dedicată acestui
instrument face ca fagotistii să
apară mult prea rar în chip de
soliști, în fața orchestrelor sim-
fonice ; din obișnuință, deci, ori-
cînd ar fi ei de talentați, manie-
ra de a cînta în tutti nu-i pă-
răsește nicînd. Cu toate acea-
tea, fagotul lui Nenoiu sună
foarte frumos. Atacul sunetului
se face printr-o impulsie de aer
lină și nu brutală, tehnica pe
întreg ambitusul — atît de dife-
ră în ceea ce privește culoarea

— este bine stăpînită, un ușor
vibrato (greu de obținut, aici)
vine să se adauge acestor cali-
tăți ; rezultatul, în final (cel pu-
țin pentru acela care cunosc bine
orchestrația), este o adevărată
surpriză, extrem de agreabilă.
Acest instrument care parcă
„plînge” în registrul acut, fiind
„ironic” în cel mediu și grav, își
transformă timbrul în aleva
unui corn, sau unui clarinet în
La. Deci, dincolo de cîteva im-
purități intonaționale, felicitări
lui Nenoiu pentru frazare și cu-
noașterea din plin a multiplelor
posibilități ale instrumentului
său.

Cristian Brăncuși ne-a oferit,
pentru început, o minunată rea-
lizare în uvertura la opera Nun-
ta lui Figaro. Tempo-ul susținut,
gradația judicioasă construită (în
special a finalului), precizia
gestului, scoaterea în evidență a
acestui muzicist pline de spumă
nobilă (cu tot decalajul, pe ici,
pe colo, al lemnelor) ne-a în-
dreptățit convingerea asupra se-
riozității disecției și înțelegerii
partiturii pe care dirijorul a
afirmă din ce în ce mai bine și
mai des. Iar Simfonia nr. 41,
„Jupiter”, acest monument pre-
beethoyenian, a încheiat așa
cum se cuvine festivalul mozar-
tian pus sub semnul maturității
artistice, al calității interpreta-
tive, al îneditului și realizării
frumosului, din partea tuturor
protagoniștilor seri.

CLAUDIU NEGULESCU

Teatru

O poveste de iubire

Scriind sub zodia celebrului
best-seller Love Story Mircea
Marian își asigură succes de
public. În 1978 Poveste de dra-
goste cu Andra Cantuniari și în
1985 Iubire în septembrie sînt
două romane bine primite de
cititori, care au cunoscut dra-
matizarea și urcarea, grație ace-
luiasi autor, pe scena Teatrului
Dramatic din Baia Mare (1984
și 1988) și care formează un
diptic interesant, apreciat cu
emoție reală de spectatori, mai
puțin însă (de ce ?) de critici.
De ce ? Poate pentru că însuși
nu ne numărăm printre admira-
torii lui Eric Segal sau, poate,
pentru că simplele povești de
iubire au astăzi o mai mică va-
loare teoretică în comparație, să
zicem, cu stressul mondial (ex-
ploatat scenic de un Mircea
Radu Iacoban) sau cu obsesia
finalului de mileniu, ori cu vas-
tele drame ale omenirii contem-
porane. Și totuși, paradoxal sau
nu, aceeași omenire resimte ne-
voia unui refugiu în viața înti-
mă, aceea, dintodeauna, a iubiri,
deznădejdi și salvării. Iu-
bire în septembrie, spectacol

recent al scenei băimărene, re-
gizat de Cornel Mîitelu, poate
fi un astfel de balsam pus pe
rănilor moarte ale iumii. Andra
Cantuniari (ce nume frumos, ca
un rîndel de Macedonici !),
eroina celor două romane/piese,
stăpînește o oază de spațiu ro-
mantic, de idealitate afectivă,
în contrazicere cu barbianul
„secol cefal și apter”. Drama-
tizarea pe care Mircea Marian
o face romanului său simplifică
într-o oarecare măsură structura
cărții. Înțelegem, în primul
rînd, din rațiuni scenice. Inver-
sînd unghiul de percepție, au-
torul dezvăluie însă mai clar
„teza” cărții, anume ieșirea
personajului masculin din dra-
mă, recuperarea sa afectivă
prin muncă și cu sprijinul co-
lectivității.

Spectacolul de la Teatrul Dra-
matic Baia Mare este de aseme-
nea simplu, fără complexități
de regie, un fel de confesiune
deschisă, într-atît, încît ceea ce
poate părea o salvare din suferin-
ță este în egală măsură o
omenească părăsire a iubirii
chinuitoare (pentru Andra cea
dispărută). Nici scenografia lui
Florin Harasim nu complică
trama scenică, fiind uzuală pur
și simplu, la nivelul unor con-
venții rezonabile na totdeauna
salutare.

Ce este însă cu adevărat bun
în acest spectacol ? Mai întîi
aerul de îmbalsamare sufleteas-

că, mișcător, chiar și cînd o
ușor edulcorat. Mai apoi trans-
misia de sensibilitate, cel mai
adesea eficient la nivelul afec-
țiunii publicului. Apoi jocul
unor actori : Ștefan Mares (co-
nferisiv și convingător în rolul
principal), Dana Ilie (nostalgică
și sinceră în rolul Evei — cea
care va deveni la Veneția soția
celui de mai sus), Antoniu Paul
(popular și „sufletist” în rolul
Morega — reprezentant al cole-
ktivului de muncă salvator), Lu-
cian Prodan (un Tatălci cu rea-
le disponibilități și pentru alte
roluri — vom urmări cu intere-
s), Lovasz Tunde (expansivă
într-un minim rol de corp an-
samblu). Ne-au mulțumit parțial
Nelia Mojiolic (prea trivoltă pen-
tru amintirea serafică a Andrei,
în rolul Corina), Radu Dimitriu
(prea simplist în rolul profeso-
rului Cantuniari), Rodica Băltan
(prea festivă în rolul Iuliei),
Victor Mușeteanu și Gheorghe
Lazarovici.

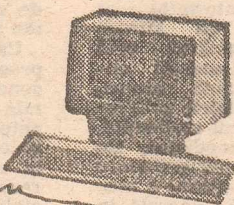
Ce-i lipsește acestui spectacol
cu multe puncte de plecare în-
teresante este ambiția ; ce a
realizat totuși este correspon-
dența afectivă, intenția de sen-
sibilizare și reabilitarea memo-
rii sufletești. Fără să acceptăm
întru totul formula de specta-
col, ne declarăm satisfăcuți de
genul în cauză, tot mai necesar
și în perspectivă, inevitabil.

VALENTIN TAȘCU

atelier literar

Mihai Liacu

Mihai Liacu — Buzău. Dumneavoastră lăsați impresia că stați la marginea pădurii, cu un dicționar de neologisme pe genunchi, visați marea și scrieți despre lună ca despre o brigantină care părăsește Mediterana pe la Gibraltar, fără să știe că Atlanticul e altceva: nec plus ultra. Numai cu două pinze nu puteți merge mai departe. Întrați mai în adâncul pădurii, dăruți dicționarul unui critic și o să vedeți că e mai bine: aveți suficiente resurse formale, îngrijii-vă de conținut.

Adrian Ștefan — Brazi, Prahova. Vă mulțumim pentru declarațiile de dragoste la adresa revistei Flacăra. Poemele, majoritatea de dragoste, nu sînt la înălțime: „Niciodată n-am iubit pe cineva / cu atita patimă și dor, / tu ocupi inima mea, / numai pe tine te ador...”. Sau: „Da, da! / m-am îndrăgostit, / e nemăpomenit / și-atît de adevărat / da, da, da! / seamănă cu o stea — / este iubita mea!” Cu astfel de texte e mai bine să încerci să păcălești un compozitor de muzică ușoară.

Adrian Bica — Făgăraș. Reținem pentru arhiva Atelierului numai Arca lui Noe pe care mulți o mai caută pe Ararat. N-ar fi rău să reveniți a-

supra ei. Celelalte două poeme, dincolo de eternitatea temelor, nu l-au emoționat deloc pe computer.

Toma Z. Olt — Brașov. Subțirele, mult prea subțirele, cuvintele dumneavoastră. Adică, spun prea puțin. Abia Triumful luminează trei pași de cărare. Ne spuneți că purtați mereu în buzunar pix ori creion și hirtie. Puneți și o gamă de sters.

Petra Ștefan — Cluj-Napoca. Interesant și erudit, eseul dumneavoastră Aur spaniol nu intră în preocupările „Atelierului”. Pentru alterburici ale revistei nu ne putem pronunța. Oricum, e mult prea lung.

Barbu Costin — Lugoj. Nu, poemele de acum nu le depășesc pe cele din septembrie, mai bine scrise și cu mai multă substanță. Poate doar Ninge cu liniște și Rugăminti de toamnă. Reveniți mai încoace cu lucruri noi.

Dinu N. Nica — Ploiești. Aveți umor, aveți idei, nu vă lipsește verbul. Dar mai aveți și grabă și, de aici, superficialitate și lungime. Reținem, totuși, Alean, iar dacă și Poarta Infernului pe care, zicem noi, e bine s-o păstrați închisă.

Felancu Dan — Drobeta-Turnu Severin. „Rog computerul să-mi spună ce și unde am greșit, poate așa n-o să mai repet greșelile făcute”. Ați greșit tot, peste tot și, în mod sigur, veți greși în continuare. Mai mult, cu tot respectul, nu putem sta de vorbă: dacă am pune degetul pe toți acești ce și unde, ne-ar trebui ani de zile.

Ștefan Alexandru — Cimpina. Computerul vă știe de poet serios și așteaptă mai mult din partea dumneavoastră.

Marius Mitea — Sibiu. Se pare că nu ne putem înțelege din cauza limbajului diferit: al nostru, artificial, dar chinându-se să fie cât mai apropiat de om; al dumneavoastră, natural, dar făcînd tot efortul să pară artificial. Cum noi nu ne putem schimba, rămîne ca dumneavoastră să vă faceți înțeles. Sigur, se poartă astfel de computeri, unde cuvintele fac ce vreau — „Orhidee de smalt”, „un pumnal înfipt în inima creierului”, „cosmar sacru”, „lumină coerentă”, „cocori digitali”, etc., etc. — dar noi ne-am declarat pentru altceva.

Ilie Arșevici — București. Treceți mult prea ușor de la romanță („Ai venit toamnă, / prin pă-

rul tău / trec frunze iar, / păreri de rău”) la un suprarrealism caricatural („Caii ochilor nechezau drumul / cîinii luminii... / și copitele lor aglomerate / mă nechezau”). În astfel de situații, computerul refuză să pună diagnostic.

Popa Cornelia — Motru. Ne forțați „clapele” cerînd „un răspuns pozitiv”. Iată-l: În grădina cu tei e poemul cel mai apropiat de ceea ce căutăm noi. Cînd se culcă vara e cules, pe sîrite, din Topirceanu, iar Plec și Am rămas cu dorul nu comunică mai nimic. Lecturi multe și bune, texte mai puține și mult mai muncite. Și nu faceți ca în Superstiție, unde înțîi trăneste și apoi fulgeră. Fenomenele astea au o ordine a lor, neschimbată.

Stroe Ștefăniță Denis — Craiova. Destul de multe lucruri bune și tot pe atitea mai puțin bune. Primele încearcă să ne convingă de o împlinire apropiată, următoarele ne spun că nu, că această împlinire e ceva mai departe și că, oricum, ea depinde numai de stăruința dumneavoastră: dacă țineți cu orice preț să faceți poezie filozofică, trebuie, mai înțîi, să stăpîniți bine această disciplină.

Nicolae Coandă — Craiova. Nu v-ar strica o împeziare a gândului poetic și o mai mare economie de cuvinte. Treabă posibilă, aceasta din urmă, mai ales prin metaforă. Reținem Po un mai frumos.

DARIE NOVĂCEANU

Ființa patriei

Unitară și calmă — patria. Crește un imn, ca o plantă, din trupul său pur, pentru ziua de ieri revărsînd peste creste de munți adevărul spre cîmpie. Vă jur, străbunilor dreți și viteji, dacă scriu acum despre marile voastre-nțeleșuri, vor fi fără moarte, într-un timp vesnie viu, piscuri albe străjuind roditoare sesuri. Un imn, ca un erin, ca o luare-amînte, luminează apropierea și depărtările. Ființa patriei, din al ei început, era numai Una. Riuri și munți au săvîrșit această lucrare fără seamăn în istorie. Unirea — iubind și bobul de griu și spada, într-o mare vibrație, spre un singur viitor năzuind.

ION POPESCU
(Tirgu-Jiu)

Crinul de ger

Nu te mai vîd de-atîta lumină și-abia aștept ca noaptea să vină, să te gîndesc amarnic și pe-ndelete, de foame să-mi ții și de sete.

Atît de departe, mi-ești foarte aproape — ajung cît ai mișca o dată din pleoape; gîndul meu să îți miste treacura, pînă cînd sub pervaz să tremure neaua.

Mi-e iocana mișcată și nu mai vezi că ochii mi-au rămas singuri și verzi; iar hainele cred că și-au rămas subțiri, încît te-oi fi înzăpezit în amintiri...

Cu gura strînsă eu tot te mai strig — între noi e-atîta zăpadă și frig — mai bine mă cheamă în seara albastră să-ți topească crinul geros din fereastră.

Înapoi, în infern

O, credeam că-mi ești mult mai aproape, și-am să te pierd dacă mă voi înta înapoi! Dar m-am uitat, — (așa era și în mit) — și urmele pașilor tăi abureau în noroi.

Te-am regăsit firziu, la o margine de lume, acoperindu-ți cu palma ciorapul rupt; te scosese în piață, la licitație... Erai palidă, încercînată și cu obrazul supt.

Toți jînduiau să culeagă metafora ta, răstîgnindu-te pe cea mai roză hirtie; am să te aștept afară, în frig, să te duc înapoi, în infern, Poezie!

O PANZ
(Ploiești)

„Lupta pentru frumos implică solidaritate”

(Urmare din pag. 9)

e istorie „exhaustivă” a literaturii române” sau că „un alt critic mă ignorează cu program”. Sinteti atît de sensibil la părerea criticii? Nu vă ajunge recunoașterea publicului și a altor critici?

— Eu am impresia că „jocul de-a literatura” este ceva foarte serios, cu implicații în intimitatea victii unui popor. Desigur, există cărți — și nu puține — pe care, iertată fie-mi lipsa de modestie, dacă le-aș fi scris, mi-ar fi fost rușine să le propun vreunei edituri. Dar, iată, tocmai unele dintre ele se bucură de elogii ieșite din comun. Dacă nu un critic, ci zece sau douăzeci ridică în slavă o literatură banală, lipsită total de miză, băscăloasă, rahitică, poate că toate aceste defecte văzute de mine sînt în realitate calități și, prin urmare, eu nu mă pricep. De pildă, băscălia ridicată la rang de superlativ estetic este un lucru care realmente mă depășește. Sigur, literatura este o armă cu bătaie lungă, valorile se vor decanta în timp, cum se spune mereu, însă chiar așa să ne fie de indiferenți contemporanii, cărora ne lăudăm mereu că ne adreșăm? Se publică tot felul de topuri literare hilare, în care autori mediocri privesc de sus personalități remarcabile. În ceea ce mă privește, îmi susțin public cam la mulți ani păreri — bune, rele, cum le concep eu —, drept urmare cărțile nu-mi sînt semnalate de anumite reviste, de anumiți comentatori. Sînt de acord, un critic nu este decît un om și, chiar citind o carte pe zi, i-ar fi imposibil să acopere întreaga producție literară. Dar, la noi, critica prin omisiune a ajuns o atitudine, subînțelegîndu-se că Y n-a scris despre cutare carte pentru că e proastă. Asta înfățișează o citit-o sau nu. Critica prin omisiune este o armă cu două tăișuri: un comentator nu scrie despre o carte, deci „și-a spus cuvîntul printr-o tăcere semnificativă”. O piatră n-a scris despre aceeași carte, deci și-a manifestat și ea negarea? Este și piatră un critic? Ce a făcut ea altceva, referitor la cartea

respectivă, decît criticul care „a destîlnit-o” tîcînd? „Argumentele” amîndurora au fost la fel de convingătoare.

— Colosul din Rhodos, afirmați în ultimul roman publicat, Ceil O Sută, a fost ridicat în doisprezece ani. Ultimul roman al Dv. este însă abia prima cărămidă dintr-un edificiu „colossal”. Ce va cuprinde, în continuare, acest proiect și cîți ani credeți că va va lua? Credeți că o să-l puteți duce la bun sfîrșit? Abia ați ajuns la „Cel de-al Treisprezecelea” din „Ceil O Sută”. Care va fi cel de „Al O Sutălea”? Dv.? Sau fiul Dv.?

— „Ceil O Sută” reprezintă marea șansă a vieții mele: ciclul acesta mi-a redat speranța într-un moment foarte greu pentru mine și îmi canalizează toate energiile. În aproape patru ani am reușit să scriu primele două volume (din, bineînțeles — ! — opt). După Anabasis (primii doisprezece) se află, de acum, predat la o editură. Ecce homo (următorii doisprezece), adică un efort din întregul proiect. Eu nădăjduiesc să închei ciclul o dată cu mileniul acesta. Dar nu depinde numai de voință și „motorul” care este trupul meu viu, trebuie să mă ajute să mențin acest ritm. Cine va fi Al O Sutălea? Ce autor are interesul să divulge de la început „cine este criminalul”?

— Ați scris și teatru. Cu ce rezultate?

— Este o lume pe care o cunosc prea puțin, lumea teatrelor și nu mai am nici timp să încerc s-o cuceresc.

— Soția Dv. este autoarea unor cărți pentru copii. În ce fel o soție care și scrie mai poate să ajute un romancier?

— Soția mea este autoarea, deocamdată, a două cărți pentru copii, dar are un sac de planuri și citeva manuscrise terminate. De ce n-am pune problema din punctul ei de vedere? În ce fel un sot, care și scrie, mai poate să ajute o autoare? Lăsînd gluma la o parte — dar am glumit pînă acum? — cel puțin între cei doi se pot realiza în mic, relațiile care ar trebui să existe (dar nu există!) în întreaga noastră breaslă. „Timpul roade în orice pro-

gresie dorește / și nu e destul pentru o istorie a literaturii”, spune Ea într-un poem. Si are dreptate.

— Intrucît nu trăiți numai din scris, cum vi se pare misiia de dascăl defectolog la o școală ajutătoare? Vă ajută cumva acest lucru la scris? Sau vă deprimă? Cum scrieți: faceti ciorne sau bateți direct la masina de scris?

— Scrișul este una, școala este alta. Încerc, pe cit se poate, să nu le confund. Pentru scris trebuie timp și liniste. Nu-mi plac falsii sfîți: nu mă consider un misionar al binei printre copiii lovit de soartă. Îmi fac doar datoria, pe cit mă pricep mai bine. Dacă as lucra la o revistă, mi-as face acolo datoria.

Lucrez direct la masină, dar revin mult pe text, așa că mai rebat pagina (cel puțin) o dată. Gîndesc în ritmul dactilografiei, dar dacă nu s-ar fi inventat încă masina de scris și am mai fi scrijelit în piatră, m-as fi folosit și eu de dactil.

— Ați scris un roman „Martorul”, un altul, „Om și lege”. Pe cînd „Avocatul”, tot din opt litere? Pentru că sinteti „avocatul” comprimării pînă la refuz a 2500 ani de istorie universală la numai o sută de generații, de unde și titlul ciclului dvs. romanesc. Alții ar gîndi, dimpotrivă, la dilatarea istoriei. Nu vi se pare greu să comprimați istoria?

— Istoria nu se poate nici comprima, nici dilata. Istoria este o devenire în timp. Cum timpul nu este decît o pre-judecată, în funcție de cum îl simțim, istoria însăși nu începe decît în această pre-judecată.

Performanța nu este de a spune în cuvinte puține ceea ce s-a formulat în tomuri groase, performanța este să-l convingi pe cititor că la pagina 40 se află în Babilon, iar la pagina 2000 în Bizanț, rămîind mereu el însuși, suferind aceleasi experiențe în repetări specifice unor locuri și deveniri anumite. Oamenii, fiecare dintre Ceil O Sută, se nasc, trăiesc punîndu-și marile probleme în cadrul unei vieți pe care istoria îmi dă voie să le-o ofer. Și mor. Urmează alții, alte romane și se întîmplă ca unele destine să se repete. Sau să le anticipeze pe altele, care vor urma?

— Faceți-ne o descriere a

Aradului literar și felul în care, își aduce contribuția la îmbogățirea tezaurului culturii noastre.

— Aradul este un oraș mare, care are o veche tradiție în cultura românească inclusiv în cea publicistico-literară. În Almanahul acela din 1981, pe care l-ați găsit cine știe pe unde, au răspuns și mai mulți autori arădeni. Este interesant că, fără a ne fi vorbit între noi, toți ne doream în primul rînd o revistă literară. Între timp, am scos două almanahuri „Aradul literar”, ne pregătăm să-l edităm pe al treilea, am realizat lunar pagini arădene în revista „Orizont” din Timișoara și sîntem, la ora cînd scriu aceste rînduri, în pragul tipăririi lunare a unor pagini culturale chiar aici, în Arad. Deci nu s-a stat de pomană în toată această vreme. Dar eforturile se depun pe bază de entuziasm și de fieceare dată ceva ce există este mult mai ușor de criticat decît ceva ce atîrnă doar într-un dulce vis. Sigur, prezenta compactă a mișcării culturale arădene este încă insuficient sensibilă „de afară” (dar nu numai din vina protagoniștilor ei). Însă toate funcțiile voluntare pe care și le asumă un scriitor se adună într-un bilant de timp cumpulit. E adevărat, cantitatea de muncă depusă nu poate fi confundată cu o categorie estetică, totuși, pericolul de a supralicita „motorul” este în continuu prezent. Să fii corect la slujbă, să te achiți de obligațiile de familie, să-ți scrii cărțile, să fii la curent cu ceea ce scriu confratii, să fii activist cultural voluntar, duce la o epuizare pentru care nu ești vinovat decît tu însuși. Multumiri să nu aștepti de la nimeni. Eventual sancționarea promptă a erorilor pe care — în mod inevitabil — le mai faci. În „provincie” lupta pentru frumos implică o solidaritate de grup. Am prieteni literari aici, la fel cum am și la Cluj-Napoca, la București sau în alte locuri. Întîlnirile noastre, foarte rare, se constituie în sărbători ale spiritului și faptului că ne vedem la intervale atît de mari de timp, în absența faimosului dialog epistolar — de care azi nu prea mai are nimeni timp —, este, poate, cea mai mare pierdere pe care o resimte un autor care, oricît ar fi de solitar prin structură su-

fletească, tot duce lipsa unor asemenea întîlniri.

— Intrucît în ultimul roman ați ajuns la Al Treisprezecelea, iată-mă ajuns și eu la cea de a treisprezecea întrebare. Gari-baldi a rămas în istorie cu „cei o mie” de partizani al săi. Nădăjduiți că veți rămîne în istoria literaturii numai cu „cei o sută”? Dar celelalte romane? Pe care li iubiți mai mult?

— Cînd scrii nu ai timp să faci și prospecțiuni în viitor și nu te interesează cîștigul la bursa literară. După opt ani de la apariție, cred și acum în Spitalul, în actualitatea sa. Nu pot, însă, să spun dacă volumul VI din Ceil O Sută, volum pe care nu l-am scris încă, va intra sau nu în istoria literaturii. Știu doar că acest ciclu, așa cum am spus, reprezintă, la ora actuală, misiunea mea cea mai importantă. Pot să asigur pe oricine că — la fel ca orice scriitor — nu-mi doresc să tipăresc cărți proaste, gata de a fi uitate peste o zi. Dar cit reușesc din ceea ce sper? La sfîrșitul acestor rînduri trebuie să fac o precizare: sînt un sentiment de jenă să astern pe hirtie atîtea lucruri despre mine. Cine sînt eu și ce importantă are dacă bat direct la masină sau folosesc tocul și călimara? Am acceptat să răspund — constincios — la toate întrebările, cu speranța măturisită că, trecînd peste amănuntele personale, se află numeroși scriitori trăind în „provincie”, confruntîndu-se cu probleme asemănătoare. Pentru că scriitorul din provincie (și nu „de provincie”) se confruntă cu toate problemele celui dintr-un oraș mare, cu revistă și editură, doar că mai are în față și cîteva obstacole în plus. Asadar, am răspuns în numele acelor personaje ușor vetuste cu gentile lor de drum căpșute cu speranțe, manuscrise și oboseală, zîmbind timid, stînd prin holuri și prin anticamere. Am vorbit în numele acelor personaje atît de caraghioase, atît de „exotice” de demodate în purtări și de mascat suspicioase, atît de ușor de amăgit și atît de ușor de dezamăgit. Chiar dacă nu-mi mai fac de mult veacul prin săli de așteptare, eu tot dintre ele fac parte. În numele lor am răspuns, așa cum m-am priceput, în orice caz, sincer.

Asist la o scenă rară pentru mine. În fața doctorului Pantelimon Bărbulescu, abia ținându-se pe picioare, o femeie îl întinde fotocopia unui articol de revistă subliniat pe trei sferturi cu roșu. Bucătica de text conține relatarea unui caz, suferind de aceeași boală cu a sa, vindecat de medici chinezi prin acupunctură. Hemipareză spastică în urma unei embolii cerebrale, survenite în anul 1982, embolie, la rândul ei, provocată de o afecțiune destul de gravă de inimă. De atunci, umblă din medic în medic și din spital în spital, în speranța de a-și recăpăta funcțiile minii și ale piciorului afectat. Avea 50 de ani, are 57 și continuă să sper. Îl imploră pe doctor, hotărât în plin, să încerce. Gestul ei, cum vom afla, nu este disperat și absurd, până a ajuns la această hotărâre, până a ajuns în fața medicului, a poposit de numeroase ori în holul dispensarului, la usa cabinetului, întrebând în stînga și în dreapta, chestionînd pacienții tratați de dr. Bărbulescu. A aflat de existența sa ca acupunctur de la un coleg al soțului ei, amenințat cu orbirea unui ochi în urma unei hemoragii „in vitras” în lichidul globului ocular, și care și-a recăpătat vederea, dincolo de toate încercările și medicamentele clasice specifice, fără rezultat, prin metoda străveche a medicilor chineze. Tratamentul început în cabinetul acestui medic.

Rugămintea ei, vîd, lovește în plin sensibilitatea doctorului. Nu scoate o vorbă, nu refuză, nu acceptă, nu dă nici un verdict minute în șir. Doar pleoapele i se zbat, semnul unei frământări interioare și a unei concentrări maxime. Înțorse pe toate fețele dosarul medical cu semnături prestigioase de cardiologi și de neurologi. Încearcă sau nu încearcă? E grea decizia. Un alt medic ce-ar face în locul său, mă gîndesc, stăpîn la fel pe mînunchiul de ace?

În fine, tăcerea se rupe. O învîtă să se așeze pe patul înfățat în alb. „Încercăm!” ...N-am crezut că viața îmi va oferi un exemplu atît de direct, de impresionant care să pledeze de la sine în favoarea gîndului în numele căruia am trecut pragul Dispensarului teritorial al Spitalului „Grivița” din Capitală, marți, 14 februarie, cîntînd Centrul de medicină tradițională, înființat, experimental, acum 3 ani de zile. Mi-am propus să revin și, mărturisesc, la început am avut o stringere de inimă, de teama

de a nu-l mai afla. Așa că, incognito, ca orice pacient, întreb la „informații”, „unde este cabinetul de fitoterapie?” Mi se răspunde prompt: „la numărul 8”. În fața ușii albe, lume multă. Discuții în șoaptă despre boli și, bineînțeles, despre ceaiuri, formule, diete, regimuri. Bat la ușa cabinetului și, de o parte a unui mic birou încărcat de fișe, cărți și foi albe de hirtie, îl recunosc pe dr. biolog Mircea Alexan, actualul director general al Trusului „Plafar”. De 3 ani n-a lipsit o dată de la aceste ore de „stat fitoterapeutic” acordate o zi pe săptămînă, după orarul său de muncă, și neremunerate. O activitate obștească auto-asumată, în numele unei cauze, în numele unei demonstrații, a reevaluării în medicina modernă și pentru medicina mo-

tea drogurilor clasice... Fișele acestor pacienți, întocmite cu atenție și grijă de Mircea Alexan, impun oricărui ochi aplecat asupra lor, această observație. Nu se ridică atunci, oportunitatea pregătirii programate — fie în cadrul studenției, la Facultatea de medicină, fie prin formele de perfecționare postuniversitară — măcar a medicilor de medicină generală în domeniul fitoterapiei? Să poată ca, în schemele lor de tratament, să combine, să îmbine și să dirijeze la fel de competențe fitoterapice ca și alopatia? Acum doi ani, la primul Congres național de medicină generală, cele trei comunicări prezentate de cei doi colaboratori, dr. Pantelimon Bărbulescu și biolog Mircea Alexan, au putut servi drept unul din exemple. Una s-a referit la

tele (din magazinele „Plafar”), de ceaiuri, de sucuri din legume și fructe.

Ca și el, în afara orelor de program ca medici de medicină generală, și neremunerată, rămîn o zi pe săptămînă în cabinetele lor dr. Pantelimon Bărbulescu și dr. Rodica Dimitriu, în calitate de acupunctur și, respectiv, homeopat. Este disciplina secundară pentru care au învățat și învăț, cercetează cu aplecare și dăruire, asumiindu-și eșecurile cu demnitate cu care țin anonime importanțele lor victorii împotriva unor suferințe, unde alopatia singură se dovedește (încă) neputincioasă.

Doctorul Bărbulescu nu se stiește să mărturisească motivul și drumul care l-au dus la acupunctură. Cazurile de algii, de dureri insuportabile ale unor

spitalului „Grivița”, dr. Dorin Sarafoleanu, — fața de ideile și preocupările noastre, a dus la crearea acestor cabinete de medicină tradițională și a inițiat, ca specialist ORL, și o altă direcție de cercetare: „tratamentul acupunctur al unor tulburări de scădere a auzului”. Rezultatele au fost surprinzătoare, un cîștig pînă la 30 de decibeli față de situația inițială. Lotul de bolnavi a cuprins 105 persoane de vîrste și cu grade diferite de scădere a auzului și de cauze diverse ale bolii. I-am urmărit împreună timp de 5 ani de zile, dovedindu-se că ceea ce s-a cucerit este ireversibil, dovedind că metoda străveche își poate găsi o valorificare nouă în numeroase ramuri medicale.

„Mostrele” sînt lîngă mine. Adolescentul Teodor Mihalache, de 14 ani, (Șos. Pantelimon 309), abia ridicat de sub ace, mă înțelege perfect, fără să înalț tonul. Este elev, îmi spune, în clasa a IX-a, a Liceului „Al Sahia”, audiază normal lecțiile în clasă, deși a suferit de o scădere a auzului din copilărie. Audiograma, dar mai ales simțul său, a înregistrat, după cele 3-4 serii de tratament, aici, în dispensarul „Diham” un considerabil progres. Micuța Magdalena Maria Bejan, de 5 ani, aleargă spre doctor și-i oferă o bomboană, exteriorizînd firească copilărească a prieteniei și afecțiunii ei. Acele misterioase ale doctorului au ajutat-o să dezlege ceea ce era o taină pentru ea, cum latră un cîine, să audă și să afle semnificația onomatopoeiei „Pa!”. Cînd pleacă ni-l adresează cu dezinvoltură și gîngăie. Micuța Bejan, ne spune mama care o însoțește, nu aude de la 1 an și jumătate, în urma unui tratament cu Canamicină. (Atenție, părinți, cum dați, cînd și în ce cantități, antibiotice copiilor dumneavoastră).

Iată, gîndul inițial a fost demonstrat. Acolo unde nu există prejudecăți și acolo unde sînt practicate cu seriozitate și onestitate, în spirit științific și etic, metodele tradiționale ale medicinei devin punți solide către o nouă sinteză cu ramurile ei cele mai moderne. În scopul binelui, în serviciul omului, pentru apărarea sănătății populației din țara noastră. Ceea ce se înfîlță în cele trei cabinete ale dispensarului teritorial din Schitu Măgureanu al Policlinicii „Grivița” din Capitală este un caz convingător. Cazul acesta, de exemplu, poate fi ur-

CICI IORDACHE-ADAM ■

De exemplu, cazul acesta

dernă a fitoterapiei, ea însăși reevaluată de numeroase și numeroase cercetări științifice tot mai fine asupra conținuturilor în substanțe și microelemente utile în vindecarea multor boli. Cum află pacienții e surprinzător — nicăieri această activitate nu este anunțată public și din omenescul motiv că ar fi imposibil ca un singur specialist să poată face față unei avalanșe de solicitări —, eert este că înregistrează anual peste 400 de consultații. Lumea care defilează prin acest cabinet e susceptibilă nu doar la experimente medicale iar rezultatele obținute la scrieri științifice — fapt ce s-a și împlinit și se împlinește — e susceptibilă unor investigații de sociologia medicinei ca și de sociologie în general, ceea ce ar putea să intereseze mai mult forurile noastre medicale. Pentru că, în general, vin vîrsta adultă și vîrsta a treia, deci bolnavii cronici și nu cu o boală, cu mai multe asociate, întîlnite una de alta. Vin decepționații de prin alte cabinete și spitale, uneori superficial tratați ori rușinați tratați — a se vedea cazurile de colibaciloză, de giardioză și dischinezii biliare —, vin decepționații de unele medicamente chimice, alopatice (care n-au dat rezultate) ori le-au provocat alte boli sau intoxicații, vin bătrîni sensibili, care nu mai suportă incisivita-

„Tratamentul fitoterapeutic al dischineziilor biliare hipotone”, cea de a doua la „Aplicații ale aromaterapiei în boli ale tubului digestiv” iar cea de a treia „Fitoterapia în medicina familiei”. Beneficiul este sigur, au dovedit, statistic și prin prezentări de caz, alit pentru bolnav, și deci pentru sănătatea populației țării, cit și pentru economia națională, prin reducerea consumului de medicamente dintre care, nu puține, sînt din import.

Timp de un ceas, în fața fitoterapeutului au poposit trei pacienți suferinzi de colibaciloză cronică și recidive repetate, ce nu mai reacționează la „Negram” (Fătu Maria, Nicolae Frusina, Ana Tonca); trei cu dischinezii biliare de diferite tipuri (Ștefania Vasilescu, Valeriu Covasnic, Elena Apostol) și cu numeroase alte boli asociate — cardio-vasculare, endocrine, digestive —, citeva cu giardioză, migrene rebele la tratament, cu diabet. Tufurora, cu migală și pe baza unor acte medicale ce atestă diagnosticul — e foarte limpede pentru oricine că biologul nu și asumă rolul de medic, e onest și ferm în această privință — Mircea Alexan întocmește scheme și formule individuale de tratament cu plante medicinale ori de completare a tratamentului prescris de medicii specialiști — combinații de uleiuri vola-

pacienți care îi veneau în cabinete și nu putea să le stăpînească prin mijloacele cunoscute, avute la îndemînă. Apoi neîncrederea, apoi curiozitatea. „Sînt de formație medicală alopată, ca toți medicii din România, ca toți europenii și nu credeam în acupunctură. Curiozitatea m-a împins, totuși, la cursul ce se organizează din timp în timp în cadrul Centrului de perfecționare a personalului sanitar superior, după care am început să o practic. Unele rezultate ce le obțineam, ca și literatura în care mă afundam, mă instigau, mă împingeau spre ideea de a putea obiectiva, de a putea vedea punctele de acupunctură. Este fascinația mai tuturor europenilor în această direcție, să descopere bazele științifice ale străvechii metode terapeutice extremorientale”. La Congresul național de acupunctură, cu participare internațională, din 1986 (despre care am scris la vreme) dr. Bărbulescu atrăgea atenția asupra unei cercetări dintre cele mai interesante și prioritare, vizualizarea, cu ajutorul metodei electrocromografice, a punctelor periferice de acupunctură ale minii. Lucrare prezentată, un an mai tîrziu la Bratislava, într-o reuniune internațională, trezind același interes și ecou pozitiv, înscriindu-i-se prioritatea.

„Receptivitatea directorului

Reparație la cromozomul VII

În urmă cu cîteva luni, o fetiță din Rîmnicu-Vîlcea se adresa cu o scrisoare unui Centrul medical prestigios din Boston, S.U.A., prin care îi cerea acestuia relații și ajutor într-o maladie mai puțin cunoscută în lume, mucoviscidoză, de care fetița era atinsă. Centrul american i-a răspuns fetiței în cauză, indicîndu-i faptul, uimitor pentru tinăra romîncă din Vîlcea, că, în România, există un asemenea Centru de cercetare și tratare a bolii, și, anume, în orașul... Timișoara, la care ea poate să apeleze. Dar ce este mucoviscidoza și cum a luat naștere Centrul de cercetare timișorean? Maladia în cauză este o afecțiune cronică ereditară, de origine celulară generalizată, în care suportul genetic s-ar situa la nivelul cromozomului VII. Primele sale semne apar în perioada de nou-născut. Boala are un polimorfism clinic extraordinar. Se exprimă prin infecții respiratorii, diaree cronice, prunci slăbesc, nu există organ, în micul corp, care să nu fie atins, întregul organism suferă. Cu toate cercetările pe plan mondial, ea e diagnosticată rar, căci nu e cunoscută simptomatologia ei diversă. Ea are încă și azi atributul de „boală misterioasă”. În istoricul ei,

cercetătorii de ultimă oră notează că, în zona Transilvaniei, în secolele trecute, copiii suferinzi de această maladie erau considerați „vrăjiți”, deoarece toți se stingeau încă înainte de a atinge vîrsta de 3 ani. De aici, necesitatea acută a cercetării și tratării ei.

În urmă cu două decenii, la Timișoara, lua ființă un mic colectiv de medici care începea să cerceteze afecțiunea aceasta bizară a noilor născuți. El a făcut experimente locale și pe plan național, a scos lucrări, cărți de specialitate, studii, cercetări, iar, în 1986, prin acordul Direcției Sanitare timișorene, cu avizul Ministe-

rului Sănătății, a luat ființă Centrul de mucoviscidoză de la Timișoara, ca unitate de sine stătătoare, pe lîngă Secția de Pediatrie a Spitalului județean, condusă de medicul primar dr. Ioan Popa, cu un mic personal medical. Din clipa în care luă naștere Centrul, el a și început să depisteze afecțiunea la noii născuți, prin teste prealabile. S-au făcut studii-pilot la maternitățile din Timiș și județele vecine, pe baza cărora s-a stabilit frecvența bolii, de 1 la 2.000 nou-născuți, fiind considerată ca fiind cea mai frecventă afecțiune ereditară a rasei albe. Prin colaborare cu dr. conf. Al. Cristescu, de la Fiziopatologie, cu dr. Sebastian Nicolau, director adj. la Ministerul Sănătății, centrul timișorean a pornit ofensiva împotriva mucoviscidozei, această maladie misterioasă și asasină, încă din fașă, a noului născut, s-au depistat cazurile, au început consultațiile, diagnosticările și tratamentele, urmîrindu-se terapia la domiciliu. Important pentru medicii cercetători era să stabilească diagnosticul acestei boli grave, deoarece studiile arătau că tratamentul complex și costisitor, aplicat la timp, putea stopa evoluția nefastă a maladei, putea prelungi viața celor suferinzi, pînă mai ieri, și pierduți, spre a-i reda societății și vieții normale.

Firește, tratamentul fiecărui caz în parte ridică probleme dificile pentru medic, familie, societate. Dar acest efort merită, pentru că el se dovedește a fi un cîștig extraordinar, ri-

dicînd „speranța de viață” a acestor copii, înainte socotiți pierduți, azi, recuperați și repuși pe linia normală a vieții.

Poate că există și scepticism și rețineri în această problemă: „Ce, o boală, acolo, ca oricare alta”, ar spune cineva. Dar nu este așa. Căci afecțiunea în cauză e o problemă, azi, pe plan mondial. S-au creat, în vederea eradicării ei, societăți naționale, există și o Asociație internațională și era de datoria țării noastre, a orașului nostru, cu cercetări atît de lungi și prolifiche în timp, să folosească experiența medicală autohtonă, pentru a ne înscrie și noi printre cei dintîi în depistarea și tratarea maladii. Trebuie spus, cu titlu de mîndrie pentru cercetarea românească și timișoreană, că, pe baza activității Centrului, în urma publicării unor studii în literatura străină de specialitate, în urma unor experimente și schimburi de experiență, a specialistului român dr. Ioan Popa, la Universitatea „Alberta”, din Canada, unde, el a prezentat cercetările medicale românești, care au avut un real interes, Centrul timișorean a devenit Membru al Asociației internaționale, cu beneficii și îndatoriri în viitor.

Marele savant Franconi, unul din părinții Pediatriei, relatează cazul unui student medicinist care purta stigmatul acestei grave boli. Studentul asistasese la un Congres internațional care privea mucoviscidoza. După lucrările Congresului, impresionat profund, el s-a prezentat în fața profeso-

rului Franconi rugîndu-l, ca, din acea clipă, să-i acorde dreptul de a studia în laboratorul acestuia misterioasa boală. La care, profesorul, privindu-l pe tînărul, ce purta în sine microbul asasin, a conchis: „Trebuie să trăim, chiar dacă am ști că murim miine. Și trebuie să muncim, chiar dacă am ști că trăim o veșnicie”. Și, bătîndu-l pe umăr pe tînărul student, i-a dat acordul ca, de miine, să poată veni să cerceteze și să trăiască în speranța ameliorării.

Centrul de mucoviscidoză de la Timișoara este un elocvent exemplu de devoțiune medicală, pus în slujba omului suferind, după cum el este un simbol în plus al deschiderii și înțelegerii societății noastre românești pentru repunerea, în drepturile sale, de viață om sănătos, a copilului bolnav de azi. Centrul mai este o încercare, cu sorți de izbîndă, de a ridica „speranța de viață”, a celor atinși de această maladie, și a le dovedi că și ei au dreptul la viață, căci nu au o țară fizică sau psihică, ci sînt oameni normali și viața lor poate deveni normală, utilă lor și societății, că ei nu sînt „copii vrăjiți”, cum ignoranța și stadiul primitiv al medicinei îi tratau, odinioară, ci sînt, de fapt, cei care merită să fie recuperați, în numele noului ideal social-uman de azi, al societății noastre, care conferă șansa supraviețuirii, chiar în asemenea maladii misterioase, și șansa realizării depline ca personalități umane.

ION ARIȘANU ■

Propozițiile care urmează se vor fi un „preprint”, o schiță bătută pe o experiență intelectuală în care, cu orice risc, neavând alternativa sustragerii, nu s-a făcut nici o economie de gândire și suferință din propriul „contract genetic” și însestrările autodobândite, sint convins — modeste. Simplist spus, dacă volumul cunoașterii este o sferă, atunci suprafața ei este dimensiunea contactului cu necunoscutul. Notațiile, ideile făcute acum publice sînt doar mărturisirea unor îndelungate meditații asupra a ceea ce este dincolo de suprafața sferei, deci în necunoscutul încă, și a unui dialog imaginar neostit cu personalitățile — multe laurate „Nobel” — care au revoluționat cunoașterea, care au accelerat străpungerile, decapsulările, care au devenit azi un bun comun de o valoare uriașă în propriile înțelegeri și reprezentări ale lumii reale în care trăim; este rezultatul acumulării unei considerabile informații rezultate din experiențe făcute în marile centre de putere ale științei mondiale, efortului de a-mi însuși, înțelege și simți grupurile maxime care au putut fi constituite în descrierile carteziene ale lumii materiale; firesc, e vorba de fapte în care eu am avut acces. Nu am metrice și nu o pot sugera pentru a măsura cantitatea de adevăr, aproximație și eroare a propozițiilor care urmează.

1. Existența nu are gen proxim. Materia există prin-sine, este substanța unică și universală a lumii; este veșnică, ne-creată și indestructibilă.

2. Spațiul și timpul sînt forme obiective și universale de existență a materiei în mișcare, în conversie; spațiul, timpul și materia au o unitate dialectică indisolubilă, sînt un continuum real, în care dacă facem orice separare încetează puțința înțelegerii lumii materiale, prin intrarea în comă a rațiunii; a-cestă separare nu-i permisă nici în „canta” infinitului; proprietățile spațio-temporale ale corpurilor și fenomenelor nu sînt absolute, ci relative, depinzînd de viteza de mișcare a sistemelor materiale; niciodată nu vom cunoaște toate proprietățile configurațiilor materiale; proprietățile geometrice ale continuumului cuadridentimensional spațio-temporal variază în funcție de distribuția masei substanței și a intensității câmpului gravitațional generat de acestea; mișcarea maselor gravitaționale este determinată de proprietățile spațiului și timpului, unite rațional — pentru că există real într-o unitate fidelă principiului desfacerii interzise — din punct de vedere matematic într-o formă pătratică riemanniană cuadridentimensională, ajungîndu-se la o lege generală a inerției, care cuprinde într-o singură expresie fenomenele de inerție și gravitație; în 1979 trei mari fizicieni au primit „Nobel” pentru elaborarea teoriei de unificare a interacțiilor electromagnetice și slabe, ca moment în drumul glorios și tot mai biruitor al cunoașterii în reprezentarea și căutarea marii unificări a lumii materiale existente în real prin

sine; constituirea grupului maxim (cartezian și experimental) al marii unificări a tuturor tipurilor de proprietăți cunoscute nouă ale materiei (existență, substanță, masă, spațiu, timp, interacții, cîmp, energie, cuantă, sarcină electrică, simetrie, spin, masă nulă și neutralitate electrică, omogen, izotrop, anizotrop, curenți neutri slabi, culoare, savoare, miros, număr barionic, număr leptonic; gusturi — „sus”, „jos”, „straniu”, „fermecat”, „top”, „frumusețe”; și așa mai departe; numirea prin limbajul natural, congruența unui cuvînt cu o proprietate a configurației materiei cuantice sau profunde a devenit în ziua de azi paradisul fizicienilor, în care se stabilește topul imaginației lor în identificarea, atașarea lingă o proprietate materială a unui cuvînt, care prin sugestie aduce cuvîntul din starea sa naturală în stare de grație în efortul de a înțelege rațional și a simți proprietăți — presupuse în marile abstracții și căutate apoi sau descoperite experimental — la

mici la care cu abstracțiile cele mai abstracte și mijloacele de investigație cele mai investigante avem acces; bunul simț comun ne spune, însă, că este absolut relativă relația grup maxim al reprezentării — cea mai mică configurație materială la care avem acces; în această relativitate ceea ce azi apare straniu, miine — prin cunoaștere — devine, prin devenirea noastră intelectual-științifică, parte constitutivă a logicii noastre și (prin acceptare axiomatică) intră chiar în „bunul simț comun”.

3. Unitatea de existență a materiei profunde în spațiu și cu spațiu, în timp și cu timp este veșnică, nu are început și sfîrșit, iar ca reprezentare este relativă în devenirea cunoașterii, momentan înțelegînd-o ca invariantul, grupul cel mai mic posibil de constituit, „tensorul cardinal” care azi poate descrie configurația celei mai mici posibilități materiale la care avem acces; chiar dacă distanța pînă la „adevărul ultim” nu o vom consuma nici-

atmic despre vemp, deoarece informația circulează în univers cu viteză finită (viteza luminii), nu există baza obiectivă pentru aprecierea simultaneității evenimentelor cosmice — teorema intrată în cunoaștere ca o biruitoare și supraviețuitoare demonstrație negativă, ca un esec nemuritor. Cu voce înceată mă încumet doar la atît: universul nu este nici finit, nici infinit, ci altcumva — răspuns provizoriu pentru mine — la obsedanta întrebare: este sau nu universul infinit?

Sînt nevoia unei explicații, nu în partaj, ci în amesc cu un impuls liric în fața cititorului care va constata că finalul propozițiilor de la punctul opt este paradoxal din perspectiva înțelegerilor metrice cu ajutorul seriilor matematice de tipul $1+1+1...$ încercînd să înțeleg, să mă apropiu de înțelegerile cardinale ale științei contemporane, am creat în mine, prin neeconomisire, acces — să fiu sincer — la mari tristeți; chiar dacă sînt convins că știința, prin reprezentările ei carteziene

me deprimente: cosmosul nu are stabilitate în profunzimi; dacă densitatea universului este mai mică decît așa-zisa densitate critică, el este deschis și se va dilata la nesfîșit, „sinucidîndu-se” în colapsarea gîgăre; dacă densitatea lui este mai mare decît densitatea critică, universul este închis, va trece pe lingă densitatea critică și din extensie va intra în regresie accelerată, concentrîndu-se în sine substanța, pînă va face, tot prin „sinucidere”, colapsare zigafierbinte, reconstituind singularitatea „big bangului”; în ambele scenarii este „ucigas” prin stergerea memoriei și dispariția celui mai fabulos fenomen din univers: conștiința.

Eu nu înțeleg simplist aceste probleme, nici chiar în sensul că autorii lor s-au autoconvins că noi și ei nu avem scăpare, în sensul că există geneză sau clipă zero; o asemenea înțelegere, pur cantitativă, duce la „infinitul rău”, cum zicea un mare învățat al timpurilor mai de demult; le înțeleg ca posibilități teoretice rezultate din asamblările grupurilor raționale și experimentale; nu pur cartezian, ci în sensul sublimării mateforei, în relație cu matricea fundamentală a structurării veșnice a materiei fără început și fără sfîrșit. Cunoașterea elucidează enigme și evidentiază noi mistere, pentru că orice început este un sfîrșit și orice sfîrșit este un început; în cunoaștere răspunsul la o întrebare, chiar dacă-l apreciem ca fiind cel mai categoric succes, își are mărșăla „nebulă” în faptul că naste o altă întrebare; noile certitudini trebuie luate și ca noi îndoieli, știința are egal motive și să fie mîndră, dar și să nu fie trufașă.

Înțelegînd toate astea, nu înțeleg de ce nu facem economie de gândire și de imaginație atunci cînd, prin neeconomisirea suferinței întru cunoaștere, ne înfricosăm unii pe alții. Uităm oare că înțelegerea și descrierea sînt relative, că noi facem parte din „logica” universului, care trebuie să fie fundamental optimistă și întrebătoare, pentru că nu are de ce să nu fie așa. Prin faptul că omul cunoașteor desface necontenit „coroia de minuni a lumii”, el face cea mai convingătoare dovadă că este minunea adevărată și gloria neostoită a cosmosului.

Azi nu-mi dau seama cît adevăr, cîtă aproximație și cîtă eroare conțin propozițiile acestor notații. Le-am schițat ca alternativă a unui scenariu optimist în descrierea și înțelegerea organizării și „logicii” materiei în univers; nu au pretenția unui model, ci sînt punctele, coloanele pe care, chiar cu riscul „barelor”, vreau să merg mai departe cu înțelegerea propriei și cea împrumutată ca posesiune, avere personală de la marii învățați.

Le-am scris pentru a-mi face public optimismul în înțelegerea sensurilor universului și vietii, chiar dacă pătrunderea acestora, cu cîte puteri ai, presupune să nu te sustragi deloc de la consumarea gândirii și, hai să zic, „suferinței” din tine.

ION AUREL STOICA

Să lărgim necontenit orizonturile cunoașterii!

Unitatea de existență a materiei profunde

care, să recunoaștem, „bunul simț comun” nu are acces pentru că intuiția cu care sîntem înzestrați nu are experiența unei existențe materiale foarte scundă în timp și spațiu, foarte profundă și neînchipuit de adîncită; se vorbește chiar de proprietăți căzute, înșurubate în ele însele) va constitui străpungerea majoră a spiritului, argumentul cel mai emoționant și persuasiv în lăudarea celor care au afirmat ca proprietate deasupra proprietăților unitatea dialectică indisolubilă a existenței materiale obiective; unitatea dialectică indisolubilă înțelegă ca un continuum real ne apare momentan cu spectru discret și pentru că nu am fost încă dispuși, probabil din nevoia economiei de gândire, să reflectăm și să căutăm unitatea de existență (nu este vorba de unitatea dialectică, ci de metrica proprietăților, etalonarea lor) a materiei profunde în spațiu și cu spațiu, în timp și cu timp (uemp). A urca în timp spre izvoarele actualei evoluții a universului, a căuta marea unitate a lumii materiale și a o exprima în marea unificare — pentru că ea nu stie decît să fie — înseamnă a coborî în spațiu și timp spre uemp. Constituția rațională a grupului multumilor și tensorilor acestei reprezentări va fi — scriu foarte liniștit — cea mai mare străpungere a rațiunii, cel mai mare eveniment al cunoașterii cel mai biruitor succes asupra noastră și a existenței; la vremea lui, o cred foarte apropiată de noi, va fi grupul maxim al descrierilor posibile ale configurației materiale celei mai

odată, cunoașterea va avea tot timpul un prag care face contactul cu necunoscutul.

4. Metaproprietate: vemp este singura pentru care „anularea interzisă” este un adevăr absolut.

5. Dacă este adevărată teoria „big bangului”, azi zicem că vemp este mai mic sau egal cu 10 la puterea (-43) de secunde și uemp este mai mic sau egal decît 3 înmulțit cu 10 la puterea (-43) de milimetri. Niciodată nu-i vom cunoaște în mod absolut proprietățile, configurația, doar vom stabili niște intervale în care relativ îi putem așeza dimensiunile spațio-temporale în sens de „mai mic decît”.

6. În profunzimi, „foarte jos”, două vemp și „libertate asimptotică fidelă principiului anularii interzise”; cu cît le apropiem mai mult cu atît interacția dintre ele este mai mică (apropierea se face fizic cu energii foarte înalte); libertatea asimptotică și principiul anularii interzise, pentru mine, momentan, tin loc înțelegerii continuumului real; la distanțe asimptotic scurte, fidele și ele principiului anularii interzise sau la energii foarte înalte, care au spectru discret, două vemp se comportă liber.

7. „La mijloc” vemp o găsim „ca ceva” din care este construită curbura spațiului nostru real; este supusă unor constrîngerii asimptotice și este veșnicia veșnicilor conversiilor materiale care nouă ne apar cu spectru energetic și ritmuri discrete.

8. În lucrurile și evenimentele „foarte de sus” și „foarte departe” nu mă încumet încă să spun

și experimentale, nu va consuma niciodată distanța pînă la „adevărul ultim”, cred sincer că întrebuintarea energiei intelectuale nu aduce numai liniște și alinare, este deprimant să fi într-un labirint pe a cărui ieșire scrie: cu cît cunoaștem mai bine universul, cu atît apare mai fără sens. Despre ce este vorba. Îndemnul de a privi istoria universului pînă la „începuturi” este irezistibil, obsedant și halucinant, iar efortul de a-l înțelege este unul din foarte puținele lucruri care ridică viața omului deasupra condiției sale de simplu participant la o dramă, conferindu-i, în schimb, ceva din măreția unei tragedii. Căutarea materiei în univers, interceptarea radiației cosmice fosile permit oamenilor care au eruditie completă să întreaga întindere a problemei să vorbească cu o oarecare siguranță despre istoria universului timpuriu. Mie acest lucru îmi dă „senzația ultimei posibilități a cunoașterii”. Dar de aici și pînă la a ne sugera cu emoție sau, uneori, glacial, că nu avem scăpare cred că este un joc matematic, un exercitiu al rațiunii, care nu trebuie să ni le permitem.

Teoria densității critice a universului, aproximație grosolană, pentru că stîm sigur, chiar din perimetrul logicii formale, că am interceptat doar înfîm din substanța și existența materială cu care sîntem veșnic înzestrați, jocul matematic cu așa-zisul timp propriu al particulelor, cu viteza de fugă a galaxiilor, observînd că universul acum accesibil nouă este în extensie, conduc la paradig-

ma Densușianu-Pușcariu (1875—1965) — fiica lui Aron Densușianu —, care a condus timp de mulți ani clinica oftalmologică din Iași. A descris cu precizie trahomul incipient, a studiat profilaxia bolilor de ochi, a dus campanii susținute pentru combaterea conjunctivitei granuloase și pentru înfîntarea de centre oftalmologice pe județe. Lucrarea ei, scrisă în colaborare, Sfaturi pentru prevenirea orbirii (1914), s-a bucurat de o largă popularitate.

Din pleiada numeroasă a celor care ar mai trebui semnalati, să ne oprim în încheiere asupra regretatului profesor Petre Vancea (1902—1986), profesor la Cluj-Napoca, Iași și București, membru corespondent al Academiei R.S.R., ca și a numeroase societăți științifice străine. A înțeles cercetări privind rolul cristalinelor în metabolismul co-lasterolului, tumorile ochiului, cataracta senilă, diagnosticul precoce al glaucomului, traumatismele de război, chirurgia reparatoare a organului vederii, miopia progresivă. A preparat medicamentul ETO (extract total de ochi), cu care se obțin bune rezultate într-o serie de afecțiuni, ca miopia forțe, unele leziuni degenerative ale nervului optic.

I.M. ȘTEFAN

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Lumina ochilor

„Mi aveau o față și o tubean ca ochii din cap”, citim într-un basm de Petre Ispirescu. E cunoscută și expresia: „Îi era dragă ca lumina ochilor”. Astfel de formulări — și numărul lor este cu mult mai mare — ilustrează însemnătatea firească pe care poporul o dă acestui organ vital al corpului omenesc și asigurării unei vederi sănatoase. De altfel, primul medic titrat român, Ioan Piuariu-Molnar (1749—1815), a obținut în 1774 diploma de „magistru oculist și chirurg” la Universitatea din Viena. A practicat la Cluj, reușind multor pacienți vederea, și a fost medic oculist al Transilvaniei, fiind adesea solicitat și în străinătate pentru efectuarea unor operații dificile.

Preocupările de îngrijire a ochilor sînt însă la noi cu mult mai vechi. Printre plantele medicinale folosite de geto-daci, unele erau anume destinate suferințelor oculare. În Dacia romană au activat, la Alba Iulia și Gîrbău, doi medici oculiști,

al căror nume ni s-a păstrat: Titus Attius Divixtus și Publius Corcolomus. Istoricul medicinei românești au stabilit că ei tratau conjunctivita simplă, conjunctivita granuloasă, diferite forme de slăbire sau întînecare a vederii; medicii romani recomandau extras de valeriană dizolvată în vin, sulfat de cupru, tîmbele dizolvată în albus de ou, sulfat de fier dizolvat în oțet, diferite extrase din plante. Ulterior, un leac empiric mult folosit de medicina populară pentru îmbunătățirea vederii și chiar în unele cazuri de orbire se baza pe utilizarea plantei denumită „iarba rîndunicii”; oamenii învățaseră de la păsări, căci rîndunelele frecau ochii pulilor orbi cu această iarbă, cunoscută în nomenclatura științifică sub numele Herba chelidonia (în grecește, chelidon—rîndunică).

În ce privește școala românească de oftalmologie, fondatorul ei este considerat doctorul Nicolae Manolescu (1850—1910),

personalitate de seamă a medicinei românești, de altfel și un igienist reputat, lucrarea sa Igiena Țărânilor (1895) fiind premiată de Academia Română. Ca și alți cititori români de școală științifică, N. Manolescu s-a remarcat prin realizarea unor priorități omologate pe plan mondial. Astfel, procedeul de extracție a cristalinelor prin amulgerea capsulei anterioare (care evită astfel cataractele secundare), introdus de el în 1894 și adoptat în întreaga lume, a primit denumirea „procedeu Manolescu”. Tot numele său îi poartă o metodă originală de periaj al conjunctivei în trahom. A folosit de asemenea, primul în lume (1880), iodoformul, ca an-tiseptic în chirurgia oculară și a aplicat, un procedeu nou de iridectomie. Un merit necontestat al său a fost dezvoltarea și modernizarea clinicii oftalmologice de la Spitalul Colțea, care funcționează și astăzi.

Printre continuatorii lui N. Manolescu, trebuie amintit în primul rînd Gheorghe Stănculescu (1874—1917), care l-a urmat și la catedra de specialitate de la București, autor al primului manual tipărit de oftalmologie de la noi. El s-a făcut cunoscut prin introducerea unui procedeu personal de extracție intracapsulară a cristalli-

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Un grup de locatari din Cluj-Napoca — în numele căruia ne scrie Marcel Rus din str. Albac nr. 19, ap. 2 — își pune toată speranța în sprijinul nostru... „Locuim pe susmenționată stradă — ne sesizează, printre altele, semntarul —, într-un imobil de garsoniere tip mai vechi, folosite temporar, mai mult ca tranzit, în principal de cei care încă nu și-au întemeiat o familie. De la o vreme, multe garsoniere n-au mai fost ocupate reglementar, prin repartitie de la consiliul popular municipal, fapt ce a condus la adăpostirea vremelnică a tot felul de inși, unii certați cu legea, alții indiferenți și neglijenți față de averea statului, care au concurat la degradarea imobilului. Datorită și dezinteresului dovedit de I.C.R.A.L., în prezent blocul amintit a ajuns într-un așa hal încât sintem nevoiți să locuim în condiții total necorespunzătoare.

Oare, cu ce se ocupă comitetul de bloc și administrația acestuia?! Ce face I.C.R.A.L.-ul?

■ Primim din partea Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Baia Mare: La scrisoarea adresată dvs. de un grup de locuitori băimăreni care propun schimbarea denumirii unor străzi din municipiu, vă aducem la cunoștință că în lista de propuneri privind îmbunătățirea nomenclaturii unor străzi din Baia Mare, înaintată organelor competente, potrivit prevederilor legale, s-a solicitat ca str. Baia Sprie să se numească Dr. Vasile Lucaci, iar actuala stradă Pășunii să poarte în viitor denumirea de str. Gheorghe Pop de Băsești.

■ Subsemnatul Vasile Băluță, domiciliat în Alba Iulia, str. Livezii nr. 40, telefon 2.60.02: La data de 16 februarie 1988, am comandat personal Atelierului de tâmplărie din cadrul Secției prestări servicii de pe lângă Consiliul popular al comunei Ghimeș Făget, județul Bacău, mai multe rolete de interior în valoare totală de 5.360 lei, din care am plătit ca avans suma de 760 lei, așa cum rezultă și din foaia de comandă nr. 462/16.02.1988. Cu toate că termenul de livrare a roletelor a fost luna septembrie 1988, nici până în prezent n-am intrat în posesia lor. Se împlineste, deci, anul de la lansarea comenzii; am telefonat și am scris de mai multe ori Consiliului popular al comunei Ghimeș Făget, precum și secției cu pricina, dar toate demersurile mele au fost zadarnice. Întrucât cei vizati se fac că nu văd și n-auz, vă rog să interveniți dv. fie pentru urgentarea livrării comenzii, fie pentru restituirea banilor dați ca avans.

■ Consiliul popular al municipiului Constanța, ca răspuns la scrisoarea petentului Eugen Ghenea: Conform Decretului nr. 68/1976 al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, pentru a beneficia de mutație în municipiul Constanța orice cetățean care dorește acest lucru trebuie să aibă calitatea de încadrat în muncă pe raza respectivului municipiu înainte de 1.01.1975, condiție pe care Eugen Ghenea nu o îndeplinește. Cât privește completarea rețelei de dotări din cartierul Paleză Sud, menționăm că în anul 1988 s-au dat în folosință unități de librărie, patiserie, textile-în-căldămintă, frizerie-coafură și s-a extins piața agroalimentară. În anul acesta urmează să înceapă construcția unei școli pentru clasele I—VIII și a unor magazine alimentare și industriale amplasate la

Scrisoare comentată

Izlazul comunal

În multe din comunele noastre, îndeosebi de deal sau de munte, există suprafețe proprietate obștească destinate pășunării animalelor crescute pe lângă gospodăriile cetățenilor de la sate. Contra unei taxe rezonabile, adesea neînsemnată, achitată consiliului popular sau cooperative agricole de producție din localitate, omul gospodăruș își poate paște aici, din primăvară până toamna târziu, câteva mii de vaci și un vițel, o junică sau un tăuș. Casa i se poate astfel îndestula repede cu un belșug de produse animale — lapte, lână, carne etc. —, contractele pot fi mai prompt onorate cu importante surpluse, piața însăși are numai de câștigat. Cu o singură condiție: izlazul să fie bine întreținut, fertilizat la vreme și folosit cât mai chibzuit în scopul pentru care a fost creat.

Fără iarbă proaspătă, îndeustătoare, animalele cresc foarte greu și nu pot da producțiile scontate. Aducem de aceea în atenție o problemă și o doleanță cetățenească. Dacă în țară, mai ales în județele Sibiu, Vilcea, Suceava, Vrancea, Botoșani, Mehedinți, Bihor, Harghita, Covasna etc., există multe primării și conducători de unități agricole care manifestă deosebită grijă și preocupare constantă față de izlazurile comunale încredințate, mai sînt din păcate și altele care ignoră cu desăvîrșire menirea și importanța acestui bun de larg interes obștesc, îl lasă în paragină sau la discreția oricui; mai rău, unele chiar l-au desființat. Așa este, bunăoară, cazul izlazului din comuna Poarta Albă, județul Constanța, oferit spre negativă ilustrare de corespondentul nostru voluntar Lucian Badea din aceeași localitate. Deși — ne scrie omul, printre altele —, în unele localități din împrejurimi pășunile de pe izlazuri sînt parcelate, frumos îngrijite și cu un păstorit bine organizat, la noi, la Poarta Albă, pășunea e lăsată în părăsire, pe ea hîrjonindu-se în voie doar cîinii de pripas. Ambalaje de tot felul sînt aruncate vîrăste, sticle și geamuri sparte, moloz și pietre te împingă mai la tot pasul, crățiți și lighene sparte, saci goi de plastic, făcuți ferfeniți, care au transportat cîndva pesticide și erbicide, s-au zvîrlit chiar pe locul unde mai pasc, din cînd în cînd, oile, poluîndu-l. Mai pe șleau spus, aproape o treime din acest izlaz întins pe multe hectare a fost transformat ad-hoc într-o veritabilă platformă de gunoale sau într-un cîmîțir de caroserii auto și alte fiare vechi, nenumărate. E năpădit vara de urziți și buruieni, de fel de fel de arbusti imposibil de digerat chiar și de bivoli. Nici cetățenii, dar nici responsabili treburilor locale nu s-au învrednicit să întreprindă vreo măsură menită a scoate izlazul din neplăcuta stare. Se vede de departe că lipsește mina bunului gospodăruș, iar sîtenii n-au de la o vreme, unde să-și ducă o oale-două la păscut, darmită o vacă!...

Mai puțin și vine primăvara. Începe iar să încolțească firul ierbii, iar miei se pregătesc să iasă la păscut. E momentul ca gospodarii din Poarta Albă — și nu numai ei, ci toți cei care încă n-au făcut-o! — să-și întoarcă de pe acum fața și spre izlazul comunal.

MIHAI STĂNESCU ■

parterul blocului din str. Brizei ce va fi realizat de I.A.C.M.P.

■ În numele mai multor cetățeni domiciliati în Risnov, Zărnești, Cristian, Sohodol, Bran, Moeciu și Fundata, Ioan Mateiu din Zărnești, str. Ana Ipătescu nr. 1 A, avansează propunerea — după opinia noastră, îndreptățită — de a se reanaliza și optimiza mersul trenurilor și orarul legăturilor pe linia Brașov — Zărnești, corelîndu-le mai bine cu orarul trenurilor de pe linia 300 București — Brașov. După actualul mers al trenurilor, se pierde prea mult timp cu așteptatul legăturilor. Bunoară, personalul 4001 sosește în Brașov la 22.10, trenul spre Zărnești pleacă la 21.53, iar dacă nu călătorești cu rapidul 35, ai legătură numai la orele 23.55. Din același motiv ar trebui corelat mai bine trenul cursă 2548, care sosește în Brașov la 16.11, cu personalul 2006 care pleacă spre București la 16.06 etc. etc.

■ Ca răspuns la sesizarea lui Marin Dițoiu din comuna Frăsinet, care ne semnaleză aprovizionarea necorespunzătoare a magazinului sătesc cu rechizite școlare, Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Călărași ne comunică: Din verificările efectuate a rezultat că cele sesizate se confirmă, situația datorîndu-se faptului că respectivul magazin din satul Luptători a fost închis mai bine de 4 luni, ca urmare a unor neregulate depistate în gestiune. Conducerea Cooperativei de producție, achiziții

și desfacerea mărfurilor a schimbat gestionarul și a luat măsuri de aprovizionare a unității cu rechizite și produse alimentare, astfel încît lucrurile s-au schimbat în bine.

■ Am cumpărat de la Magazinul „Modern” din Galați un radiocasetofon stereo, portabil, cu seria 05287, fabricat de I.J.S. „TEHNOTON” Iași. Cumpărarea s-a făcut în baza facturii nr. 1781715 din 11.05.1988. Pentru a-i remedia o defecțiune apărută în termenul de garanție, pe 20 decembrie '88 am dus aparatul la reprezentanța fabricii, de unde mi s-a eliberat bonul de primire nr. 2445/20.12.1988 și mi s-a spus că pe ziua de 27.12.1988 să vin să-l ridic. M-am prezentat, așa cum ne fusese înțelegerea, la data indicată, dar, spre neplăcuta mea surprindere, am fost informat că sediul reprezentanței a fost violat și, printre aparatele furate, s-a numărat și radiocasetofonul meu. Am fost sfătuit să mă adresez fabricii producătoare, ceea ce am și făcut imediat, dar, iată, au trecut deja mai bine de două luni și, în pofida repetatelor mele intervenții, atît la reprezentanță, cît și la fabrică, nici pînă azi n-am intrat în posesia radiocasetofonului sau despăgubirilor la care am dreptul legal. (MI-

hal Dumac, str. Albatros nr. 6, bl. N3, sc. 2, apartamentul 19, Galați).

■ Combinatul de fibre sintetice Iași, serviciul administrativ, cu privire la scrisoarea muncitorului Benone Ciobanu, trimisă spre competență rezolvare, ne informează că, în ziua de 25.01.1989, în prezența președintelui comitetului de sindicat și a directorului combinatului, s-a discutat cu petentul și i s-au explicat condițiile în care poate primi locuință din fondul de stat. Dacă își găsește cumpărător, C.O.M.-ul, este de acord să-l dea acceptul pentru înstrăinarea apartamentului proprietate personală, conform prevederilor legale. După înstrăinarea respectivei locuințe, avînd în vedere situația deosebită a tovarășului (familia compusă din 6 persoane, locuiește într-un mic apartament cu două camere), unitatea va căuta să-i rezolve problema spațiului de locuit în condiții cît mai favorabile.

■ Inspectoratul General al Miliției, Direcția economică, spre știință cetățeanului Ioan Grosu din orașul Motru și altora care au semnalat revistei unele nereguli manifestate în comerțul cooperatist din comuna Slivilești, jud. Gorj: Lipsa în gestiune constatată la Magazinul alimentat din satul Șiacu, în perioada 2.07.1983—7.05.1984, cînd petentul a lucrat ca gestionar, nu a fost produsă ca urmare a comiterii de fapte penale, motiv pentru care s-a dispus doar imputarea acesteia. Decizia de imputare a fost contestată de sus-numitul la Judecătoria din Tg. Jiu, care a respins contestația prin hotărîre judecătorească rămasă definitivă. Cît privește celelalte fapte menționate în scrisoare, ele nu au fost sesizate la timpul respectiv în vederea luării măsurilor ce se impuneau, astfel că au devenit tardive.

■ Ion Burlacu din Galați, str. Furnalăștilor nr. 2, bl. E1, ap. 241, a trăit nu demult un episod deloc plăcut. „În aprilie 1988 — ne scrie el —, ducîndu-mă cu o scurtă bărbătească (din piele) la întors, la Atelierul cooperativei meșteșugărești din str. Brăilei, responsabilul Bosiuc mi-a zis că-mi poate face din ea o scurtă de damă și tot el o s-o și vopsească uniform, însă îi mai trebuie ceva material. Am fost de acord. I-am adus imediat tot ce mi-a cerut, ba încă și mai multă piele (cam cît pentru încă o haină), dar la ziua sorocită — după multe amînări —, cînd am văzut ce „lucru” îmi făcuse m-am luat cu mina de cap. Așa-zisa scurtă de damă arăta ca vai de ea: într-o parte era mai scurtă și mai largă, într-alta mai lungă și strîmtă; căptușala nu mai era a mea, ci una veche și ruptă. De vopsit, n-o mai vopsise, precum ne fusese înțelegerea. Dacă i-am solicitat cuvințos să respecte comanda, să-mi restituie materialul rămas, mi-a spus că materialul nu-l mai are și că de vopsit el nu vopsește; s-a enervat, mi-a zis tot felul de vorbe grele. Degeaba m-am plîns președintelui cooperativei. Și azi, după aproape 10 luni, scurta a rămas neterminată, iar meșteșugarul Bosiuc continuă să se poarte cu clienții la fel de urît”.

Pagină realizată de MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

Sora Maria — Breaza: Nu, pentru că au depășit 18 ani. ● Atinge Victor — Drobeta-Tr. Severin: Prevederile Decretului 216/1981 au putut fi aplicate solicitanților timp de 3 ani. ● Soare Tudora — satul Cretești, com. Sprincenata (Olt): Nu aveți dreptul. Durata căsătoriei (minimum 10 ani pentru pensie de urmaș) se dovedește numai cu certificatul de căsătorie. ● Migiu Alexandru — com. Bîlteni (Gorj): Credem că ați fost încadrat corect. ● Berceanu Alexandru — com. Radovan (Dolj): Solicitați duplicat al certificatului de căsătorie și porniți dv. acțiunea. ● Ursache Constantina — satul Albești, com. Simnicu de Sus (Dolj): Dacă au sub 18 ani depuneți toate actele la consiliul popular. ● Tatulescu Corina — com. Boldu (Buzău): Grupul ABBA nu mai există, iar ce povestiți dv. este, cum spuneți, „pură inconștiență”. Sînt o mulțime de ocupații plăcute, alegeți! ● Boureanu Sofia — Craiova: Studiați singură bibliografia concursului. ● Mustea Mihail — Făgăraș: Adresați-vă revistei săptămînale „Lumea”. ● I.G.F. — Sebeș: Biroul executiv al consiliului popular hotărăște. ● Ciobanu Carmen Adina — Piatra Neamț: N-o avem. Scrieți pe adresa Radioteleviziunii Române. Și nu mai plîngeți, dacă iubiți viața și sînteți fericită. ● Popa Marina — București: Par bune, dar nu știm pentru ce. ● Neagoe Constantin — Craiova: Prezențați propunerea în adunarea generală a oamenilor muncii. ● Geoglovan Matei — București: Numai medicii specialiști vă pot ajuta. ● Baltes Susana — Ocna Sibiului, Linca Tudor — București: Adresați-vă instanței de judecată. ● Bădeanu Constantin — Vulcan: Pentru preluarea contractului de școlarizare, depuneți cerere la unitatea unde doriți să vă transferați care, în raport de necesarul de muncitori calificați, poate aviza sau respinge cererea. ● Birsan Nicolae — com. Albești (Mureș): Nu se poate stabili cine a făcut scrisoarea în numele dv. Oricum, s-au verificat cele sesizate și s-a constatat că nu s-au inversat noțele. ● Dragomir Sorina — Cernavodă: Prezențați-vă la Oficiul forței de muncă — punctul de lucru din localitate. ● Ceia Mihaela — Suceava: Lucrarea de reparație a hidrolozației este planificată în semestrul I. ● Lăcătuș Gheorghe — Arad: Și acoperișul blocului în care locuiți va fi reparat în acest an. ● Micu Olguța — București: Inspectoratul școlar al județului Caraș-Severin a dat dispoziții Liceului industrial nr. 1 Reșița să solicite în scris diploma dv. Liceului industrial nr. 3 Pitești (art. 33 din Regulamentul actelor de studii). ● Tudor P. Dumitru — Ploiești: Activitatea desfășurată de dv. se încadrează în grupa III de muncă. ● Sperca A. Vasile — com. Godinești (Gorj), Lefter St. Leonard — Huși: Întreprinderea de produse ortopedice și protezare, 70481 București, str. Negustori 8, execută, pe baza recomandării medicale, cărucioare cu acționare manuală.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

După cum bate vîntul

Am în față două scrisori, una adresată redacției, alta conducerii C.A.P. Dobroiești; prima, datată 9 decembrie 1988, a doua, 20 ianuarie 1989. Cea dintâi ne aducea la cunoștință o stare de lucruri aberantă, relevantă apoi în detaliu, chiar și prin declarații sub semnătură, de către muncitorii secției de mase plastice Voluntari a C.A.P. Dobroiești (fapt ce a făcut obiectul anchetei revistei noastre „Ulciorul n-a mers la apă decât patru luni”). A doua sună astfel: „Secția de mase plastice Voluntari vă rugăm să ni-l aprobați pe tovarășul Rușeșel ca șef de secție. Noi toți colectivul sintem de acord”. La data vizitei noastre, 15 decembrie, în secție lucrau 135 de muncitori. Pe cerere figurează 45 de semnături.

Ceea ce a provocat scrierea acestor rânduri, ceea ce nu v-am spus încă, e faptul că în cele două liste de semnături am descoperit cu stupeoare două nume care se repetă. Doi oameni care s-au revoltat, care n-au suportat ca demnitatea să le fie călcată în picioare. „Tovarășul Rușeșel confundă unitatea cu o proprietate personală. Vă rugăm să ne sprijiniți în a readuce la normal această unitate, să ne sprijiniți în a ne recăpăta drepturile”, scriau ei și apoi, după numai o lună, „Vă rugăm să ni-l aprobați pe tovarășul Rușeșel ca șef de secție”.

Ce s-a întâmplat în intervalul de timp dintre cele două scrisori? Înțelegerea cu care am contractat C.A.P.-ul nu a oferit o perioadă comenzi. Din această cauză, secția și-a întrerupt temporar activitatea, urmînd să și-o reia la finalul acestei luni. Coincidență care, cu mai multe eforturi din partea conducerii cooperativei, poate ar fi putut fi evitată. Numai că această coincidență a destituirii fostului coordonator cu întreruperea temporară a activității secției a făcut credibilă, pentru unii din muncitori, ideea pe care acesta a susținut-o permanent „eu vă tin, eu vă plătesc”, de la a cărei roșire și pînă la aplicarea în practică a celui atotputernic „cui nu-i convine să plece!” n-a mai fost nici măcar un pas.

„Demnitatea este prețuirea pe care ne-o dăm singuri”. Cuvintele gânditorului exprimă un adevăr pe care lumea, realitatea noastră, care consideră omul valoarea supremă, ne-a făcut să-l înțelegem și să-l prețuim cu adevărat. Desigur, și pentru lășitate și pentru umilință putem găsi scuze, putem invoca responsabilități în numele cărora le-am comis.

Cu cîțiva ani în urmă, șeful unui atelier dintr-o mare întreprindere palmuiește pe unul din muncitori pentru o greșală în executarea unei piese... Neașteptat, cel revoltat de gestul umilitor este nu muncitorul lovit, ci un altul, martor la scena, care îl și reclamează conducerii pe șeful de atelier, de altfel recunoscut pentru modul „personal” în care înțelegea să conducă, proclamînd fără nici o reținere puterea sa absolută, în virtutea căreia „toți depindeți de mine”. Și mai neașteptată, însă, reacția celui umilit, a produs perplexitate. „A fost un gest prietenesc și nimic mai mult”, avea să declare în fața conducerii întreprinderii, explicînd mai apoi unui coleg tinăr: „E șef. Dacă mă dădea afară, cum mă mai uitam în ochii copiilor?”, neputînd sau nevrînd să răspundă la întrebarea celui alt: „Dar dacă ei vor afla, ai să-i mai poți privi în ochi?”. Copiii aceia sînt acum mari. Tinărul de atunci, azi și el părinte, îmi spune că a dorit ca ei să nu afle lășitatea tatălui lor.

Nu, demnitatea nu admite concesi. Demnitatea nu e o monedă de schimb la care se poate apela sau renunța în favoarea alteia, mai folositoare. Între demnitate și umilință, ca și între curaj și lășitate, distanță e infinită și totuși, alături de ușor de parcurs, uneori, încă există încă unii care încearcă să ne facă să credem că micile lor lășități motivate de o conștientă sau alta nu au nimic de a face cu demnitatea lor, care rămîne în sfera valorilor ce nu pot fi atinse de concesi minore.

Ceea ce Elenei Ioan i se și întîmplă. Ea își crește acești copii de la naștere (chiar simpla ei declarație, pe proprie răspundere, cum pot fi interpretate cererile ei, în ultimă instanță, ar fi fost suficientă, aflăm tot de la Ministerul Muncii), și cere ca legea să fie respectată.

Cu avizul Ministerului Muncii însă, ne întorcem de unde am pornit. El subliniază odată în plus că dinamismul legii este fidel dinamismului vieții, că legea nu e ruptă de realitate. Ea este făcută să protejeze adevărul și în acest perimetru cred că descoperim înaltă menire a juristului. Or, adevărul Elenei Ioan și al celor doi minori, avut în vedere la stabilirea dreptului la alocație, nu s-a schimbat cu nimic de la nașterea copiilor și pînă astăzi, cînd ei își redobîndesc dreptul. Un text de lege, o orientare, o interpretare, accentul pus pe un articol sau altul, da, dar adevărul acestei mame, nu.

Și atunci, cu ce a greșit E.I.? Pentru ce să fie lipsiți doi minori de sumele de bani ce li se cuvin, pentru creșterea și educarea lor, bani pe care nimeni nu i-a încasat în acest răstimp?

Poți afirma cu mina pe inimă că ai aplicat corect legea, în sensul ei profund uman, neglijînd aceste adevăruri?

Sîntem convinși că nu. Și o dovadă este noua optică a Ministerului Muncii, lăudabilă pentru consecințele ce decurg de aici, dar care, în cazul nostru, dă naștere altor întrebări, din care noi punem doar una: pot înțelege acești copii că temporar (!?) n-au avut dreptul să beneficieze de alocație de stat?

Revenim, în final, la bunăvoința invocată cu atîta patos de cei doi funcționari ai Cooperativei de invalizi Metalica. Contabilul șef ne mărturisea că se gîndiseră chiar să găsească o formă de a-l aproba Elenei Ioan ridicarea sumei de 3000 de lei pentru a putea divorța. Dacă divorța, E.I. și cei doi minori se încadrau într-un alt articol („am și eu controale, cum răspundeam?”) și totul era minunat. Cîtă viață încap în nenumăratele hîrtii pe care E.I. le-a expediat tuturor celor ce au privit-o cu bunăvoință, e greu de spus. Dar cîtă viață încap între ele timp de doi ani și jumătate ușor de priceput: speranțe, necazuri, dezamăgiri. Să nu fi înțeles toți acești oameni binevoitori pînă la tandrețe că E.I. avea nevoie nu doar de „înțelegerea” lor, ci de competență și seriozitate? Pentru că, pînă la urmă, în pofida numeroaselor declarații de bunăvoință, singura care o ajută pe E.I. este chiar legea.

RAZVAN BARBULESCU

„Reușitele noastre în materie de comerț exterior — ni se spune — se datorează în primul rînd calității și execuției prompte a tuturor comenzilor. De 16 ani lucrăm, doar cu Firma Reverdy, din Franța, care și-a sporit comenziile an de an și, concomitent, numărul sortimentelor solicitate. De la telefonul executat încă din 1973, acestea au ajuns în prezent la 18, printre ele numărîndu-se comodele (de mai multe tipuri), bibliotecile, mesele de servit, minitorul, setul de mase care intră una în alta. Numai anul trecut valoarea comenzilor a atins 710 000 dolari, iar în acest an, după cum ați putut sesiza, ea urmează să crească. Din păcate nu avem decît două secții — cea din Albotești (condusă de maistrul Nicolae Ghioc) și cea de la Găzdarie (îndrumată de maistrul Vasile Joja) —, ultima executînd o parte din produse și pentru cerințele interne”.

Vizitîndu-le, m-am convins că, într-adevăr, datorită artizanilor ei, cooperativa își merită cu adevărat numele și fama cîștigată!

CORNEL GALBEN

ROXANA P. MANOLESCU

De mai bine de o doi ani de zile, o mamă se străduiește prin toate mijloacele legale să redobîndească pentru copiii ei un drept pe care statul nostru li l-a acordat tuturor copiilor țării, alocația de stat.

Memoriile și audiențele, cererile și insistențele sale verbale n-au reușit să-i convingă pe cei în măsură și în drept să-o facă să stăruie mai mult asupra argumentelor sale, să țină seama de ele în condițiile unei aplicări atente a legii, atît în litera, cît și în spiritul ei.

Timpul a trecut și, cum se întîmplă adeseori, femeia a început să devină obosită pentru unii și enervantă pentru alții („nu vrea să priceapă că legea nu-i dădea acest drept”), iar cazul ei, care, la vremea potrivită, dacă ar fi fost examinat temeinic și exact, se putea lesne finaliza în sensul celor solicitate, a devenit unul „încurcat”, „aparte”, „complicat” etc., după aprecierile unora dintre funcționarii cu care am stat de vorbă pe marginea lui. Este drept însă că aceștia n-au omis să sublinieze bunăvoința de care au dat dovadă și înțelegerea arătată, chestiune care ar avea darul să înduioșeze pe orice om de bună credință dacă n-ar simți nevoia ca mișcătoarea grijă să aibă acoperire în fapte.

Să intrăm în miezul problemei, reluînd un fragment din memoriul semnat de Elena Ioan, din București.

„Lucrez la Cooperativa de invalizi Metalica, secția a 2-a, fiind bolnavă de paralizie infantilă la membrul inferior sting de la vîrsta de 9 ani. Am fost căsătorită cu Ioan Gheorghe și din căsătoria noastră a rezultat un copil care, astăzi are 22 de ani. Sîntem despărțiți din anul 1969, dar nu sîntem divorțați. Din afara căsătoriei mai am doi copii minori, Ioan Laura, născută la 30 decembrie 1975, și Ioan Gabriel, născut la 14 mai 1985. Despre situația lor este vorba în memoriul meu, mai exact spus, despre alocația de stat pe care am primit-o, pentru ei, pînă în iunie 1986. De la această dată mi s-a sistat, spunîndu-mi-se că nu sînt divorțată. Dar în iulie 1986, prin sentința civilă nr. 5166, este admisă acțiunea de tăgădă a paternității înaintată de Ioan Gheorghe, cum este, de altfel, și firesc, instanța reținînd că nu el este tatăl minorilor Laura și Gabriel. S-a confirmat astfel realitatea că sîntem despărțiți în fapt din 1969, cînd el a abandonat familia, copiii rămînînd în exclusivitate în întreținerea mea. Menționez că și pentru primul copil, pînă la vîrsta legală, tot eu am primit alocația de stat. Oare acești doi copii n-au și ei dreptul la alocație ca toți copiii? De ce mi-a fost sistat

tă, dacă ei se află în întreținerea mea și de ce nu primesc sumele cuvenite din urmă și neprimite de nimeni altcineva? Sînt o femeie bolnavă și din retribuția mea trebuie să ne descurcăm patru persoane.”

Am stat de vorbă în două rînduri, (prima dată telefonic) cu Nicoleta Caștaliu, jurist consult la Cooperativa de invalizi Metalica, și, din partea conducerii, cu contabilul șef, Radu Mircea. De unde totul se putea limpezi aici, lucrurile au devenit și mai confuze. Am continuat discuția la Ministerul Muncii, împreună cu Silvia Pasti, Constantin Mircea și Mircea Bașchir din serviciul Asistență socială al Direcției generale de asigurări sociale, pensii și asistență socială. Am recitit împreună prevederile legale și, în parte am avut succes. În parte, spun, pentru că nici păreriile interlocutorilor mei

Cînd e vorba de lege, nu-i nevoie de bunăvoință

nu se aflau într-un acord perfect.

Reținem că, pînă una alta, în 1986, cînd s-a produs sistarea, dreptul la alocație era stabilit și, potrivit afirmației tovarășei Silvia Pasti, Decretul Consiliului de Stat nr. 410 din 1985 (ale cărui prevederi sînt invocate atunci cînd se motivează sistarea alocației) interzice stabilirea retroactivă a dreptului la alocație, dar nu și plata lui în cazul în care a fost stabilit.

Aceasta, pe de o parte. Pe de alta, sentința civilă referitoare la paternitate și, de asemenea, certificatele de naștere ale minorilor impun și mai evident adevărul că ei se află în întreținerea exclusivă a mamei, așa cum au fost de la nașterea lor. Ținînd seama de toate acestea observăm cu ușurință că situația lui E.I. se încadrează în articolul 6, alineatul 3 al Decretului 410: „În cazul părinților divorțați, PRECUM ȘI în cazul copiilor din afara căsătoriei, alocația se acordă părintelui care are copilul în îngrijire.”

Acest precum și nu trebuie să dea bătaie de cap nimănui, pentru că orice gramatică a limbii române îi poate explica fără dubiu rosturile. Deci nu alt articol, ci acesta privea cazul nostru.

În acest context, răspunsul formulat de Cooperativa de invalizi Metalica, la 7 ianuarie 1989, în virtutea inerției și

departe de orice logică sau chiar de precizările ulterioare aduse de Ministerul Muncii (la care ne vom referi mai tîrziu), este aberant ca orice mostră crasă de birocratie.

Elenei Ioan i se comunică, printre altele, „să se îndrepte cu acțiune împotriva soțului și să-i pretindă despăgubiri care să reprezinte cuantumul alocației de care ați fost lipsită. Pentru stabilirea dreptului de alocație pentru viitor, urmează să prezentați adevărîntă de la locul de muncă al soțului din care să rezulte că nu beneficiază de alocație pentru cei doi minori”.

De care alocație să beneficieze, tovarăși de la „Metalica”, dacă o instanță s-a exprimat clar încă de acum doi ani în această privință? Nu mai spunem că răspunsul intră în totală contradicție cu un altul trimis de Ministerul

Muncii și înregistrat la aceeași unitate cu nr. 210 330, în data de 10 a XII-a 1988 (deci cam cu o lună înainte), potrivit căruia E. I. are dreptul la alocație. Dacă mai adăugăm că între intervenția noastră telefonică (în care tovarășa Caștaliu ne informa că E. I. nu poate beneficia de dreptul său, dacă nu divorțează) și discuția avută la fața locului, motivele pomenite de „cooperativă” se băteau cap în cap, avem imaginea cea mai fidelă a birocrăției perfecte, rotunde, care nu rezolvă nimic și te aruncă în cea mai adîncă perplexitate.

Dar nu este vorba de drepturile minorilor numai de la 1 ianuarie 1989 (acesta fiind ultimul „cuvînt” al cooperativei Metalica) sau din septembrie 1988, cum sună părărerea unuia dintre specialiștii direcției amintite din Ministerul Muncii, ci de alocația ce li se cuvine de cînd a fost stabilită.

Noul răspuns al Ministerului Muncii formulat în urma avizului din 30 august 1988, spune că această prevedere legală (e vorba de art. 6, alin. 3), se aplică în mod corespunzător și în cazul în care părinții sînt despărțiți în fapt, dacă prin hotărîre judecătorească rămasă definitivă, copiii sînt încredințați mamei spre creștere și educație.

Artizanii

Deși numără doar 800 membri, Cooperativa „Artă meșteșugărilor” din Moinești se află de cîțiva ani printre fruntașele întreprinderii socialiste din cadrul U.J.C.M. Bacău. Confruntarea decisivă a avut loc în 1987, cînd unitatea a reușit să obțină nu numai locul I pe unione, ci și diploma de evidențiată pe ramură, la cooperative mixte. Păștrînd steagul de fruntași și în 1988, cooperatorii moineșteni au intrat în anul acesta foarte bine, cele 8,4 milioane lei cit reprezentînd valoarea producției obținută în luna ianuarie fiind cea mai mare din întreaga istorie a cooperativei.

„În nici o altă lună, ne spune Dumitru Măciucă, președintele unității, nu am reușit să obținem o producție similară. Comparativ cu media înregistrată anul trecut, ca să dau un exemplu, creșterile sînt în jur de 22 la sută, semn că și în 1989 membrii colectivului nostru sînt hotărîți să mențină același ritm înalt, în conformitate cu actualele cerințe care stau în fața cooperativelor meșteșugărești din întreaga țară în etapa actuală. În acest sens am luat o serie întreagă de măsuri, între

care amintesc doar mai bune gospodărie și folosirea materiei prime și a energiei, creșterea calității la toate produsele, înființarea unui atelier de creație la profilul lemn și a unei secții de tapiserie, diversificarea prestărilor de servicii către populație, asigurarea contractelor pentru întreaga perioadă a anului. Dacă vom fi sprijiniți de conducerea U.J.C.M. și vom colabora la fel de bine, îndeosebi cu C.P.L. Comănești și I.F.E.T. Bacău, care și anul trecut ne-au livrat întreaga cantitate de lemn încă din trimestrul I, avem

toate șansele să ne onorăm comenzile, inclusiv la export”.

Atingînd această ultimă problemă, l-am rugat pe interlocutorul meu să-mi ofere cîteva amănunte în plus, deoarece tocmai vizitasem, cu cîteva minute mai devreme, o inedită expoziție cu piese de mobilier dedicate partenerilor externi. De dimensiuni mici, ingenios concepute și lucrate cu migală, acestea îți furau, într-adevăr, ochiul, înghiindu-te să le cumperi. Cine este partenerul entuziasmat de mobilierul fabricat de moineșteni?

■ Aminată de mai multe ori de la data primei sale programări (7 august 1988), în așteptarea unei definiri de către noua administrație americană a poziției S.U.A. față de procesul de pace din zonă, reuniunea șefilor de state din America Centrală s-a desfășurat recent la Costa del Sol, în Salvador. Au participat, ca și la reuniunile anterioare, președinții Oscar Arias, laureat al Premiului Nobel pentru pace pe 1987 (Costa Rica), Vinicio Cerrezo (Guatemala), Jose Azcona (Honduras), Daniel Ortega (Nicaragua) și Napoleón Duarte (Salvador). În declarația comună dată publicității la încheierea reuniunii se arată că cei cinci președinți au căzut de acord să se elaboreze în termen de trei luni un plan de „demobilizare” și repatriere sau reasezare voluntară a forțelor contras nicaraguane (care numără 13 000 de oameni, dintre care mulți pe teritoriul Hondurasului) și a familiilor acestora. În același timp, se

adresează un apel către „guvernele din regiune și din afara ei” care, „la mod deschis sau mascat” acordă sprijin grupurilor armate, să pună capăt acestui sprijin. Operațiunea de repatriere sau de reasezare, se spune în declarația comună, va conta pe colaborarea Organizației Națiunilor Unite. Observatorii apreciază că acordul la care s-a ajuns a fost posibil datorită coincidenței pozițiilor nicaraguane și hondurasiene asupra necesității de a se pune capăt existenței forțelor contras. Prin desființarea bazelor acestora, Hondurasul speră să se elibereze de o povară grea, care l-a creat numeroase probleme sociale și de securitate. Potrivit declarației comune, guvernul nicaraguan se angajează să procedeze la eliberarea deținuților (în marea lor majoritate membri ai gărzii somoziste), în conformitate cu concluziile Organizației Statelor Americane (O.S.A.), după care numai 100 din cei aproximativ 3 500 de

foști gardiști sînt acuzați de „crime contra umanității”. Pe linia măsurilor de continuare a democratizării în Nicaragua, declarația precizează că odată cu reformarea legii electorale și a legii presei, se va deschide o primă etapă de patru luni pentru a permite partidelor politice să se pregătească, și apoi o a doua etapă, de șase luni, dedicată campaniei electorale. Este vorba de alegerile prezidențiale, parlamentare, municipale și pentru parlamentul centroamerican, prevăzute inițial pentru noiembrie 1990, dar care, potrivit angajamentului asumat de autorități, se vor ține în primul trimestru al anului menționat, cu facilitarea prezentei observatorilor străini, în ambele etape ale procesului politic, încheierea delegațiilor O.N.U. și O.S.A. Salutul de numeroși oameni politici din întreaga lume, acordul de la Costa del Sol este apreciat ca un important pas înainte pe calea stabilizării situației din regiune.

■ Consiliul de Securitate a aprobat trimiterea în Namibia a Grupului de Asistență al O.N.U. pentru Perioada de Tranzitie (U.N.T.A.G.), însărcinat cu supravegherea trecerii Namibiei la independență. După cum a declarat președintele Consiliului de Securitate, rezoluția atestă dorința acestui important organism de a se proclama rapid independența Namibiei, precum și dorința de a coopera cu secretarul general al O.N.U. în vederea aplicării Rezoluției 435, adoptate în 1978. S-a apreciat că hotărîrea marchează un pas major pe calea decolonizării și că este necesar ca toate părțile să coopereze cu secretarul general al O.N.U. și cu reprezentantul său special în vederea realizării mandatului lor, pentru a da Namibiei posibilitatea să-și reia locul cuvenit în comunitatea națiunilor independente.

ION CODRU

Realități din lumea capitalului

Interviu cu un profesor universitar din Italia

Giovane, ricco e analfabeta...

Tinăr, bogat și analfabet...

Italia concurează cu Marea Britanie pentru locul al cincilea printre națiunile mai dezvoltate din punct de vedere industrial din lume. Lingă această afirmație, ziarul italian „La Repubblica” din 24 ianuarie, a.c. azasă rezultatele unui studiu, recent realizat de specialiști, cu privire la nivelul de cultură al cetățeanului italian.

Senzația e cea de orăpastie: 22% dintre adulții italieni, nu au nici măcar nivelul de pregătire al unui copil care termină școala elementară. Deci se poate deduce că sînt aproape analfabeți. Și nu numai atât. Aici 44% dintre adulții italieni nu reușesc să promoveze examenele de absolvire ale școlii generale, obligatorii (care, în Italia cuprinde cinci ani de școală „elementară” și trei ani de școală „medie”).

Acestea sînt afirmațiile — deci concluziile — unui cunoscut socio-lingvist Tullio De Mauro, un atent observator al evoluției vocabularului limbii italiene. Au fost exprimate cu ocazia inaugurării, la Florența, a unei inițiative neobisnuite, aceea de socializare a adulților, începută la 10 ianuarie 1989 în trei comune din Toscana (Scandicci, Signa și Lustra), cu sprijinul Ministerului învățămîntului și al Administrației regionale.

După părerea lui De Mauro,

acest procent ridicat de „practic analfabeți” sau în orice caz de persoane care ajung la vîrsta maturității, posedînd un patrimoniu lingvistic foarte sărac este o adevărată „armată invizibilă”. „Oamenii de care nici măcar nu ne dăm seama”, spune lingvistul, „pentru că au reușit să-și organizeze viața și să se integreze ocolind obstacolele comunicării scrise”. O părere împărtășită și de sociologul Sabine Acquaviva, care comentează: „Nu mă miră prea mult procentul de 22 la sută, avînd în vedere că la vîrsta de 14 ani, odată încheiată școala obligatorie, un italian poate, dacă vrea, să renunțe să mai citească, fără ca acest lucru să-l pună în pericol existența, traiul. Nici indicațiile traficului rutier și nici emisiunile transmise de televiziune nu impun un asemenea efort”. afirmă ironic sociologul, subliniînd fenomenul deja constatat de cercetătorii din domeniul lingvisticii și anume așa-zisul „analfabetism de rezerve”.

Conform unui studiu recent, realizat din inițiativa Radio-Televiziunii Italiene, de exemplu numai 7% dintre italieni cunosc sensul termenului „suspectat”, de-abia 12% știu ce înseamnă „introvers” și numai 19% sînt în stare să folosească corect cuvîntul „a boicota”. Lucrul acesta se înregistrează în țara în care lingvistul Giuseppe Pittanò, rămas corigent la limba italiană în clasa a patra elementară, avea să devină unul dintre cei mai de seamă cercetători ai evoluției limbii italiene și să vîndă 4 milioane de exemplare din cărțile sale. Profesorul De Mauro și ceilalți organizatori ai cursurilor

pentru adulți, organizate în Toscana, s-au declarat alarmați în ce privește „scenariul viitor al limbii italiene”.

„Cel 22 la sută dintre italieni care pot fi considerați analfabeți — afirmă De Mauro — „constituie o problemă în perspectiva viitoarei integrări la nivelul Comunității Economice Europene”.

Intruciva mai optimistă Maria Luisa Altieri Biagi, docent de istorie a limbii italiene la Bologna, adăuga că, în fond, „democratizarea școlii în Italia este un fenomen recent, început în 1962. Prea recent pentru ca cineva să poată avea iluzia că analfabetismul a fost complet eradicat”. Pe de altă parte ea remarcă faptul că acum un secol numai doi la sută dintre italieni cunoșteau și vorbeau corect limba națională, literară, pe lângă dialectul zonei natale. Să fie școala și nerespectarea „obligativității” și punctul dureros? După părerea exprimată de Altieri Biagi, cele mai bune școli din Italia sînt tocmai școlile elementare, unde însă, uriasă disponibilitate umană a învățătorilor și profesorilor nu este întotdeauna însoțită de o profesionalitate pe măsură. Pentru Guido Guglielmi, specialist în literatura contemporană, profesor universitar la Bologna, rezultat ca absolut necesar o educare permanentă a tinerilor italieni în sensul culturalizării. „Aceasta nu înseamnă o întoarcere la băncile școlii ci, într-un fel întoarcerea la tradițiile Renașterii, la cunoașterea și cultivarea plăcerii de a citi, chiar în vremurile noastre, pe care unii le-au caracterizat drept „colonialism al imaginii”.

Se desprinde deci părerea unanimă că ridicarea nivelului de trai al unui popor pretinde, în mod obligatoriu, ridicarea nivelului de cultură, de educarea generației tinere în respectul și dragostea pentru ceea ce reprezintă limba și cultura țării sale, în primul rînd și, indisolubil legate de acestea, de respectul și cunoașterea culturii celorlalte popoare cu care propria națiune coexistă pe planeta Terra.

ȘTEFAN UDRESCU

Gangsteri la 12 ani (M)

Intrebarea „Ce face poliția?” primește răspunsul de la unul din cei peste o mie de poliști angajați suplimentar la Los Angeles: nu mare lucru, întrucît numărul bandiților aflați încă la vîrsta pubertății depășește 45 000! O adevărată putere. Autoritățile sînt neputincioase sau nu s-au sensibilizat suficient la acest adevărat flagel care tinde să devină mai ucigaș decît SIDA. O dată pentru că drogurile distribuite sînt neînchipuit de periculoase — crack provoacă infarct miocardic cu deces instantaneu — și apoi pentru că lupta pentru putere între gang-uri pare să nu se încheie niciodată, înșingînd străzile marilor metropole americane. Lupta cu SIDA este favorizată, constata Steve Valdivia de la „Departa-

mentul de corecție pentru minori”. Există bani, există programe de cercetare, campanii de prevenire. Impotriiva noilor bande nu se întreprinde nimic. Cîteva echipe de sfat familial au reușit să determine cîteva sute de tineri să revină pe drumul cînstel. Prea puțini pentru că prea puține sînt argumentele în stare să-l determine pe copilul delincvent să renunțe la drog și crimă. Sînt copiii ghetto-ului, unde celula familială nu există, unde părinții, dacă sînt cunoscuți, beau și se droghează trimițîndu-și progenitura la furat și prădăciuni, unde școlile nu-l învață nimic. Acești copii au ales. Viața în mașini sport cu buzunarele pline de dolari (o mie pe zi!), o viață care riscă să fie foarte scurtă. Lor însă, nu le pasă. Se află pe acel prag al frustrării unde nimic nu mai contează. Nu au nimic de pierdut, pentru că n-au nimic!

„Nu o facem numai pentru bani, se explică Chic, 16 ani, membru al gangului Bloods. A face parte dintr-o bandă e o problemă mai profundă decît pare la prima vedere. Aici am prie-

teni, aici am o FAMILIE! Se crede greșit că durii sînt gangsteri. Dacă ești un dur n-ai nevoie de protecția bandei. În ghetto, cine n-are protecție e un om mort. În plus, cine intră într-un gang e respectat, simte că e cineva. Și avem atîta nevoie să fim folosiți, să fim buni de ceva”.

Acum au pătruns în alte 14 orașe americane printre care Denver, Seattle, Phoenix și Kansas City. În așteptarea lor — care nu poate dura mult, pentru că prețul drogurilor scade de la o zi la alta și gangsterii de 12 ani trebuie să-și găsească noi piețe de desfacere — cetățenii americani nu știu ce să facă. Să plece în vacanță e riscant, să-și lase copiii la bunici, la fel, să lase seara pe străzi înseamnă să sfidezi destinul... Așa că, unii mai prevăzători cumpără arme automate care, în optica lor, îi pot apăra de teroarea juvenită. E ca și cum un minirăzboi e gata să izbucnească.

IOAN ROȘCA

În lumina adevărului

În numai trei ani de zile, Crăciun Ionescu, comentator al săptămînalului românesc de politică externă „Lumea”, semnează două prestigioase lucrări consacrate „Orientului. În 1985 — Furtună deasupra Orientului; în 1988 — Zile fierbinți în Orient, ambele apărute sub egida Editurii Politice din București.

Ultimul său volum este o analiză complexă a cauzelor și implicațiilor stărilor de tensiune și conflict care au marcat profund aproape fără întrerupere de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, evoluțiile politico-diplomatice, economice și militare din zonă, făcînd din aceasta teatrul celor mai îndelungate și acerbe confruntări înregistrate în perioada postbelică.

Fin analist al problematicei acestei zone, Crăciun Ionescu își conduce cu siguranță cititorul în meandrele evenimentelor, fundamentînd riguros concluzia că la originea tensiunilor, înfruntărilor și confruntărilor înregistrate s-a aflat întotdeauna competiția acerbă pentru dominație și sfera de influență în Orient.

Autorul relevă și demonstrează cu pertință că accentuarea confruntării în Orient, în ultima jumătate de veac, a avut loc în contextul marii dezvoltări a exploatarea petroliere, care au făcut din regiune primul exportator de „aur negru” al lumii. Este momentul în care zona este invadată de diverse companii petroliere străine, care — pentru a dobîndi și consolida poziții privilegiate — vor desfășura o acțiune globală și multiformă de acaparare, directă sau indirectă, a unor pirghii de comandă în statele respective regiunii, de destabilizare a structurilor naționale și de impunere a unor regimuri favorabile.

În acest război nedeclarat dus de companiile petroliere occidentale s-a apelat la o gamă foarte diversă de mijloace politice, economice, militare. Nu au lipsit, din acest larg diapazon de forme de acțiune, intriza diplomatică și presiunea politică, spionajul și diversivitatea, conjurația de palat sau răsturnarea violentă de regim politic, coruperea celor slabi și compromiterea celor puternici, asasinatul politic, sabotajul economic, intervenția militară directă. În scopul realizării obiectivelor urmărite de companiile petroliere, guvernele unor state occidentale nu s-au sîfîșit să introducă în zonă arme, consilieri militari și trupe, creînd numeroase, îndelungate și complexe stări destabilizatoare, aproape în toate statele zonei. Așa — și numai așa — se explică faptul că Orientul a fost în ultimele patru decenii și continuă să fie teatrul atîtor și atîtor conflicte armate, care au provocat numeroase pierderi materiale și umane.

Nu de puține ori stările de tensiune din zonă — complicate prin intervenție de un fel sau de altul a marilor puteri — au adus omenirea în fața unor crize politice și militare dintre cele mai grave, implicînd riscul unui război mondial devastator.

În ciuda tuturor presiunilor și ingerințelor, a tensiunilor și conflictelor, procesul de afirmare a voinței popoarelor din această zonă și-a urmat cursul său obiectiv determinat. Istoria postbelică înregistrează ca un fenomen profund semnificativ lupta curajoasă a popoarelor din această regiune pentru consolidarea independenței și suveranității, pentru instaurarea unui climat de pace, înțelegere și cooperare în zonă.

În spiritul poziției de principiu a partidului și statului nostru, autorul arată că evenimentele postbelice au pus în lumină adevărul că problemele existente în zonă nu-și pot găsi rezolvarea prin forța armelor, ci numai pe cale politică, prin tratative, purtate cu înțelegere, răbdare, realism politic, bunăvoință și bună credință din partea tuturor celor în cauză.

Afirmînd această exigență ineluctabilă, România s-a situat statornic pe o poziție principială și realistă, de sprijin necondiționat al luptei popoarelor din zonă pentru o dezvoltare de sine stătătoare, la adăpost de orice ingerințe și presiuni, a acțiunii lor pentru identificarea de soluții politice care să aducă pacea în această regiune a lumii atît de greu încercată.

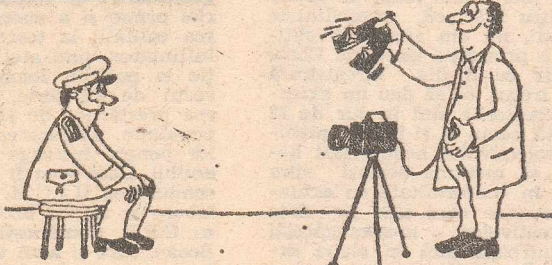
Rod al unei îndelungate documentări și al unei profunde meditații, noua lucrare semnată de Crăciun Ionescu oferă o radiografie de finete, confirmînd prin exactitate seriozitatea istoricului, iar prin vervă harul ziaristului.

Zile fierbinți în Orient îmbogățește literatura consacrată problematicei zonei cu o contribuție de certă valoare, care se înscrie relevant în lucrările pe care Editura Politică le-a publicat pe o asemenea tematică de-a lungul anilor, lucrări deschizînd noi orizonturi de cunoaștere cititorului român.

GEORGE G. POTRA

Lumea se amuză

După N.B.I.

Oameni și tigri

Tigrul indian, în primul rând faimosul „tigrul de Bengal”, era, alături de multe alte specii de animale exotice (printre care elefantii, rinocerii, lei), în mare pericol: în 1973 mai erau doar 1800 de exemplare. Atunci a fost lansat Proiectul „Tigrul”, care avea drept scop salvarea acestei podoabe a naturii. Proiectul a dat rezultate excelente: numărul tigrilor din India este în prezent de 4000 (după unele statistici ar fi chiar de 6000). Reversul medaliei: în cele 17 parcuri animale care le-au fost rezervate și prin împrejurimi, tigrii mănincă anual un mare număr de oameni. „Plătin prelu reușitei”, declara recent revistei „Forum du Développement”, Ranjit Singh, responsabil indian al faunei.

Potrivit datelor furnizate de Singh, cu 15 ani în urmă, când a demarat Proiectul „Tigrul”, s-a hotărât evacuarea tuturor satelor situate în rezervațiile de tigri. Cele mai multe au fost mutate, însă au mai rămas destule, intrucit locuitorii lor nu vor să abandoneze tigrilor zone bogate în furaje, combustibil și alte produse. Ca urmare, s-a declanșat un adevărat război între oameni și tigri, scorul fiind deocamdată cu mult în favoarea celor din urmă. Astfel, numai în regiunea Sunderbans (care deține recordul, pentru anii '70 și '80, în privința numărului de oameni uciși de tigri — 600), se înregistrează anual 30 de cazuri de oameni mincați de tigri (înainte de a se fi luat măsurile de evacuare a satelor cifra era de aproape două ori mai mare). Oamenii au reacționat și ei cum au pu-

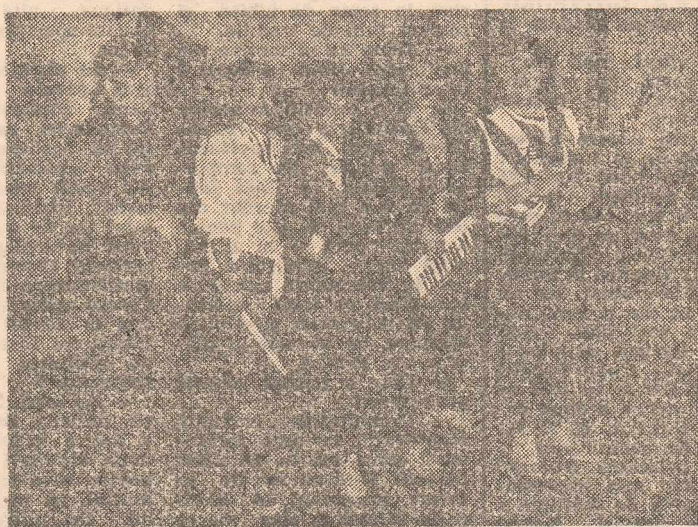
tut, omorînd uneori tigrii. Pentru daunele provocate de dușmanii vârgați se dau unele despăgubiri (considerate foarte mici): 2000 de rupii (155 de dolari) pentru uciderea unei vite — cu condiția ca animalul să fi fost omorât în afara parcului rezervat tigrilor — și 10000 de rupii (770 de dolari), ceea ce înseamnă un salariu mediu pe timp de 2 ani, pentru un om ucis de tigrul. Pedepsele în schimb sunt apreciate ca foarte mari: 5000 de rupii (385 de dolari) și șase luni de închisoare pentru uciderea unui tigrul. Totuși, nimeni n-a fost până acum reținut sau amendat în cazul celor 21 de tigri uciși în ultimii 2 ani în Duddhwa.

Desigur, se caută soluții pentru a împăca și... omul, și tigrul. Printre altele, s-a propus înconjurarea rezervatelor cu garduri înalte electrice, dar s-a considerat că operațiunea e prea costisitoare. În unele rezervații au fost plasate prin pădure manechine făcute din argilă, îmbrăcate ca locuitorii satelor din jur, semănând cu ei și mirosind ca ei. Manechinele sunt dotate cu pile electrice, și în momentul când tigrul se aruncă asupra unuia din ele, este curentat puternic, dar nu mortal. În alte zone, pescarii și alți locuitori poartă măști orientate înapoi, știut fiind că tigrul atacă foarte rar din față. Sunt în curs de aplicare și alte măsuri, care să permită populației din perimetrul și din preajma rezervatelor să-și procure în deplină securitate combustibil, furaje, alte lucruri necesare, astfel încât Proiectul de protecție a tigrului indian să se realizeze de aici înainte fără pagube și pericole pentru oameni.

ION DUMBRĂVA

Universul muzicii

● „Bun venit, COMPACT”. Ambasadorii români la festivalul cîntecului politic de la Berlin au sosit în țară duminică seara. Festivalul s-a desfășurat sub semnul păcii și al prieteniei între popoare și a fost un nou prilej de evocare a figurii marelui luptător împotriva apartheidului, Nelson Mandela. Au participat peste patruzeci de țări. COMPACT a susținut două recitaluri a câte o jumătate de oră fiecare și a prezentat un repertoriu foarte bogat din care nu au lipsit și ultimele lor compoziții: „Mă gîndesc la tine”, „Ploaia”, „Poate nu e prea târziu”, „Te visez mereu”. Aceste cîntece vor constitui, de altfel, materialul de bază pentru următorul LP

a cărui apariție a fost anunțată în luna iulie. Amintindu-vă că prima întâlnire cu COMPACT va avea loc pe 12 martie la Polivalentă, vă prezentăm componenta, și aceasta trecută la capitolul surprize: Teo Peter — bass, liderul formației, Aurel Vasilescu — tobe, Leonard Iorga — voce, Vladimir Cnejevici — clape, Adrian Ordean — chitară solo. (foto).

● Muzica de dans pentru tineri traversează un nou curent: „Acid music”. Noua modă contaminează cu repeziciune pe cei tineri și în curînd va avea foarte mulți adepți. Deja au apărut o mulțime de discuri cu acid music solicitate tot mai mult în discotecă: „Acid the Army” — JUNK FORCE, „Stop this crazy thing” — GOLD CUT,

„Best of joint Acid mega mix” — TOLGA F.F. BALKAN. „Acid burns London” — LON-DON D.J.s. „Dr. Acid and Mr. House” — RIFIFI. Toate petrecerile tinerilor se numesc de-acum „Acid house party” iar casele de modă au și lansat primele creații „Acid”. Există și o emblemă „Acid”, care poartă numele „Smiley”, un cerc colorat de obicei în verde, galben sau roșu, cu doi ochi și o gură care zîmbește. Vedeta nr. 1 a muzicii „Acid” se numește YAZZ și în prezent domină topurile cu două succese acid: „The only way is up” și „Stand up for your love rights”.

● O veste tristă aduce bucurie în tabăra admiratorilor Madonna. După trei ani și cinci luni, căsătoria ei cu actorul Sean Penn se desface acum. Eliberată de îndatoririle căsătoriei, Madonna revine în lumea muzicii cu un nou LP intitulat „Like a prayer”.

● Topurile internaționale sînt asaltate de noutăți, lată câteva noi apariții în luna februarie: „Put a little Love in your Heart” — ANNIE LENNOX & ALL GREEN. „Silent water” — BLUE SYSTEM. „Twist in my sobriety” — TANITA TIKARAM. „All she wants” — DURAN DURAN. „Born to be my baby” — BON JOVI. „Twist and shout” — SALT'N PEPA. „After the War” — GARY MORE. „Tracie” — LEVEL 42. „Missing you” — CHRIS DE BURGH. „Wee rule” — WEE PAPA GIRL RAPPERS.

MIRCEA ZANE

Accidente aviatice neobișnuite

Se spune că cea mai dificilă manevră a unui avion aflat în zbor este venirea la aterizare, chiar în condiții meteo prietene, cu vizibilitate „de cristal”. Să iei însă un contact perfect cu pista chiar în punctul indicat de balize, cînd trei din cele patru motoare ale aparatului te-au „lăsat”, iată o performanță rarisimă. Ea a fost realizată anul trecut, la începutul lunii mai, de echipajul unui cvadrimotor de tipul „Boeing-747”. Alertat, aeroportul Narita de lângă Tokio a blocat toate „soselele” văzduhului, punînd semaforul pe verde pentru avionul aflat într-o asemenea majoră dificultate; cu atît mai mult cu cît varianta aterizării „pe burtă” (fără scoaterea trenului) era categoric exclusă, rezervoarele mastodontului aerului fiind pline ochi cu kerosen și neexistînd posibilitatea golirii lor imediate.

Totul e bine cînd se termină cu bine. Prezența de spirit și îndemînarea echipajului au evitat o posibilă tragedie și nici unul din cei 239 de pasageri n-a bănuț că s-a aflat la un pas de trecerea peste riul Styx... Nici „turnul” aeroportului Heathrow din Londra n-a avut o zi liniștită, joi 5 mai 1988. Și el aștepta, luînd măsurile cerute de un posibil eveniment neobișnuit, un avion „cu probleme”, un „Boeing-727” al companiei aeriene islandeze, căruia i se desprinsese... ușa

compartimentului pentru bagaje, care a căzut apoi, asemenea unui meteorit, într-o grădină din preajma capitalei Angiei. Încheiat cu bine, datorită profesionalismului pilotilor, acest zbor și-a cîștigat dreptul de a figura în „Guinness Book of World Records” — cunoscuta carte britanică a recordurilor.

O altă intimplare, tot în mai 1988, cu un „Boeing-737”, al companiei din Hawaii. Altimetrul aeronavei arăta, constant, 7000 de metri; zborul decurgea normal cînd, spre cîmplă spaimă a pasagerilor, într-un zgomot infernal, o parte din „acoperișul” fuselajului s-a desprins, căzînd în ocean! Formidabilul val de aer care a năvălit în cabinele acum depresiurate a luat cu el tot ce nu era legat, inclusiv o stewardesă, care, cu un zîmbet fermecător — ultimul ei zîmbet — tocmai răspundea întrebărilor unui... debutant în călătoriile aeriene.

Și de data aceasta, singele rece al membrilor echipajului, capacitatea lor de a stăpîni un avion extrem de grav avariata, au fost prezente. Incredibil, dar avionul și-a putut continua zborul, aterizînd, cu dificultate lesne de imaginat, pe terenul (din fericire, plat) al celei mai apropiate insule a arhipelagului, insula Maui, cu toți pasagerii la bord! Șansa lor s-a chemat centura de siguranță ce l-a ținut în fotoliu, deci de viață. Născuți parcă a doua oară, oricît de departe ar căuta ei în amintirile lor, cu siguranță nu vor găsi o întîmplare mai încărcată de înfricoșător suspans.

MIHAI VASILIU

Recent a apărut în S.U.A. o carte intitulată „Medicine & Culture”. Autoarea, Lynn Dayer, a petrecut 8 ani în Europa, fiind jurnalistă specializată în probleme medicale și a ajuns la concluzia că modul în care sînt tratați pacienții este în strînsă concordanță cu trăsăturile caracteristice țării. Astfel, în S.U.A., medicii sînt tributari spiritului „can do”. De aceea ei își supun pacienții la tot felul de analize și teste, prescriindu-le în mod frecvent medicamente, în doze mari, chiar în cazul unor afecțiuni minore. Ei privesc pacientul ca pe o mașinărie ce necesită reparații sau revizie și trebuie rapid să fie capabilă de noi eforturi. În Marea Britanie medicii manifestă mai multă circumspecție. În caz de dubii ei nu încearcă nici un fel de tratament.

Medicină și cultură

Francezii nu trădeză spiritul lui Descartes. Adepți ai frumosului, ai esteticului apelează cu greu la chirurgie (în cazuri care duc la mutilări) căutînd rezolvarea prin alte mijloace (radioterapie). Deși nu e-a demonstrat că iaurtul ar reface flora microbiană, medicii francezi îl asociază obligatoriu în caz de tratament cu antibiotice. Ei sînt în general adepți tonificării și vitaminizării organismului în lupta cu boala.

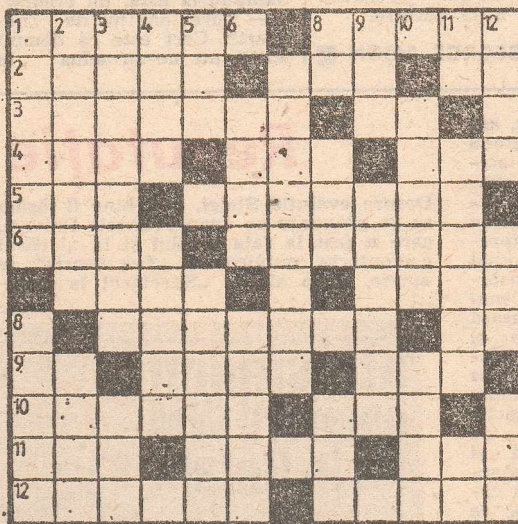
În R.F.G. se constată o combinație a romantismului secolului al XIX-lea cu tehnologia secolului al XX-lea. În farmacie se găsesc o abundență de medicamente (120000 de feluri). Se apelează la cele mai sofisticate forme de analiză (tomograf computerizat), iar latura romantică are în vedere Herzinsuffizienz (insuficiență cardiacă), o perturbare greu depistabilă, și puțină digitalină nu strică preventiv nimănui.

Indiferent de țară, concluzia autoarei este că punerea diagnosticului și alegerea tratamentului nu este știință, ci artă. Ca și pictura sau sculptura, ea reflectă cultura căreia îi aparține.

Speculații se pot face multe. Un medic bun este însă în afara, dar mai ales deasupra lor.

DAN DĂNUȚ DORU

Terra

ORIZONTAL: 1) Planetă a sistemului solar, locuită de oameni — Pămînt. 2) Colecție de reprezentări grafice în plan orizontal a suprafeței pămîntului, micșorată la scară — Argilă — Un pic de pămînt! 3) Ridicătura a scoartei pămîntului mai mică decît muntele dar mai mare decît colina (pl.) — În sfîrșit, uscatul! 4) Localitate în U.R.S.S. — Mic fluviu de coastă în Japonia — Aici (reg.). 5) Cui turtiț — Învelișul pămîntului. 6) Casă bătrînească — Lutos. 7) Lipsit de urechi (zool.) — Unealtă a cizmarului (pl.). 8) Meteorit format în cea mai mare parte din silicați, cu aspect de piatră care cade pe pămînt — Înveliș exterior! 9)

Servește — Porțiune de teren cultivată cu aceeași plantă — Lac în Suedia. 10) Terasă îngustă înălțată de-a lungul peretelui din față la casele țărănești, lipită cu pămînt — Localitate în U.R.S.S. 11) Tara de sus — Munte în Sudan — Tărm. 12) Blocuri mari de piatră — Pămînt cu apă (reg.).

VERTICAL: 1) Mică depresiune formată de obicei pe

loess — Atributul unui teren cu coastă abruptă. 2) A cobori pe pămînt — Pregătirea pămîntului înainte de înșămîntare. 3) Depresiune naturală de teren, fără scurgere, în care se adună și stagnează apa — Formă neaccentuată a pronumelui reflexiv la dativ. 4) Riu în R.S.F. Iugoslavia — Rocă sedimentară, neconsolidată, de culoare galbenă-cenusie, formată din praf silicos și argilos. 5) Localitate în Nigeria — Fiecare dintre cele două paralele situate la latitudinea de 23°27' nord sau sud de ecuatorul terestru. 6) Agregat mineral natural care alcătuiește scoarta pămîntului — Dau roată pămîntului. 7) Care se află aproape de tărîm (fem.). 8) Udrea Urseanu — Fiord în Norvegia — Pămîntul făgăduinței din închipuirea naivilor. 9) A locui — Fișie de pămînt între două rînduri de semănături (var.). 10) Demnitate, funcție — Înveliș intern al pămîntului. 11) Ape! — Rocă argilooasă, albă, insolubilă în apă, întrebuintată în industria ceramică — Și la deal și la vale! 12) State — Cîmpie — Acela.

Dictionar: IRSA, OTS, ANOT, ASN, RVI, IRBA, IMALĂ, IALA, NSU, SAC.

GHEORGHE TOIA

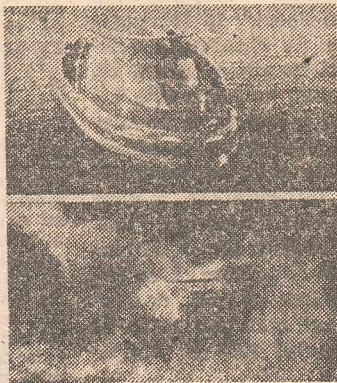
Dezlegarea careului „E iarnă”:

UȘI; PORTOCAL; STEIN; IULIE; CERC; TUR; TRI; ARI; PIRTII; N; I; SANIUS; OD; MĂNUȘĂ; RAICU; DEPARTE; AHL; CIU; RAA; FRIG; O; IRE; REGN; E; PETE; SAT; ATN; CLĂNTĂNIT; UT; INTIIA; CERNĂ.

BREVIAR

Șalupă de salvare

În portul danez Ijmuiden se experimentează o șalupă deosebită, numită „de supraviețuire”. Este vorba de o mică navă complet închisă, cu o capacitate de 44 persoane proiectată să reziste timp de zece minute la temperaturi de 1200 grade Celsius, fără ca în interior căldura să depășească 24 grade. Patru butelii mari de oxigen furnizează aerul necesar pasagerilor și parțial motorului. Cu ajutorul acestei șalupe va fi posibilă salvarea supraviețuitorilor pe o mare cuprinsă de flăcări, ea fiind construită special pentru platformele de

foraj marin ca și pentru navele ce transportă produse inflamabile. În imagine noua ambarcațiune (Fig. 1) și acționînd în timpul experiențelor (Fig. 2)

AUREL DIANU

Iordănescu:

„Ne vom impune jocul!”

— Anghel Iordănescu, stin-tem, în această zi ciudată de caldă pentru februarie, pe stadionul „Steaua”, mai precis, chiar pe terenul de fotbal pe care jucătorii militari au cunoscut atâtea izb-izbi. Dar acum tribunele sunt goale, porțile sunt de-montate, marcajul abia se mai zărește...

— Farmecul unui stadion îl dau cei din tribune, cu încurajările lor frenetice, adeseori pline de umor, pre-cum și, bineînțeles, cei care oferă spectacolul, jucătorii. În absența lor, orice stadion îți pare trist.

— Să nu ne lăsăm, totuși, cuprinși de nostalgie. Să vedem, mai bine, ce-si propun steliștii pentru lunile care urmează.

— Obiectivele noastre sunt clare, nu constituie nici un secret pentru nimeni: cistigarea, pentru a cincea oară consecutiv, a campionatului, cistigarea Cupei României și calificarea într-o etapă cit mai de vîrf a C.C.E.

— Obiective — trebuie să fim sinceri — extrem de ambițioase.

— Dar și realiste. Sint, fără doar și poate, posibil de atins.

— Turneul pe care l-ați întreprins în Belgia, Olan-da, R.F.G. v-a clarificat anumite probleme? A dus la creșterea potențialului de joc al echipei?

— Cel mai important lu-cru pe care l-am obținut în acest turneu a fost adeziu-ne la ideea de joc colectiv. De asemenea, am urmărit continua adaptare a jucăto-rilor la exigențele jocului modern și chiar și readap-tarea la ideea de joc, deoa-rece este limpede, numai jocul îți dă posibilitatea să surprinzi unde mai trebuie insistat în pregătire, ce tre-buie să mai faci pentru ca totul să meargă strună.

— Va aborda STEAUA în alt fel jocurile decît a fă-cut-o pînă acum?

— Nu. Noi ne păstrăm ideea de a ne impune sis-temul nostru de joc și nu de a ne modela după ad-versarii pe care îi vom înfrin-gi.

— Ei vor fi, cu siguranță, diferiți. Va funcționa ire-prosabil mecanismul pe care îl puneți la punct?

— Fără îndoială, nu se poate să nu ții cont de cali-tățile și defectele ad-versarilor. Nu vom intra, deci, pe teren, fără a-i studia mai înainte cu toată atenția.

— O astfel de concepție de joc nu poate duce la stereotipie?

— N-are cum, din moment ce fiecare adversar ne va

crea alt tip de probleme.

— În acest turneu li s-au încredințat jucătorilor și sarcini mai deosebite?

— Da. Am urmărit o cît mai rapidă circulație a mingii, păstrarea cît mai mult timp a mingii, recu-perarea ei în jumătatea de teren adversă, presingul.

— Cum s-au comportat Negrău și Minea?

— Negrău e un tînăr de 21 de ani, de mare perspec-tivă. Minea a fost readus la Steaua în ideea de a relan-sa competiția pentru postul de libero.

— N-a fost prea obositor turneul?

— Jucătorii resimt acum o oarecare oboseală, dar nu e nimic îngrijorător.

— Probleme de sănătate?

— Neimportante.

— Să trecem acum la o „cestiune arzătoare”: me-ciul cu I.F.K. GÖTEBORG. Ați văzut echipa suedeză la lucru?

— Am văzut, pînă acum, doar o casetă din campio-natul suedez. Din păcate, neconcludentă.

— Ce știți despre ad-versarii noștri de la 1 martie?

— Cea mai bună perioadă pe care a cunoscut-o I.F.K. Göteborg a fost cea în care echipa l-a avut ca antrenor pe Sven-Goran Eriksson (ulterior la Benfica și Roma, acum la Fiorentina), iar cel mai bun an din această pe-rioadă a fost 1982, cînd I.F.K. a cistigat campiona-tul național, Cupa Suediei și Cupa U.E.F.A. În 1987 ea a cistigat pentru a doua oară Cupa U.E.F.A. și al 11-lea titlu de campioană.

— Un palmares frumos!

— Eu sint mai impresio-nat de media de înălțime a jucătorilor suedezi. Numai doi jucători au sub 1,80 m.

Fazele fixe devin pericu-loase.

— Cum joacă în general?

— Athletic, folosind cu pre-dilecție pasa lungă.

— Pot fi învinși de către steliștii?

— Nu-mi plac pronos-ticurile, dar îmi permit să reamintesc o declarație a unui observator neutru: „Îl-le suedez este remarca-bil prin pregătirea sa fizică, athletică, care-l permite să joace 90 de minute în ritm susținut. Nu există, practic, timpi morți, nu se încearcă „înghețarea jocului”.

Majoritatea jucătorilor sint înalți, puternici, avînd un excelent joc cu capul. Sint adepții unui fotbal de an-gajament în maniera anglo-saxonă. Totuși, cred că Steaua îi poate depăși prin tehnică, joc de pase și va-rietatea a acțiunilor ofen-sive.”

— Am vorbit despre for-ma jucătorilor de la STEAUA. Dar antrenorul Anghel Iordănescu se simte în formă?

— Nu poate să nu fie cînd își vede echipa pregătîndu-se cu atîta dăruire.

GEORGE ARION

Lucescu

„Va decide moralul!”

— Cum bănuieți, vă propun trei subiecte: Sampdoria, Dinamo și jocul din-tre ele.

— Prefer să mă întreb-l orice despre Sampdoria.

— De unde-i vine nu-mele?

— De la „Andrea Doria”, o echipă înființată în 1896, și „Sampierdarenese” — o alta înființată în 1919, din a căror fuziune, în 1946, s-a născut Sampdoria. Supor-terii genovezi o încurajea-ză, însă, cu apelativul „Dor-ria”, în semn de iubire și respect față de tradiție.

— Acum au și motive s-o încurajeze, fiind pe locul 3 în campionat.

— Prin această ascensiu-ne, Sampdoria este consi-derată cea mai spectacu-loasă echipă din campio-natul italian. Pe lingă fa-p-tul că n-a mai pierdut din decembrie și că este pentru a patra oară — în ultimii cinci ani — finalistă a cu-pel, la Sampdoria există o atmosferă cu totul specia-lă, de entuziasm și deplină armonie, de bucurie și plă-cere a jocului.

— Cine e liantul acestel atmosfere?

— Președintele clubului, Mantovani, pe care jucăto-rii îl consideră un adevărat părinte. Este un om de a-faceri important, în navi-gație și petrol, dar marea lui „lovitură” este conside-rată aducerea lui Mancini, de la Bologna, pe cînd a-vea 18 ani, pentru o sumă ce acum pare derizorie.

— Segnor Mantovani a mai adus în timp și pe alți, dar echipa n-avea, se pare, forța de acum.

— La Sampdoria au jucat Souness, Briegel, Francis, Brady, iar acum sint în vogă Cerezo și Victor. Aceștia, alături de Vierchowod și Dosseha au găsit la Sampdoria alinare după mai vechi conflicte cu fos-tele lor cluburi (Roma, Barcelona, Fiorentina și, respectiv, Torino), recăpătînd aici tonusul marii per-formanțe și ambiția de a juca la nivelul maxim al posibilităților.

— Toți patru sint inter-naționali.

— Cerezo — în Brazilia, 77 selecții, Victor — în Spania, 58 selecții, Dosseha — 38, Vierchowod — 23, Vi-alli — 25 și Mancini — 14 selecții în naționala Italiei, iar fundașii Pellegrini și Carboni sint olimpici.

— O năcă destul de tare Sampdoria asta, nu credeți?

— Tare, dar nu de „ne-spert”. Cert este că demult sorții nu ne-au adus în

cale o echipă atît de în formă, aflată spre apogeul unei ascensiuni care a sur-prins pînă și severa opinie publică italiană. Mai — con-form cu spiritul competiției ar fi fost s-o întîlnim în se-mifinale.

— Pînă ună-alta, Vialli joacă la București — și nu e un secret că italienii se bucură de absența lui An-done, care l-ar fi putut marca.

— S-or bucura ei, dar o echipă de valoare nu de-pinde de un jucător sau altul. Problema care ne-a preocupat a fost mai ales să suplinim handicapul foarte important al lipsei de competiție internă prin-tr-o cunoaștere atentă a adversarului. După cum se știe, Sampdoria joacă neîn-trerupt în cupa și campio-natul Italiei, ceea ce le dă, desigur, altă dimensiune forme sportive și conectării la joc.

— În niște interviuri re-cent apărute în presa ita-liană, Boskov, antrenorul Sampdoriei, conta pe fa-p-tul că echipa noastră ar avea „picioarele ruginite din cauza pauzei lungi de iarnă”. Vialli sublinia avan-tajul lor de a juca primul meci în deplasare, Mancini reclama absența de infor-mații despre Dinamo, iar Cerezo spera să nu fie prea frig la meciul tur. Putem interpreta toate aceste drept un optimism exagerat al italienilor?

— Nu cred. Ca orice echi-pă, italiană, Sampdoria este și foarte pragmatică în pri-vința obținerii rezultatului, pentru care face tot ce este posibil, în teren și-n afara lui. De pildă, returul cu Nörköping din manșa pre-cedentă l-au jucat la Cremona, orașul de baștină al lui Vialli, întrucît stadionul „Maresi” din Genova se află în reparație parțială în ve-derea turneului final al C.M. Tot la Cremona se va juca și returul nostru, unde genovezii vor beneficia de întreaga ambianță a unui meci de calificare.

— Ce mai gândiți despre jocul de miercuri?

— Tot ce-am făcut în a-ceastă iarnă a fost cu gin-dul la jocul de miercuri. Sper că seriozitatea din pregătiri va fi continuată printr-o disciplină tactică foarte bună, după cum mi-zez și pe sprijinul publicu-lui, care ar trebui să fie și acum alături de noi, în-tr-un joc extrem de dificil, cu o echipă foarte puter-nică.

— Sperați într-o victorie confortabilă pentru retur?

— Între subiectele pe care le-ai enumerat la început nu figura și pronosticul despre rezultat! Rezultatul va fi decis de calitățile mo-rale ale echipei noastre, de modul cum își va exprima dorința de a reuși.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Halagian:

„Sintem increzători!”

Dreptunghul verde al stadionului Victoria, așa cum l-am găsit zilele tre-cute, suporta parcă proce-durile unei terapii intensive ceea ce m-a făcut să cred că nu fusese omis nici u-nul dintre amănuntele apropiatei confruntări eu-ro-pene. Mi s-a părut, deci, fi-rească dorința antrenorului Florin Halagian de a-și ve-dea mai înții băieții și se-cundul imbarcați pentru Săftica (unde urma să fie înălăturată oboșala drumu-lui, străbătut doar cu o zi înainte, din Italia pînă aca-să, spre a reintra în pro-gramul normal), să contro-leze mai apoi încă o dată starea gazonului și abia după aceea să-și acorde ră-gazul de-a schimba cîteva vorbe.

— Mie, să-mi spuneți dacă ne calificăm...

— Văd că vă place să fiți primul la balon.

— Este o cerință a jocu-lui nostru și vreau să cred că băieții mei vor și să o pună în practică și în me-ciurile cu Dinamo Dresda, așa cum au făcut-o în în-tîlnirile cu Dinamo Minsk și Turun Palloseura sau, mai de curînd, cu polonezii de la Star Mielec și italienii de la Bologna F.C.

— Pregătirile Victoriei se află acum într-un stadiu avansat, în faza ultimelor rețușuri. Ați putea reme-mora pe scurt etapele par-curse pînă aici?

— Am început pe 5 ia-nuarie cu stagiul acumula-rilor fizice, desfășurat la Cimpina. Dar, pentru că timpul pe care-l aveam la dispoziție spre a atinge o formă competitivă la ora meciului tur cu Dinamo Dresda ne obliga la un efort suplimentar, nu ne-am permis să pierdem din ve-dere pregătirea și pe alte planuri.

— Ce urmăreați în prin-cipal?

— Am căutat să obținem o omogenizare mai rapidă și, pentru asta, latura teo-retică a fost mereu dublată de practica pe care am dor-rit să cadă accentul. Ne-am programat de aceea cit mai multe jocuri (12 la număr) cu echipe care să ne soli-cite divers și să ne indice cit mai exact capacitatea de exprimare a compartimen-telor și a ansamblului.

— Putem detalia acest program?

— Am disputat două me-ciuri cu F.C. Argeș (egal și victorie), unul cu Unirea Cimpina (victorie), două cu Star Mielec — o echipă a-propriată ca stil și tempera-

ment de adversara noastră din Cupa U.E.F.A. (încheia-te cu victorii), unul cu F.C.M. Brașov (înfrîngere), trei în Egipt însemnînd tot atîtea victorii, două în Ita-lia — cu Empoli F.C. și Bo-logna F.C. (ambele înche-iate la egalitate) și vom pune punct acestei suite cu partida programată în com-pania echipei Rapid, intrînd, cum se spune, în linie dreaptă pentru întîlnirea cu Dinamo Dresda.

— Cum s-au integrat noi veniți în augrenajul Victo-riei?

— Cele două achiziții ale acestei perioade se numesc Ștefan și M. Pană, doi jucători disciplinați care au înțeles să se alăture cu toa-tă seriozitatea efortului în-tregii echipe.

— Nu prea vă avîntați în caracterizări.

— O vor face singuri, a-colo, în teren.

— În ce măsură ați reu-șit să descifrați cîte ceva din secretele adversarei noastre?

— Dinamo Dresda este o echipă foarte puternică și asta nu mai este un secret pentru nimeni. I-am studiat jocul pe cîteva înregistrări video și, personal, am avut ocazia să o urmăresc pe viu într-o partidă amicală dis-puțată în această perioadă. Prin cei șapte internaționali pe care îi reunește, certe individualități, dintre care i-am remarcat pe Kirsten, Minge, Lieberam și Güt-schow, formația reușește la ora de față să exprime con-vingător calități deosebite, impresionînd în primul rînd prin forța athletică. Dina-mo Dresda se distinge prin-tr-un angajament de mare dăruire, printr-un joc co-lectiv omogen, printr-un marcaj om la om pe tot terenul, prin periculozita-tea loviturilor de colț.

— Ați radiografiat-o atît de precis încît nu pot să cred că nu dețineți și anti-dotul...

— Mă bizui tot pe echi-pă, pe atuurile, nu puține, ale băieților mei, pe dorin-ța tuturor de-a se autode-păși. Ultimele jocuri, din Italia, ne-au arătat că sintem în progres. Atmosfe-ra de lucru este foarte bună și sintem increzători în po-sibilitatea de-a face față cu succes dublei confruntări cu Dinamo Dresda.

Meciul de la București, programat marți, 28 fe-bruarie, de la orele 15, pe stadionul Victoria, condus de o brigadă de arbitri din Scoția va da un prim răs-puns întrebării formulate la începutul discuției noas-tre de antrenorul Florin Halagian. Oriicare ar fi a-cesta, el nu-i va putea cur-ma frămîntările pe care le însoțim de speranță în-tr-un rezultat bun în stare să-l sporească încrederea pentru jocul de la Dresda.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Reputație justificată

Despre evoluția Stelei, mai bine fi lăsăm să se pronunțe pe Jean-Francois Prévost, care a fost la fața locului și în al cărui comentariu, publicat în „Les sports”, se spune, între altele: „Spectacol la Mam-

superbă echipă, ale cărei calități tehnice sint cu adevărat remarcabile” (...) „Hagi beneficiază de o lansare și-l fentează pe Matthijssen (portarul — n.n.) o pasă în urmă, spre Lăcătuș și 1-0. „O minge

— A fost un fault dur? KLINSMANN: „Nu. Asta se poate întîmpla oricînd, chiar și la antrenament. Am vrut să schimb direcția spre stînga și am căzut pe piciorul adversarului. În primul moment mi-a fost frică de ruptură”.

bour” (supratitlu), „Steaua își justifică reputația!” (titlu), apoi: „Campionii României, care făcuseră o demonstrație martea trecută la Courtrai, și-au confir-mat marea lor dispoziție de joc și la Charleroi. Am văzut astfel evoluînd o

repușă înto în joc de portar (după un contraatac belgian — n.n.) a fost su-ficientă ca românii să pună lucrurile la punct, printr-o remarcabilă reușită teh-nică a lui Pițurcă, pe dreapta, încheiată cu o pasă în urmă spre inevitabilul

Însoțim traducerea dia-logului (subliniat în re-producerea alăturată din publicația vest-germană „Bild-Sport”, 13 februarie 1989) de observația veri-ficată în atîtea cazuri, că, în sport, valoarea este în-soțită întotdeauna de fair-play. Lămurind cu obiec-tivitate ceea ce imagina-ția infierbîntată a unor suporteri denatura ten-dențios și răutăcios, Klins-mann dovedește că nu în-tîmplător a fost desem-nat cel mai bun fotbalist al anului 1988 în R.F.G.

Hagi: 2-0”. În continuare, deși scorul a rămas nemodificat, „fotbalul practicat de Steaua este unul de mare acuratețe și devenea limpede că această formație dirija ostilitățile după bunul său plac”. Multumiri colegiale, monsieur Prévost! Peste alte două zile (11 februarie), joc cu VfB Stuttgart, locul 4 în Bundesliga și reprezentanta acesteia în Cupa U.E.F.A. Antrenorul Arie Haan (veche cunoștință a steliștilor de pe vremea „primului” Anderlecht) își punea mari speranțe în rezultatul acestui joc, spre creșterea moralului jucătorilor săi, care reîncepeau returul peste o săptămînă. N-a fost să fie decît 0-0, deși arbitrul, cum s-a putut constata fără dificultate pe video, a refuzat fiecărei echipe cîte un penalty.

În sfîrșit, pe 14 februarie, ultimul joc al turneului, cu Bayer Leverkusen, locul 8 la terminarea turului, dar deținătoarea Cupei U.E.F.A., antrenată de un alt olandez celebru, Rinuus Michels, și avîndu-i în componență pe internaționali polonezi Lesniak și Buncol. Meciul se îndrepta, de asemenea, spre un 0-0 care nu exprima, totuși, superioritatea echipei noastre. Pînă cînd, în min. 87, o pasă printre a lui Hagi este preluată perfect de tînărul Negrău, care intră în careu pe partea stîngă și trage puternic cu stîngul, sus, în colțul lung, mingea lovește bara, revine, în teren, de unde tot Negrău o reia cu capul în plasă, dar și cu prețul unei accidentări („Întotdeauna golul de debut cere sacrificii!” — Cristian Gațu). Cum e Negrău? — l-am întregat pe Hagi. „Cum era Cami la 21 de ani”, mi-a răs-puns. Că e vorba, de un jucător cu mari posibilități de progres, de o reală spe-ranță — avea să confirme și Iordănescu. OCTAVIAN ȘTIREANU

Perspective

● **Federația sovietică** a propus Federației internaționale investigarea posibilităților ca „sportul minții” să fie inclus printre jocurile „Expoziției” de la Barcelona-1992 ● **Asociația marilor maestri** de comun acord cu organizatorii a programat în cadrul „Cupei Mondiale” cel de-al patrulea turneu la Barcelona pentru perioada 1-24 aprilie ● **Aniversarea** a o sută de ani de la înființarea Federației de sah elveticene va fi celebrată anul acesta. Cu această ocazie festivă se vor organiza mai multe turnee, ce vor alcătui primul „Grand Prix Suisse”. Cele mai frumoase partide vor fi publicate într-o minunată carte dedicată sahurului, apariția ei fiind așteptată pentru luna septembrie. După cum se știe, federația din „țara cantanelor” a jucat un rol important în sprijinirea dezvoltării mișcării sahiste internaționale. Primul Congres al F.I.D.E. a avut loc la Zürich (1925). Cu toate că sahurul nu este considerat un sport în Elveția, el se bucură de o mare popularitate: la Lucerna, actualul sediu al Federației internaționale, s-a desfășurat în anul 1982 Olimpiada sahuristilor, iar în anul 1985 s-a organizat primul Campionat Mondial pe echipe. Cu prilejul aniversării federației, orașul Lucerna va invita „crema sahurului mondial” și va găzdui cel de-al doilea Campionat Mondial pe echipe ● **Revista „Europe Echecs”** a lansat stirea că talentatul sahist englez Matthew Sadler (14 ani, Elo 2385) va fi susținut național sponsorizat de societate britanică pentru dezvoltarea talentului său și pregătirea

rea temeinică”, pentru a face față adversarilor provenind din țări mai dezvoltate din punct de vedere sahist. În schimb, M. Sadler s-a angajat să concureze în șase turnee internaționale sponsorizate de societate ● **Festivalul Mondial al Păcii și Tineretului** va fi desfășurat anul acesta în Porto Rico. Orașul San Juan a preluat stăpânirea de la Timisoara, ospitaliera gazdă a festivalului care s-a desfășurat anul trecut ● **F.I.D.E.**, obligată de insistențele mișcării mondiale feminine, a decis cu ocazia Congresului de la Salonic modificarea ciclurilor C.M. feminin (aidoma celui masculin) de la doi ani la trei ani. Astfel, anul acesta începe un nou ciclu prin desfășurarea turneeelor zonale, pentru ca anul viitor să aibă loc cele două turnee interzonale. Turneul candidaților și meciurile candidaților sunt programate pentru 1990-1991 și tot în anul 1991 urmează ca titlul mondial să fie repus în joc printr-un meci între actuala campioană a lumii, Maia Ciburdanidze, și viitoarea salangeră desemnată. Tot la Congres, F.I.D.E. a stabilit organizatorii următoarelor patru olimpiade sahistice. În anul 1990 orașul iugoslav Novi Sad va fi gazda competiției, în anul 1992 San Juan (Porto Rico) va organiza a 30-a ediție, peste alți doi ani olimpiada revenind în Grecia, la Salonic, iar în anul 1996 Singapore va primi reprezentanții continentelor în întrecerea olimpică a „sportului minții” ● **Sahul mondial masculin** cunoaște o largă dezvoltare datorită multiplelor șanse oferite de organizatori în dauna sahurului feminin. Competițiile feminine scad pe zi ce trece în ciuda eforturilor depuse de F.I.D.E. Ca replică, mai noua comisie înființată la F.I.D.E. cea a femeilor, a propus organizarea „World Cup” pe sablonul competiției marilor maestri și pentru sahisti... Propunerea nu are deocamdată șanse de izbândă din lipsă de sponsori...

MARGARETA MUREȘAN ■

0 oră pînă la semifinale

Nu un pas, ci o oră de joc mai desparte pe fiecare din echipele noastre de handbal feminin de prezența în semifinalele cupelor europene. Și asta pentru că rezultatele din prima manșă a „sferturilor” le indică pe toate trei mari favorite la calificare: Mureșul Tîrgu Mureș are de recuperat doar 3 goluri, Știința Bacău a învins la Budapesta, pe Vasas, la 10 goluri diferență (!), iar Chimistul Rimnicu Vilcea — singu-

ra care va evolua duminică în deplasare — are, sperăm, forța și maturitatea să păstreze din avantajul celor 6 goluri (la care a învins în tur) marja suficientă pentru a elimina pe lidera campionatului sovietic, Rostelmas Rostov pe Don. Să le mai spunem o dată „Succes, fetelor!”, cu speranța că toate cele trei echipe românești vor intra, de duminică seara, în urna semifinalistelor europene.

Cronica șoselei

● **aveți?** Intreabă într-o doară clientul îndreptînd din nou arătătorul spre o porțiune unde chitul n-a fost aplicat cu prea mare artă. „Omule de la care am luat-o nu prea le avea cu mașinile. Era stîngaci rău. A răsturnat-o de două ori, dar pe arătură, pe moale. Ce vrei, unii au noroc. S-a reparat repede”, și stăpînul „portocalei” ridică din umeri zîmbind. „Eu m-am purtat cu ea, aidoma unui bibelou. Dar asta nu-i deajuns, știți dv. Nu-i ușor să circuli avînd în jurul tău nu puțini oameni care sînt cum se zice, abia la prima generație de posesori de automobile. Bolizii ăștia moderni depășesc net cu parametrii lor ridicăți, posibilitățile intelectuale și pre-

Civilizația sportului

Interese, dar ale cui?

Romulus Negrea, Botoșani: „Vă scrie un om simplu, simplu de tot, dar pentru care fotbalul a fost, este și va rămîne o mare iubire. Pastunea pentru acest fenomen — fotbalul — innobilează sufletul, descătușează mii de energii interioare dacă în slujba acestuia sînt puse bunul simț și respectul față de om.

Atunci cînd fotbalul este jucat pe un simplu teren neamenajat sau între blocuri, rezultatul final nu contează, important este doar faptul că ai reușit să faci puțină mișcare necesară pentru menținerea sănătății. Dar lucrurile se complică atunci cînd întrecerea capătă un caracter oficial. Interesele echipelor, ale „responsabililor cu rezultatele”, ale altor factori interesați depășesc de multe ori limitele bunului simț și lovesc în presupusul spectacol ce vrea să fie jocul de fotbal. Poate că nu există acum „afacere” mai „onorabilă” decît de a te ocupa de fotbal. Oamenii pentru care fotbalul în sine nu reprezintă mai nimic sînt antrenanți în jurul cluburilor doar pentru aranjamente de culise.

Fiind la „capătul lumii”, Botoșanii nu au fost și nu sînt în măsură să atragă adevărate personalități fotbalistice. Pe la clubul nostru (ca de altfel pe la multe altele din țară) s-au perindat jucători, antrenori, conducători interesați doar de partea materială și mai puțin de aspectul propriu-zis al activității fotbalistice. Pentru exemplificare, concretizez: antrenorul Vasile Copil a stat doar cîteva zile, Viorel Mateianu — record: doar cîteva ore! Au mai trecut pe aici Dumitru Popescu, Nicolae Dobrin, Costică Toma, Petre Marinescu, Valențin Cramer la care se adaugă și cele cîteva încercări cu antrenori locali: Crețu, Mihov, Băluță. Un du-te-vino cu consecințe negative asupra activității de performanță, dar „obiectivul” propus la începerea fiecărui campionat a fost acela de a nu retrograda. Aceste contraperformanțe sînt obișnuite în fotbalul românesc unde, cu excepția cîtorva echipe, celelalte nu au ca obiectiv decît evitarea retrogradării. Este un lucru de neînțeles atît timp cît se cheltuiesc sume mari cu această activitate.

Ani de zile, au fost aduse și încercate la C.S. Botoșani foste vedete ale balonului rotund ajunse la vîrstă „pensionării”. Se spera că vor face minuni și vor redresa fotbalul botoșănean cit de cit. Dar, tristă și amară deziluzie. Nici „efectul material” promis mi s-a putut revigora. Au venit, au luat ce-au putut și au plecat.

Pentru a se evita retrogradarea s-a recurs la tot felul de „artificii” financiare în scopul obținerii punctelor salvatoare. Ce spuneați de punerea în vînzare a unor bilete cu 3 (trei) lei și a unor programe cu 10 lei la preț total de 25 lei? Cum se pot compromite oameni care vînd în întreprinderi bilete de 3 lei cu 15 lei? Sînt doar cîteva din formele de încălcare a bunului simț.

Din cei 8 000—10 000 de spectatori prezenți în tribune doar 50 la sută sînt plătitori. Spectacolul pe care ar trebui să-l vedem pe stadioane se transformă uneori în spectacol de circ. Te umflă risul cînd arbitrii le spun jucătorilor să cadă în careu pentru a da 11 metri. Și nu de puține ori, spectatorul venit la stadion își fluiera propriii jucători ca la meciul cu Petrolul Brîila, cînd oaspeții au fost foarte „înțeleghători” cu gazdele, dar mîngea nu intra în poartă...

Faptul că numărul spectatorilor este în scădere ar trebui să fie un semn de alarmă. Cele exprimate în această scrisoare nu reprezintă decît o parte din cele cunoscute de toată lumea.

Stimate corespondent, spațiul nu ne permite să comentăm scrisoarea dumneavoastră. Vom reveni. Pînă atunci să reamintim, fără nici o legătură cu fotbalul, cîteva cuvinte ale unui mare istoric român: „Adevărul e pretutindeni dar nu-l recunoaște decît acela care îl caută”.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

P.S. În numărul din 10 februarie a.c., în lipsa semnăturii acestei rubrici, tiparul jucăuș a schimbat o literă din numele antrenorului ieșean de handbal Cornel Bădulescu, transformîndu-l în Cornel Rădulescu, ceea ce desigur este regretabil. Sperăm să avem cit mai curînd ocazia de a scrie laudativ despre tehnicianul respectiv fără ca tiparul să ne mai facă vreo surpriză.

Tranzacții ratate

vită pe stăpîn să se uroce la volan în vederea testului solicitat. Atenția îi e distrasă însă brusc de zgomotul unui motor ambalat la maximum. În același timp observă apropiindu-se în mare viteză o Dacie de culoare grenă. Pilotul folosește probabil treaptă inferioară de viteză, apăsînd fără milă pe accelerație. Asta-i explicația gălăgiei infernale ce o produce bolidul. Clientul nu mai are timp de reflecție, pentru că „vișina putredă” s-a și infipt în partea din spate a „portocalei” expediind-o într-un gard de beton de care s-a lipit ca o plăcintă. Șocul puternic a zguduit pămîntul sub picioarele omului în cojoc. Secvența ce s-a derulat în cîteva clipe prin

fața taciturnului client, l-a prefăcut viitoarea achiziție într-un fel de ghem de tablă bizar. Omul a uitat pentru moment că portocalia era totuși pilotată de cineva. Privește concentrat în direcția mașinii prefăcută într-o sculptură ultramodernă. În automobil, în dreptul volanului nu e nimeni. Unde o fi băiatul? se întreabă cumpărătorul. Îl zărește curînd la vreo cîțiva metri de mașină, zăcînd pe un petec de gazon revitalizezat de vremea primăverii. Omul se precipită spre victimă. Constată repede că n-are nici o leziune gravă vizibilă. De altfel își revine curînd

oara lui ori e portocalie că nu vîd bine. Am zis să, să prind doi iepuri. Să fac, și nițică practică de conducere, că mă pregătesc de examenul ăla blestemat și... să realizeze cum se zice (e la modă cuvîntul) o testare. Viață are în ea mașina ce-i drept, reactor nu alta. După bușitura asta, proprietarul, îl vedeți? Al de vine fugind spre noi, și „soferul” ce se vede acum limpede că-i bine parfumat, arată cu mina spre un bărbat gras și scund, va mai lăsa din preț. De ce spuneti că-s beat? Cum să-mi fac altfel curaj? Noi soferii ăștia începători, mai bine zis ce vrem să devenim soferi, avem nevoie de un piculeț de curaj. D-ai am gustat o cană cu zeamă de prună. Tocmai a adus taica de la Pitești o damigeană. Prună curată”. Probabil sub efectul șocului „cetățeanul turbulent” a încetat să se bîlbîie. Vorbește ceva mai coerent, nu mai pierde sirul vorbelor. Beat, beat, dar și-a amintit brusc că proprietarul „vișinei” are CASCO. „O să-l despăgubiți pe păgubaș”, se adresează el bărbatului ce parcă n-a realizat încă transformarea frumoasei lui limuzine într-un fel de cap de cîine mops. Pentru moment parcă a înțeles și vorbească. Dori-torul de carnet se justifică: „Eu îi făceam doar o probă. Renunț la achiziție. Și așa era prea „scumpă” pentru mine. Zic și eu ca englezul „Sînt prea sărac să-mi cumpăr un costum ieftin”. Dă să plece, dar se răzgîndește cînd observă clipi-cul girofarului albastru ce se îndreaptă spre locul unde s-au ratat două tranzacții.

VICTOR BEDA ■

Toată lumea face sport

● „Strategul” Sampedoriel Genova, spaniolul Manrique Munoz, mai cunoscut sub numele „de scenă” Victor, a suferit în etapa a 18-a a campionatului italian o accidentare destul de gravă (traumatism cranian), fiind spitalizat. În prima repriză a meciului Sampedoria — A.C. Torino, la scorul de 2-1 pentru genovezi, Victor s-a ciocnit involuntar cu Alvisse Zago, rămînînd inconștient pe gazon. ● În vîrstă de 31 de ani, fostul mijlocas al Barcelonei a ratat nu numai sferturile de finală ale „Cupei Cupeilor” (cu Dinamo București) după cum apreciază specialiștii, ci și un alt eveniment, extrafotbalistic: în seara jocului cu Torino, internaționalul spaniol trebuia să se urce într-un avion-taxi, cu direcția Barcelona, unde era așteptat de... viitoarea soție, ceremonia nunții fiind prevăzută pentru luni, 20 februarie! Luni, duminica fotbalistilor... ● Deși lipsită de aportul lui Victor, în acel meci Sampedoria s-a impus clar, cu 5-1, confirmînd forma bună din acest sezon. ● Aflat la Portland pentru a asista la festivitatea desemnării celor mai buni sportivi americani ai anului trecut (atleta Florence Griffith-Joyner și înotătorul Matt Biondi), președintele Comitetului Internațional Olimpic, Juan Antonio Samaranch a anunțat (neobișnuită temă de discuție la o astfel de sîrbătoare) că, începînd de anul viitor, C.I.O. va dispune de un laborator antidoping mobil, cu ajutorul căruia vor putea fi efectuate controale inopinate în orice țară, chiar și în timpul antrenamentelor. ● În acest context a fost evocat, nu se putea altfel, cazul Ben Johnson, președintele forului olimpic mondial declarînd: „Probabil (sic!) Johnson a fost vinovat. Dar vinovații adevărați se află în anturajul lui”. ● În ce privește posibilitatea participării sprinterului canadian la Jocurile Olimpice de la Barcelona, din 1992, J.A. Samaranch a apreciat că ea depinde de hotărîrea autorităților sportive canadiene (și nu numai: s-a spus la un moment dat că va decide un tribunal civil). În fapt, instanțele sportive internaționale au anunțat o suspendare de doi ani, dar regulile federației canadiene prevăd suspendarea pe viață! ● Patronul campioanei „en-titre” a fotbalului italian Silvio Berlusconi, a intrat în tratative cu Johan Cruyff, pentru ca din sezonul viitor A.C. Milan (aflată în prezent pe locul 5 în campionat) să fie antrenată de „Olandezul zburător”.

LUCIAN OPREA ■

Reducerea armamentelor convenționale

Cursa înarmărilor, care le-a avut ca protagoniste în primul rând pe cele două superputeri, a fost justificată multă vreme de fiecare dintre părți exact în același mod: noi sistem pentru pace și dezarmare, dar ca să determinăm partea cealaltă să negocieze, să se așeze cu noi la masa tratativelor în vederea dezarmării, trebuie să dovedim că sistemul puterilor, să nu ne temem, și de aceea ne înarmăm; înarmările noastre sînt pentru asigurarea păcii în lume. În acest cadru, fiecare a pretins că celălalt are arme mai multe și mai puternice și că înarmarea proprie nu face decît să restabilească echilibrul. În ultimul timp au apărut semne ale unei schimbări de optică. În general, se admite de către factorii cei mai implicați că necesara paritate militar-strategică se poate realiza cu mai puțin de 10 la sută din arsenalele de acum. Concluzia — la restul se poate renunța fără nici un pericol pentru pacea și securitatea lumii, pentru echilibrul de forțe pe plan mondial. Aceasta se referă, evident, și la armamentele convenționale.

Iată cîteva date cu privire la situația existentă în momentul de față în domeniul arsenalelor convenționale. Numărul total al persoanelor aflate sub arme — 29 260 000, din care: în Europa — 10 070 000 (34,41 la sută); Asia de Est — 8 385 000 (20,65 la sută); Orientul Mijlociu — 2 556 000 (8,73 la sută); America de Nord — 2 372 000 (8,10 la sută); Asia de Sud — 2 337 000 (8,02 la sută); America Latină — 1 814 000 (6,20 la sută); Africa — 1 626 000 (5,56 la sută); Oceania — 90 000 (0,30 la sută). Indicatorul „efective militare la 1 000 de locuitori” (EM/1 000) se prezintă astfel: media mondială — 6,0; Europa — 12,3; Asia de Est — 5,1; America Latină — 4,5; Oceania — 3,9; Africa — 3,1; Asia de Sud — 2,3. Din cele 143 de țări în care se află aproape toate efectivele militare mondiale (mai precis — 99,97 la sută), 5 state cu forțe militare foarte mari dețin jumătate din efectivele menționate. Dacă acestora li se adaugă și cele 16 state cu forțe militare mari, rezultă că 21 de țări (14 la sută din cele 143) posedă 75 la sută din efectivele militare mondiale, în timp ce restul de 122 de țări (86 la sută din totalul statelor luate în calcul) au doar un sfert din aceste efective. În sfîrșit, sînt de evidențiat concentrarea și polarizarea efectivelor militare la nivelul celor două blocuri din Europa: la o populație reprezentînd 20 la sută din totalul mondial, cele 22 de țări din NATO și Tratatul de la Varșovia dețin 11 530 000 de militari (circa 40 la sută din efectivele de pe glob) și aproximativ 92 la sută din efectivele militare din Europa. Se înțelege că și armamentele convenționale se grupează corespunzător efectivelor. Mai trebuie adăugat că și în domeniul armelor convenționale factorul cantitativ este dublat de cel calitativ, împrejurare menită să sporească gradul de pericolozitate al acestei categorii de armamente.

Ideea realizării și în privința armamentelor convenționale a unui echilibru prin reduceri succesive fiind în general acceptată, urmează ca pe acest suport să se determine elementele concrete ale unor acțiuni de dezarmare: proporții, căi, modalități, calendare, tipuri, parități și disparități și multe altele. În acest context, sînt posibile și de salutat și acțiuni de dezarmare convențională hotărîte și realizate unilateral, așa cum a procedat România încă din 1988 și cum au anunțat, recent, și celelalte state din Tratatul de la Varșovia. Este cunoscut că în cadrul programului complex de dezarmare elaborat de țara noastră se cuprind și importante prevederi care vizează dezarmarea convențională, cum sînt: să se reducă anual cheltuielile militare în așa fel încît în anul 2 000 acestea să scadă cu cel puțin 50 la sută (cu următoarea eșalonare: o reducere de 20 la sută pînă în 1990, de 30—35 la sută pînă în 1995 și de 50 la sută pînă la sfîrșitul secolului); reducerile să înceapă cu principalele categorii de armamente — tancuri, avioane, blindate, rachete, nave de luptă; pe timpul negocierilor de dezarmare convențională să se instituie un moratoriu asupra armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare; să se înfăptuiască un echilibru militar în Europa la niveluri cît mai scăzute ale forțelor armate, armamentelor și cheltuielilor militare; să se studieze și să se facă propuneri concrete referitoare la efectivele și armamentele care constituie minimum necesar pentru apărarea fiecărei țări; să se desființeze bazele militare de pe teritoriul altor state și să se retragă trupele în interiorul frontierelor naționale.

Punerea în practică a acestor măsuri ar reduce considerabil pericolul de război, ar duce la diminuarea neîncrederii și tensiunii, la destindere în Europa și în întreaga lume, ar elibera importante resurse materiale, financiare și umane, care ar putea fi utilizate în scopuri pașnice, pentru binele oamenilor, ar crea premise solide pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie.

ION D. GOIA ■

Lauri de aur

Imprevizibil și contradictoriu cum îl știm, atletismul nostru a punctat de data asta la „pozitiv” prin cele trei medalii de aur și una de bronz obținute la recentele campionate europene de sală de la Haga.

Paula Ivan (născută la 20 iulie 1963 în com. Hotarele, jud. Giurgiu, componentă a clubului Olimpia București, antrenor Ion Puică) obține primul său titlu continental indoor la proba pe care o domină și-n aer liber — 1 500 m. Tot în premieră la un asemenea concurs este și medalia de aur obținută la înălțime de Alina Astafei (Steaua, antrenor Constantin Dumitrescu), care, la prima ei participare într-o competiție internațională a senioarelor, devine campioană continentală cu 1,96 m, cifră care este și un nou record național de sală. În sfîrșit, a treia medalie de aur adusă de la Haga aparține Doinei Melinte (născută la 27 decembrie 1956, în com. Hudești, jud. Botoșani, sportivă la Știința C.F.R. Bacău, antrenată de Dorin Melinte). Doina a triumfat în proba de 800 m cu 1:59,89 (cea mai bună performanță mondială a sezonului), completîndu-și astfel un impresionant tablou al performanțelor în sală: campioană mondială în 1987 (la 1 500 m), campioană europeană în 1982 (800 m), 1985 (1 500 m) și 1988 (1 500 m), tot la europene fiind medaliată cu argint în 1984 (800 m) și cu bronz în 1986 (1 500 m). Decana de vîrstă a atletismului feminin, Maricica Puică (n. 29 iulie 1950) nu „s-a lăsat” nici de-astă dată, reușind să obțină un merituos, loc 3 în

proba de 3 000 m. Dar iată cum a arătat podiumul acestei probe: 1. Elly Van Hulst (Olanda) 9:10,01; 2. Nicky Morris (Marea Britanie) 9:12,37; 3. Maricica Puică 9:15,49. Comparîndu-l cu podiumul recentelor „naționale” de sală de la Bacău (1. Margareta Keszeg 9:05,83; 2. Elena Fidatov 9:09,10; 3. Iulia Negură 9:15,70), rezultă una din două: ori că nu s-au apreciat corect și șansele altor sportive de a obține medalii (ceea ce e posibil), ori că acele cronometrele de la Bacău s-au rotit mai încet (ceea ce nu-i exclus).

În sfîrșit, al cincilea reprezentant al nostru la europene, Sorin Matel, s-a clasat al cincilea cu 2,27 m, deși la amînările „naționale”, desfășurate cu numai 2 săptămîni în urmă, sărise 2,30 m.

VREMEA

cum a fost
cum va fi

IOSEFINA MIHA

Intervalul 23 februarie — 1 martie cărui li este dedicat prezentul comentariu meteorologic reprezintă sfîrșitul calendaristic al iernii. Considerăm că este momentul pentru un scurt bilanț al acestui anotimp neobișnuit în manifestările de vreme, mai cu seamă în intervalul scurs de la începutul anului. Soarele care în mod firesc se lasă atît de mult dorit în lunile de iarnă, nu numai datorită cauzelor astronomice (nopti lungi) ci și din motive meteorologice (nebulozitate pronunțată, ceață densă și persistentă) a fost generos în a-și arăta chipul luminos îndeosebi cu locuitorii regiunilor situate la sud și est de lanțul carpatic. La București în primele 50 de zile ale anului Soarele a strălucit pe cer peste 160 de ore depășind totalul valorilor medii climatice pentru lunile ianuarie și februarie. În ultimii 30 de ani luni de iarnă atît de însorite au mai fost consemnate la București în 1976 și 1983. În perioada de la 20 decembrie pînă acum în Lunca Dunării nu s-a semnalat nici o zi cu strat de zăpadă. Precipitațiile, foarte reduse în cele două luni în întreaga țară, au lipsit cu desăvîrșire în cîteva localități din vecinătatea Craiovei și Tecuciului. Precipitațiile din 21 și 22 februarie au întrerupt seria nedorită a zilelor fără precipitații și sperăm că prezenta lor pe întregul teritoriu să fie de bun augur pentru regimul pluviometric al primăverii ce se apropie.

Din punct de vedere termic după un ianuarie cald îndeosebi în nordul Moldovei, a urmat o lună februarie de asemeni caldă. În nopțile de 4, 9, 10, 17, 18 și 21 februarie și în zilele de 2, 3, 16, 17, 20 și 21 februarie la diferite stații me-

teorologice din Moldova, Muntenia, Oltenia și Banat precum și din zona de munte s-au înregistrat cele mai ridicate temperaturi minime nocturne respectiv maxime diurne corespunzător datelor calendaristice menționate, în raport cu întregul sir de date disponibile din măsurători. Zilele de 20 și 21 februarie au fost cele mai calde în această iarnă, mercurul termometrelor a urcat pînă la 20°C în Banat, Oltenia și Muntenia. Cea mai ridicată temperatură de 21°C s-a înregistrat la Zimnicea. În aceste zile la Diniști, Banloc, Băile Herculane și Stolnici s-au stabilit recorduri de căldură ale lunii februarie.

Vom trece de la notele privitoare la filele parcurse din calendarul meteorologic al anului 1989 la obișnuitele referințe climatice evocînd în cîteva cuvinte, pagini din istoricul observațiilor meteorologice din România.

În 1789, la Sibiu, Peter Sigerus începe să facă de două ori pe zi determinări de presiune atmosferică, temperatură a aerului, cantități de precipitații, direcția vîntului și gradul de acoperire a bolții cerești cu nori. Sînt primele observații meteorologice realizate în Transilvania publicate neîntrerupt

timp de 8 ani în Gazeta Transilvaniei. De la Sigerus, sarcina este preluată și dusă mai departe de un grup de farmaciști și de profesori pînă în anul 1880. Acești intelectuali inimoși au reușit să facă din stația meteorologică sibiană una dintre stațiile care, cu excepția unor mici întreruperi, are acum unul dintre cele mai lungi siruri de date.

Intervalul calendaristic 23 februarie — 1 martie după cum rezultă din tabelul alăturat a cunoscut cele mai ridicate valori în anii 1903—1977, lista anilor în care perioadă a fost deosebit de rece (după cum este consemnată în ultima coloană din tabel) cuvenindu-se a fi completată cu 1929, 1940, 1947 și 1954.

Înainte de a trece la estimările prognostice pentru săptămîna 23 februarie — 1 martie 1989, privitor la debutul calendaristic al primăverii în Capitală vom face o succintă trecere în revistă a regimului termic în ziua de 1 martie din ultima sută de ani. Temperatura maximă diurnă a depășit 20°C în 1925 și 1936 (20,9°C și respectiv 21,0°C) iar în 8 ani mercurul termometrelor nu a reușit să depășească limita de îngheț. Cei mai reci au fost anii 1932 cu -3,2°C și 1985 -3,6°C.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 23 februarie - 1 martie

Zona geografică	VALORI MEDII ANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	4÷8	-4÷0	5÷9	22,6	Br. Magurele 1903	-25,6	Buc. Bantaza 1929
Deal și podiu	0÷7	-8÷-3	5÷7	20,0	1991 1977	-27,2	Rădăuți 1963
Depresiuni	1÷6	-10÷-4	3,7	17,3	Intorsura Buzăului 1977	-30,2	Miercurea Ciuc 1963
Vf. Omu	-8÷-6	-14÷-13	6÷7	3,6	1959	-30,6	1983
Litoral	4÷6	-1÷0	5÷7	22,6	Constanța 1903	-15,6	Constanța 1985

În săptămîna 23 februarie — 1 martie vremea va fi în general umedă în vestul, centrul și nordul țării unde temporar vor cădea ploți. Izolat cantitățile de apă vor însuma peste 15 l/mp în 24 h. În sudul și estul țării vremea va fi schimbătoare iar precipitațiile de scurtă durată vor acoperi parțial aceste zone. Temperatura va crește ușor. Maximele nocturne se vor situa între -2° și 8° mai coborîte la începutul intervalului iar temperaturile maxime vor fi cuprinse între 2° și 12° în primele

zile, apoi mai ridicate, îndeosebi în sud-estul țării.

Stratul de zăpadă în zona de munte improspătat în ultimele 24 de ore măsura miercuri dimineața 80 cm la Vf. Postăvarul, 72 cm la Stîna de Vale, 67 cm la Rarău, 55 cm la Semenic, 45 cm la Vf. Omu, 31 cm la Sinaia Cota 1 500 și Parîng, 29 cm la Predeal și 27 cm la Poiana Brașov. Datorită încălzirii la cote de sub 1 500 m stratul va diminua ușor dar va continua să crească la altitudini mai mari.

Simultan pe trei „sferturi“!

Marti și miercuri — mult așteptata primă manșă din sferturile de finală ale cupelor europene la fotbal în care, după cum bine se știe, sînt calificate și trei echipe românești — cite una în fiecare din amînările competiției: Steaua — în Cupa campionilor, Dinamo — în Cupa cupelor și Victoria — în Cupa U.E.F.A.

Înainte acestui start important în sezonul de

primăvară, am considerat oportun să aflăm gîndurile antrenorilor principali ale celor trei echipe românești, să realizăm, deci, un simultan pe cele trei „sferturi” europene, cu speranța că triumful lor va fi totuși, integral!

Textul convorbirilor dintre redactorii noștri și antrenorii Anghel Iordănescu, Mircea Lucescu și Florin Halagian — în pagina 22.

Flacăra.-Redacția: București, Piața Scînteii 1, casuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interioare; Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii”. Cîștorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfir București, Calea Griviței nr. 64-66.